

[Formanden]

a, jfr. stk. 4, på grund af midlertidig udsendelse i offentligt hverv.

Hvis ingen gør indsigelse, vil jeg betragte det som vedtaget, at der meddeles den pågældende orlov som ansøgt fra og med den 4. oktober 1984, og at stedfortræderen indkaldes som midlertidigt medlem. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

5) Indstilling fra udvalget til valgs prøvelse:

Forhandling

Annelise Gotfredsen (KF):

Folketinget har nu vedtaget at meddele orlov til 4 medlemmer og at indkalde stedfortræderne.

Som ordfører for udvalget til valgs prøvelse skal jeg tillade mig at gøre indstilling om, at stedfortræderne godkendes som midlertidige medlemmer af folketinget.

Fru *Margrete Auken* er valgt i Frederiksborg amtskreds, og i anledning af hendes orlov indkaldes 1. stedfortræder for socialistisk folkeparti i denne amtskreds, cand. psych. *Birgitte Husmark*.

Hr. *Flemming Jensen* er valgt i Københavns amtskreds, og i anledning af hans orlov indkaldes 2. stedfortræder for det konservative folkeparti i denne amtskreds, cand. jur. *Lars Barfoed*, da 1. stedfortræder, vice-amtsborgmester Finn Jørgensen, ikke ønsker at indtræde som midlertidigt medlem under denne orlov.

Hr. *Camre* er valgt i vestre storkreds, og i anledning af hans orlov indkaldes 1. stedfortræder for socialdemokratiet i denne storkreds, fhv. medlem af folketinget *Kristian Albertsen*.

Fru *Lone Dybkjær* er valgt i Københavns amtskreds, og i anledning af hendes orlov indkaldes 1. stedfortræder for det radikale venstre i denne amtskreds, forfatter *Sven Skovmand*.

Udvalget til valgs prøvelse har i et møde i dag behandlet disse sager, og jeg kan herefter på udvalgets vegne afgive følgende:

Indstilling

Som midlertidige medlemmer af folketinget fra og med den 4. oktober 1984 godkendes:

1. Cand. psych. *Birgitte Husmark*.
2. Cand. jur. *Lars Barfoed*.
3. Fhv. medlem af folketinget *Kristian Albertsen*.
4. Forfatter *Sven Skovmand*.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Udvalgets ovennævnte indstilling vedtoges enstemmigt med 133 stemmer.

Den næste sag på dagsordenen var:

6) Forhandling om redegørelse nr. R 1:

Statsministerens redegørelse ved folketingets åbning.

(Redegørelsen givet 2/10 84).

Formanden:

Under denne sags behandling vil også den følgende sag, første behandling af forslag til finanslov for finansåret 1985, kunne omtales.

Taletiden er for ordførere 20 minutter i første omgang og 10 minutter i anden omgang, for andre medlemmer 10 minutter i første omgang og 5 minutter i anden omgang.

Forhandling

Svend Auken (S):

Når vi fra socialdemokratiets side har kritiseret statsministerens åbningstale, er det ikke kun, fordi en opposition næsten forfatningsmæssigt er forpligtet til at kritisere en regering, og det er heller ikke, fordi formen var dårlig. Statsministeren var i glimrende form i tirsdags. Statsministeren er faktisk god til at holde taler, ja, han er god til at holde selv dårlige taler. Nej, når vi kritiserer statsministerens tale, er det, fordi den savner de to vigtigste elementer, nemlig at regeringen forholder sig til tidens brændende problemer internationalt og herhjemme, og at regeringen giver konkrete anvisninger på den politik, man vil føre i folketinget.

[Svend Auken]

Netop i en tid, hvor næsten alt går skævt i verden med stigende spændinger, forhærdning af holdninger, våbenkapløb, voksende økonomisk ulighed, massearbejdsløshed, sult og nød, nedslidning og destruktion af miljøværdier, international gældskrise, undertrykkelse, racisme osv. osv., desværre et meget langt og meget trist katalog, er der behov for, at den danske statsminister ofrer de internationale krisesignaler opmærksomhed og fortæller, hvordan Danmark kan yde sit, jeg indrømmer beskedne, bidrag til en bedre og mere fredelig verden.

Vi savnede udsyn, vidsyn og holdning i åbningstalen. Er Danmark virkelig på vej til at blive en nation af småtskårne kræmmere, der ikke kan se ud over deres egen næsetip?

Også billedet af den danske virkelighed var fortegnet. Som vi tidligere har sagt det, er der en ubehagelig udvikling i gang i retning af en opdeling af den danske befolkning i et Over- og et Underdanmark. I statsministerens tale var det desværre igen idyllbilledet af de bedrestillede kår, der fortrængte de reelle problemer, som tusindvis af danske familier oplever hver eneste dag. De udsatte grupper i samfundet har svært ved at se – med statsministerens ord – at deres hverdag skulle være blevet lysere, rigere og trygere. Hvad nytter det, at statsministeren siger, at de sociale nedskæringer kun udgør en beskedne procentdel af de samlede udgifter, når efterlønsfamilier, modtagere af dagpenge og andre oplever op til 15 pct.s nedgang i deres levestandard? Så kan de ikke opleve, at der kun er tale om beskedne forringelser.

Vi synes også, talen var skuffende med hensyn til at fortælle folketinget, hvad man egentlig har tænkt sig at foretage sig fra regeringens side i den kommende folketingssamling.

Økonomien får lov til at dalre videre på bedste beskub, og om de såkaldte reformer – regeringen har lagt stor vægt på at proklamere, at der nu er fem grundlæggende reformer – får folketinget intet konkret at vide. Udspillet til en dagpengereform er ikke på plads ifølge talen, og bemærkningen om skattereformen er mere udflydende end sidste år. Der er ingen initiativer vedrørende den alvorlige situation omkring lære- og praktikpladser og bedre voksenuddannelser for dem, der ikke har fået en chance i uddannelsessystemet, og truslen om over de næste to

år at inddrage 10 mia kr. fra kommunerne og dermed skubbe problemerne over på dem, specificeres heller ikke i talen. Ja, selv ikke problemet med den manglende milliard i besparelser på finansloven har statsministeren kunnet angive nogen løsning på. Er det, fordi man ikke har en politik, eller er det, fordi man ikke ønsker at fortælle offentligheden, hvad den går ud på?

Jeg indrømmer, at der var mange smukke ord om dansk økonomi, og det er – også efter socialdemokratiets opfattelse – naturligvis meget glædeligt, at Danmark har fået andel i det vestlige opsving, der satte ind fra efteråret 1982, og som for alvor vandt styrke i sommeren 1983. Det er imidlertid lånte fjer, når statsministeren tager æren herfor. Hverken opsvinget eller forbedringen af konkurrenceevnen i 1979–82 er den borgerlige regerings fortjeneste, og det ved enhver.

I stedet for at tage patent på noget, man ikke har lod eller del i, burde vi alle her i folketinget samle kræfterne om at udnytte opsvinget bedst muligt og fordele dets gevinster mest retfærdigt.

I sommer mødte jeg tre konservative republikanske senatorer fra USA – et meget spændende møde – som talte om det danske økonomiske mirakel. De havde netop været til et tre timer langt møde med udenrigsministeren, det var ikke til at tage fejl af. (*Munterhed i salen*).

Hvis Danmark er et økonomisk mirakel, så er det i sandhed et underligt under. Arbejdsløsheden er på trods af stor økonomisk vækst stadig på 280.000, og halvdelen af dem, der er arbejdsløse – og det tal bliver større og større for hver dag, der går – har ikke været i arbejde i et år. Ungdomsarbejdsløsheden er fortsat på et højt niveau, og også her er det den tunge del af problemet, der vokser og vokser. Der er stadig væk 20.000 unge, der her i sommer ikke kunne få lære- og praktikpladser, og niveauet for oprettelse af nye lære- og praktikpladser i 1984 ligger ikke højere, end det gjorde i 1982. Sidste år faldt det, og i år ligger det ikke højere end i 1982.

Betalingsbalanceunderskuddet er i kraftig vækst. Man husker, at i januar sagde regeringen, at det ville blive på 8 mia kr. – men da skulle der jo også være folketingsvalg. Efter valget blev det til 12 mia kr., så blev det til 13–14 mia kr. i politisk-økonomisk udvalg,

[Svend Auken]

og efter politisk-økonomisk udvalgs møde sagde statsministeren, at den kritiske grænse var 15 mia kr. Kritisk grænse for hvad? For ingenting. Nu siger regeringen, at det er 16 mia kr., selv om der ikke er en kinamands chance for, at vi kommer under 18 mia kr. i år, hvad nationalbankdirektøren også har givet udtryk for. Det er på knap 12 mia kr. efter 7 måneder, og vi ved alle, at det sidste kvartal i et år er det dyreste, alt andet lige. Der er ingen chance for, at vi kommer under 18 mia kr., men regeringen sidder med hænderne i skødet og håber, som en hovedperson i »David Copperfield«, at noget vil vise sig. Det stigende forbrug hos den bedst stillede halvdel af befolkningen, der alene udgør over 60 pct. af forværringen på betalingsbalancen, vil man ikke gribe ind over for for ikke at svække kernevælgernes nye optimisme med gammeldags kendsgerninger.

Arbejdstidsnedsættelsen er man direkte negativ over for, selv om det af mange, også af regeringens egne eksperter, er blevet påvist, at netop i en situation med problemer med betalingsbalancen er det klogt at bytte forbrug med nedsat arbejdstid fremfor det, der bliver konsekvensen af regeringens passive politik på dette område, at vi til foråret kommer til at bytte forbrug med øgede afgifter og øgede nedskæringer.

Danmark har det højeste realrenteniveau i den vestlige verden. Vi har et renteniveau på 15 pct. og en inflation over gennemsnittet på 7 pct., og den glædelige vækst i byggeri og nyinvesteringer er jo desværre nu ved at tage af. Eksporten har nok udviklet sig positivt på grund af den forbedrede konkurrenceevne, men desværre er det mest sket for traditionelle produkter på de traditionelle markeder.

Energiforbruget er stærkt stigende, og i den situation skærer man direkte ned på bevillingerne til vedvarende energi.

Hvis Danmark er et økonomisk mirakel, så er det det underligste under, der nogen sinde er set.

Socialdemokratiet er enig med regeringen på to punkter. Vi er enige i, at det er nødvendigt at holde igen med de offentlige udgifter og at prioritere både statens, amternes og kommunernes udgifter, og vi er også enige, når det gælder tilbageholdenhed med lønudviklingen. Vi tror, at de to ting er nødvendige, hvis problemerne med balanceunderskud og arbejdsløshed skal klares.

Men så hører enigheden os imellem også op. I programmet »Den solidariske vej« fra august 1983, som vil være retningsgivende for den socialdemokratiske indsats i folketinget i de kommende år, nævner vi fem hovedområder, som regeringen alle lader ligge, men som er vigtige.

Det første er den sociale genopretning i forhold til dagpengemodtagere, i forhold til karensdag og i forhold til bistandsloven.

Det andet er investeringer i ny teknik og ikke bare nye maskiner og nye anlæg, men også i menneskers uddannelse. Vi ser det ikke som statsministeren sådan, at det bare er mennesket, der skal tilpasse sig den tekniske udvikling. Vi ser tværtimod mennesket som målet. Vi ønsker, at mennesket skal være på højde med mulighederne i den nye teknik og være herre over dens udnyttelse, og derfor er det så nødvendigt at sætte ind på dette område. Vi ønsker en teknologivurdering. Vi ønsker uddannelse i bredden. Derfor har vi bl.a. fremlagt vore forslag om betalt frihed til uddannelse og om en ungdomsgaranti.

Det tredje punkt er en skattereform. Som jeg sagde før, siger regeringen slet ikke noget om, hvordan denne skattereform skal gennemføres i praksis. Vi har længe haft et klart formuleret forslag, som betyder, at skatteprocenten og fradragprocenten for alle almindelige indkomster bliver ens, og at indtægter over 180.000 kr. belastes med en tillægsskat på bruttoindkomstgrundlaget. Det vil give en lettelse for familier med børn og for skatteydere med almindelige fradrag. Til gengæld rammes høje indtægter med store fradrag, men det er vel også meningen.

Det fjerde punkt er en indkomstpølitik for alle. Jeg sagde før, at vi er enige om nødvendigheden af en tilbageholdende lønudvikling. Vi kan diskutere, hvad der er den rigtige procent, men det er jo først og fremmest en drøftelse, der skal føres på arbejdsmarkedet.

Når vi taler om indkomstpølitik, taler vi imidlertid ikke kun om lønmodtagerne, men om alle grupper, og vi taler om, at samfundet til gengæld for en sådan positiv holdning fra lønmodtagernes side til et indkomstopgør skal stille flere initiativer på skatteområdet i udsigt: en bedre fordeling af de sociale byrder gennem en skattereform, andel i det overskud, der er et resultat af fælles anstrengelser, og at andre indkomstgrupper skal med i en sådan retfærdig indkomstpølitik.

[Svend Auken]

Regeringen fører på dette punkt ikke økonomisk politik. Efter vor opfattelse er der tale om fordelingspolitik.

Det femte punkt – og nok så vigtigt – er en arbejdstidsnedsættelse til 35 timer om ugen med en kompensation, der holdes inden for det, der i øvrigt er til rådighed ved overenskomstforhandlingerne på arbejdsmarkedet. En arbejdstidsnedsættelse er et meget højt prioriteret mål, ikke bare for lønmodtagerne, men for hele befolkningen.

Senest viste en gallupundersøgelse i søndags, som blev offentliggjort i Berlingske Tidende – jeg indrømmer, helt gemt væk på side 7, og tanten må have rødmet, da hun offentliggjorde tallene – at mere end to tredjedele af befolkningen foretrækker nedsat arbejdstid fremfor vækst i privatforbruget. Både menneskeligt og beskæftigelsesmæssigt er tiden inde til en sådan arbejdstidsnedsættelse, ligesom hensynet til betalingsbalancen gør fremskridt her til en nødvendighed, og som jeg sagde før, viser regeringens egne beregninger – og dem er vi glade for, de er et resultat af de initiativer, vi tog i foråret – at rigtigt gennemført giver en arbejdstidsnedsættelse betydelige gevinster både med hensyn til beskæftigelse og med hensyn til løsning af problemet med underskuddene i samfundsøkonomien.

På den baggrund forekommer det os naturligvis utroligt, at statsministeren, undskyld, tilsyneladende mistede kontenancen ved den sidste trepartsforhandling og erklærede, at der efter regeringens opfattelse under ingen omstændigheder ville blive ansat en eneste mere i den offentlige sektor som følge af en arbejdstidsnedsættelse. Som bekendt førte denne udtalelse til et sammenbrud i forhold til alle lønmodtagerorganisationer: LO, FTF, AC osv. Den udtalelse er ikke i overensstemmelse med de vedtagne dagsordener i folketinget, og hvad værre er, den er i direkte strid med sund fornuft.

Socialdemokratiet har, som jeg sagde før, et andet syn på samfund og mennesker, end regeringen har. Vi ærgrer os over, at så mange kræfter skal bruges på konfrontations- og ulighedspolitikken, når det, der er brug for, er samarbejde og en fælles indsats, men der var desværre intet i statsministerens tale, der indbød til samarbejde med os. Det har vi noteret os. Det er statsministerens gode ret, selv om det efter vores opfattelse er meget

uklogt, og vi vil naturligvis føre en kritisk og en konstruktiv oppositionspolitik, opridsede alternativer til regeringens politik og søge indflydelse, hvor vi har mulighed for det.

Jeg vil dog gerne sige til statsministeren, at selv om man er så negativ over for brede flertal, brede løsninger og løsninger, der kan holde også ud over et folketingsvalg, er der to spørgsmål, som jeg vil opfordre statsministeren til at forhandle med socialdemokratiet om. Det ene er spørgsmålet om en skattereform, og det andet er spørgsmålet om arbejdsløshedsdagpengene. Jeg har set de antydninger, der har været i avisen på det sidste område, og det er klart, at det udgangspunkt kan vi ikke acceptere under nogen form. Men netop på disse to vigtige områder burde der være en fælles interesse i at nå løsninger, der holder, som jeg sagde det før, ud over næste valgdag.

Regeringens tone var mere forsonlig, når det gjaldt dansk sikkerhedspolitik. Vi har med glæde noteret os, at den danske regering ifølge statsministeren i TV i tirsdags nu fuldt ud kan acceptere 3. maj-dagsordenen om dansk sikkerhedspolitik. Det ville måske have været godt – men jeg forstår, at talen ikke måtte blive for lang – hvis det var blevet sagt direkte til folketinget og ikke kun til seerne i fjernsynet. Alligevel glæder vi os over det. Det er et kæmpefremskridt, som lover godt for vinterens forhandlinger om, hvordan Danmark aktivt kan fremme synspunkterne i FN, i NATO og over for de øvrige nordiske lande.

Det synes efterhånden at være bredt accepteret, i hvert fald uden for denne sal, og jeg tror i stigende grad også inden for denne sal, at dansk sikkerhedspolitik må bygge såvel på et dansk forsvar i den vestlige forsvarsalliance som på en meget aktiv dansk linje for at bremse den stærke vækst ikke mindst i europæiske atomraketsystemer både i Øst og Vest. De nye våbensystemer gør på grund af deres hurtighed, deres præcision og deres usynlighed især vores del af verden til et stadig mere ustabil og farligt område. Det er derfor nødvendigt hurtigt at få gang i Øst-Vest-forhandlingerne igen, og her må Danmark yde sit konstruktive bidrag.

Et bidrag af særlig interesse for os vil være en oprettelse af en traktatsikret atomvåbenfri zone i Norden, helst i en større europæisk sammenhæng. Det vil være et rigtigt

[Svend Auken]

skridt ad afspændingens vej, og det vil kunne sikre, at Danmark kan forblive atomvåbenfrit i freds-, krise- og krigstid. Socialdemokratiets kongres i september bekræftede enstemmigt denne linie, og der blev givet fuld tilslutning til 3. maj-initiativerne, men derudover pålagde kongressen os at arbejde for – også ad andre internationale veje end den mest oplagte, som jeg nævnte før, nemlig Norden som atomvåbenfri zone – at fremme atomvåbenfrihed for Danmark. Det samme sagde i øvrigt hr. Lasse Budtz den 2. maj under debatten her i folketinget.

Vi vil naturligvis leve op til denne beslutning her i folketinget. I sidste folketingsår havde folketinget ikke en generel udenrigspolitisk debat. Derfor har socialdemokratiet anmeldt en forespørgsel til udenrigsministeren om udviklingen på det udenrigs- og sikkerhedspolitiske område.

Vi havde håbet på en politisk redegørelse fra regeringen om dansk sikkerhedspolitik ud fra de vedtagne dagsordener og ud fra Danmarks medlemskab af NATO. Regeringen – og her er den i sin gode ret naturligvis – har valgt at give denne efter vor opfattelse politiske opgave videre til et embedsmandsudvalg, hvis rapport vi vil studere med stor interesse, men vores synspunkt er naturligvis – og det tror jeg ingen kan være uenig med os i – at det vigtigste er de politiske forhandlinger i folketinget mellem partierne og regeringen.

Må jeg slutte med igen at vende tilbage til regeringens selvopgivende og næsten ansvarsløse politik over for betalingsbalanceunderskuddet. Vi mener i socialdemokratiet i modsætning til statsministeren, at der er behov for øjeblikkelige indgreb på de tre vigtigste områder i forhold til betalingsbalancen: nedsættelse af importen til forbrug, styrkelse af eksportindsatsen og nedsættelse af arbejdstiden. Jeg skal derfor på socialdemokratiets vegne fremsætte følgende:

Forslag om motiveret dagsorden.

»Folketinget fastslår, at der er behov for øjeblikkelige beslutninger til formindskelse af Danmarks underskud over for udlandet. Med udsigten til et underskud på 18 mia kr. i år og næsten lige så højt til næste år skal tinget opfordre regeringen til omgående at iværksætte følgende initiativer:

– Indførelse af en bunden opsparring på 10 pct. af bruttoindkomster over 200.000 kr. i

1984 og 1985. Udgangspunktet skal være 1983-indkomsterne, og pengene skal placeres i uforrentede statsgældspapirer i 5 år. Herved bindes i alt 6 mia kr.

– Opkrævning af et ekstraordinært bidrag fra alle aktie- og anpartsselskaber på 10 pct. af deres skattepligtige overskud. Udgangspunktet er 1983-indkomsten, og pengene skal bindes i en fond, der skal finansiere en massiv styrkelse af den danske eksportindsats. Herved opkræves 3 mia kr.

– Genoptagelse af drøftelserne med arbejdsmarkedets parter med sigte på en fastholdelse af forbedringen af virksomhedernes konkurrenceevne og en mærkbar nedsættelse af arbejdstiden i den private og offentlige sektor.

Herefter går tinget over til næste sag på dagsordenen.«

Jeg skal naturligvis appellere til alle folketingets partier om at støtte denne dagsorden. Vi kan altid forhandle om og diskutere enkelthederne, men ingen hverken i eller uden for denne sal skal indbilde sig, at det at stemme nej til denne dagsorden er ensbetydende med, at problemerne forsvinder. Alternativet til en vedtagelse af denne dagsorden, der vil betyde mindre import, styrkelse af eksporten og nedsættelse af arbejdstiden, er med statsgaranti øgede skatter og afgifter til foråret og andre finanspolitiske stramninger.

Formanden:

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor). Dette forslag indgår nu i forhandlingen.

Gammelgaard (KF):

Hr. Svend Auken kritiserer regeringens politik og dens resultater og vil gå en anden vej, den socialdemokratiske vej. Ja men hvordan gik det da, da socialdemokratiet havde magt til at gennemføre sine teorier?

Det, hr. Svend Auken tænker på, når han tager afstand fra regeringens politik og fremhæver den socialdemokratiske politik, er det beskæftigelsesudviklingen? Arbejdsløsheden steg i hr. Anker Jørgensens to sidste regeringsår med henholdsvis 59.000 og 20.000. Den udvikling er vendt. Nu falder ledigheden, fordi vi har fået en enestående stigning i investeringerne, en investeringsfremgang, der

[Gammelgaard]

bringer Danmark frem i forreste linje, når vi ser på de vestlige industrilande.

Er det udviklingen på statens finanser, hr. Svend Auken tænker på? Da forudså man jo med en fortsættelse af den socialdemokratiske politik et underskud på 80 mia kr. i 1983 og et underskud på 90 mia kr. i 1984. Dette underskud er med den nuværende regerings politik bragt ned til under det halve.

Betalingsbalancen. Glemmer hr. Svend Auken, at mereksporten, når vi ser på vare- og tjenestebalancen, vil vokse fra godt 4 mia kr. i 1982 til godt 16 mia kr. i 1985? Og i den forbindelse: hvad hvis vi havde fulgt den socialdemokratiske vej?

Hvad var der sket, hvis vi havde slækket på finanspolitikken, sådan som socialdemokratiet ønsker, og som de f.eks. markerede, da vi havde finansloven for 1984 til behandling her i folketinget? Hvad vil der ske, hvis man følger de socialdemokratiske forslag om en række nye store offentlige udgifter? Vi har hørt nogle af dem præsenteret her i dag, og vi lyttede jo også til en række forslag af den art fra den netop afholdte socialdemokratiske kongres.

Socialdemokratiet ønsker bl.a. gennemført 35 timers arbejdsuge, betalt frihed til uddannelse, en ungdomsgaranti, en udbygning af den kollektive trafik, mere byfornyelse og almenyttigt byggeri og en række andre udgiftskrævende tiltag på boligområdet. Hertil kommer, at man vil ophæve de fleste af regeringens spareinitiativer. Ja men hvordan var det gået med en sådan finanspolitik? Hvordan var det så gået med betalingsbalancen?

Finansieringen af alle de nye socialdemokratiske udgifter fortøner sig i det uvisse, så øget gældsætning må formodes at være finansieringsformen.

Der er intet ansvarligt, realistisk alternativ til den politik, den nuværende regering fører på det økonomiske område, og det vil sige en tilbageholdende udgiftspolitik, en stram indkomspolitik, en fast kronekurspolitik og en offensiv erhvervspolitik. Det er de fire elementer, det drejer sig om.

Finanslovsforlaget for 1985 markerer en videreførelse af den stramme finanspolitik. Der arbejdes med en uændret udgiftsramme på 185 mia kr. De offentlige udgifter får med andre ord ikke lov til at vokse, netop i erkendelse af, at økonomiske ressourcer skal forbeholdes en yderligere udbygning af er-

hvervenes produktionsapparat og dermed forstærke den økonomiske fremgang.

I år vil vi ikke opleve samme usikkerhed om finanslovsforslagets vedtagelse som sidste år. Aftalen mellem regeringen og det radikale venstre fra foråret er nemlig konkret udmøntet i det fremsatte finanslovsforlag. Der er hermed skabt et langsigtet og sikkert grundlag for borgernes og erhvervenes fremtidige dispositioner.

Men for at der nu ikke skal herske nogen tvivl om den socialdemokratiske holdning til finanslovsforlaget for 1985, vil jeg gerne allerede her i dag spørge den socialdemokratiske ordfører, hvordan socialdemokratiet vil stemme ved den endelige afstemning om finanslovsforlaget for 1985.

Hvis en sanering af Danmarks økonomi skal holde i længden, er det nødvendigt – ud over en fortsættelse af den indledte økonomiske politik – med en skattereform, der begrænser skatten af merindkomst. Besparelser og indkomspolitik er de midler, der skal vende udviklingen, så den peger bort fra afgrunden, men den fremgang i indtjeningen, som i det lange løb skal vende landets økonomi, kan kun blive tilstrækkelig, hvis vi holder op med at brandskatte folk, der gør en ekstra indsats.

Det er først og fremmest for dansk økonomis skyld, vi skal have en skattereform. Det er en afgørende del af regeringens økonomiske politik. Lysten til at gøre en ekstra indsats og til at spare op har i alt for mange år været hæmmet af de høje skatter på merindkomst. Det må være sådan, at man kan slippe med at betale under halvdelen af det, man tjener mere, i skat. Det vil være en skattereform, der kan hjælpe på dansk økonomi, fordi den vil bringe langt mere initiativ og virkelyst ind i erhvervslivet.

Somme tider får man det indtryk, at socialdemokratiet ser skattereformen som et middel til at straffe store dele af befolkningen, men når vi skal have en skattereform, er det tværtimod for at gøre det lettere at tjene penge og at spare op. Heraf følger også, at vor store forhandlingsvilje – og den er der – ikke må misforstås. Man skal ikke tro, at vi stiler imod en skattereform efter socialdemokratisk opskrift.

Der er en holdning i alt dette. Der er en holdning i at forsvare Danmark udadtil, men der er sandelig også en holdning i at forsvare

[Gammelgaard]

den danske økonomi. Allerede perspektivplanredegørelserne understregede behovet for en modoffensiv over for de angreb, som dansk økonomi og dansk samfundsstruktur har været ude for. Regeringen er i færd med at slå disse angreb tilbage. Det er simpelt hen nødvendigt at gøre denne indsats, hvis der i det lange løb skal skabes plads for den enkelte borger og den enkelte families udfoldelse. Restriktioner, gæld og inflation gør det umuligt for den enkelte at udfolde sig frit og at tage det størst mulige ansvar for sin egen tilværelse.

Der er et godt stykke vej igen, før regeringen har fuldført den genopretning af økonomien, der er så hårdt brug for. Det er ikke tilstrækkeligt som nu at være kommet op på kanten af afgrunden. Vi skal langt væk fra den. Regeringen har med sin politik nu skabt forudsætningen for den mere langsigtede omstilling af det danske samfund. Det er om denne omstilling, den politiske debat i højere grad skal centrere sig, og der skal træffes en række vidtgående beslutninger.

Regeringen har indtil nu bl.a. ud over den egentlige økonomiske politik lagt rammerne for en ændring af industripolitikken, så udnyttelsen af den moderne teknologi og eksporten fremmes mest muligt. Der er sideløbende hermed gennemført nye regler for forskning. Valutareglerne er liberaliseret, og der er ledet store kapitaler fra passiv investering over i erhvervslivet ved ændringer af reglerne på dette område.

Det, der allerede er sat i gang, skal følges op, så opsvinget fortsætter i de kommende årtier. Noget sådant går ikke bare af sig selv, men forudsætter en modernisering på en række områder. Beslutninger herom skal træffes af regering og folketing på baggrund af udspil fra hurtigtarbejdende minister- og embedsmandsudvalg. Vi skal forbedre vilkårene for iværksættere og gøre produktudvikling til noget helt centralt i vore erhvervsvirksomheder. Vi skal styrke danske virksomheders konkurrencemuligheder, ikke mindst på nye højteknologiske produktområder. Vi skal gøre meget mere for grundforskningen. Vi skal igangsætte et avanceret offentligt investeringsprogram, der omfatter hybridnet m.m. Gennem regeringens teknologiprogram er der skabt og skabes der baggrund for en stærk udvikling, der vil give titusinder af nye arbejdspladser i de kommende år.

Nu skal vi have ekstra gang i de tilsvarende uddannelser. Det drejer sig om at indrette uddannelsessystemet, så der bliver en nøjere sammenhæng mellem udbud af og efterspørgsel efter arbejdskraft. Der er brug for en mere fleksibel uddannelsesstruktur, hvor hovedvægten lægges på kortere uddannelser med mulighed for supplerende kurser senere i erhvervsforløbet. Det stærkt øgede behov for efteruddannelse og omskoling på en række fagområder må imødekommes.

Der skal træffes politiske beslutninger om alt dette, men det er ikke nok. Interessesorganisationerne, erhvervslederne, virksomhedernes medarbejdere, ja, faktisk hele den danske befolkning må arbejde med. Det er nødvendigt med den omfattende omstilling af det danske samfund, jeg her omtaler, hvis vore erhvervsvirksomheder fortsat skal kunne klare sig i den internationale konkurrence og Danmark skal kunne fastholde det igangsatte økonomiske opsving. Dermed er denne politik også nødvendig for bevarelsen af det danske velfærdssamfund. En kendsgerning er det, at man kun kan skabe varige nye arbejdspladser til de arbejdsløse, sikre de socialt svagt stillede et fortsat veludbygget socialt ydelses- og servicesystem og give pensionisterne pensioner, der ikke udhules i årene fremover, ved, at der føres en gennemgribende og stabil genopretnings- og omstillingspolitik.

Danmark skal fortsat ligge i spidsen med hensyn til det ydelsesniveau og den service, det offentlige tilbyder borgerne. Hvis den tidligere tilbagegangslinje ikke var blevet brudt og opsvinget ikke kunne fastholdes, ville den økonomiske situation være blevet så alvorlig, at der måtte gribes til helt anderledes voldsomme besparelser end dem, der er gennemført, og det ville blive indgreb, som forhindrede, at Danmark fortsat var et land med en meget høj social standard.

Vi skal opmuntre og sætte kraftig gang i den tekniske udvikling. Men det drejer ikke kun om det: samtidig må undervisnings- og kulturpolitikken tilrettelægges, så det hele ikke ender i et teknisk-økonomisk samfund. Vi skal ikke mindst sikre den kulturarv, der så let glemmes i det moderne samfund med dets tekniske udvikling og økonomiske rammer. Midt i bestræbelserne på at følge med i udviklingen af nye teknikker må vi ikke glemme at beskytte de værdier, der oprethol-

[Gammelgaard]

des gennem litteratur, teater, kunst og musik samt på museer, biblioteker og samlinger, og samtidig skal vi indføre næste generation i det kulturgrundlag, der er den anden side af samme sag. Det er også et spørgsmål om at etablere et TV-2 som supplement til Danmarks Radio. Den ny teknologi stiller krav om ansvar, så den ikke tager overhånd over menneskets egen udfoldelse og uafhængighed.

Det er også et spørgsmål om at sikre vort miljø. Når regeringen og regeringspartierne engagerer sig stærkt i miljødebatten, er det ganske enkelt for at yde vort bidrag til, at Danmark bliver et godt sted at være, også for vore børn. Vi ved, at erhvervslivet og dets medarbejdere er interesserede i at skabe et renere miljø. Der er ikke brug for en konfrontation, men en dialog mellem erhvervsvirksomhederne og miljømyndighederne, så vi også på dette område får nogle afbalance-rede regler både i by og på land. Miljøet skal beskyttes på en sådan måde, at den enkeltes velmotiverede interesse i at være fri for røg, støj og møg opmuntres, for det er nødvendigt, at den enkelte i sin dagligdag er med i forureningsbekæmpelsen, ellers mislykkes det.

Samtidig er det væsentligt at understrege, at en virkeliggørelse af verdensfjerne nulvækstteorier vil føre til, at befolkningen vender sig imod forureningsbekæmpelse og andre velfærdsforanstaltninger. Økonomisk vækst er en forudsætning for vor evne til at løse miljøproblemerne.

Statsministeren har i sin åbningstale indbudt folketinget til et bredt samarbejde. Det gælder ikke mindst på det sikkerheds- og forsvarspolitiske område. Målet for Danmarks sikkerhedspolitik bør stadig være, at vi vil leve videre i fred og frihed. Det er vigtigt, at vor kamp for nedrustning og fred føres på en sådan måde, at vi ikke prisgiver vor sikkerhed og vor frihed. Vi lægger den allerstørste vægt på, at Danmark gennem sit NATO-samarbejde og ved at opretholde det nødvendige forsvar her i landet forebygger den pression og de trusler om overgreb, som først og fremmest rammer den, der er svag, og som står alene. Vi ønsker, at et fælles vestligt sammenhold skal gøre os trygge. Heri ligger også, at vi må være parate til et positivt samarbejde. Danmark skal være en loyal partner. Det giver os indflydelse og endnu

større sikkerhed for, at hele alliancen holder i lange tider. Et bredt samarbejde om at skabe en sikkerhedsramme på dette grundlag bør være målet. I den forbindelse stiller vi store forhåbninger til resultatet af Dyvigudvalgets arbejde og den efterfølgende politiske drøftelse heraf.

Vi udtrykker håbet om, at udenrigs- og sikkerhedspolitikken ikke bliver et indenrigspolitisk stridsemne i den kommende folketingssamling. Vi beskytter selve vort demokrati gennem NATO.

Herefter skal jeg vende tilbage til den økonomiske politik og understrege nødvendigheden af, at den indledte kurs fastholdes. Det drejer sig om at få nedbragt betalingsbalanceunderskuddet, således at det er fjernet i løbet af de kommende tre år. Det drejer sig om at få nedbragt underskuddet på statens finanser, så det er væk ved udgangen af dette årti, og det drejer sig om at få nedbragt arbejdsløsheden, at få sat ekstra gang i beskæftigelsen gennem en kraftigt erhvervsfremmende politik.

Med det som udgangspunkt skal jeg på vegne af det konservative folkeparti, venstre, det radikale venstre, centrum-demokraterne og kristeligt folkeparti fremsætte følgende:

Forslag om motiveret dagsorden.

»Folketinget understreger behovet for en styrkelse af indkomstpoltikken, for en fortsat stram offentlig udgiftspolitik og for, at der i denne folketingsamling indledes konstruktive forhandlinger med det mål at opnå enighed om indholdet af en skattereform med et så bredt flertal i folketinget som muligt.

Folketinget går herefter over til næste sag på dagsordenen.«

Formanden:

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor). Dette forslag indgår ligeledes i forhandlingen.

Ivar Hansen (V):

Da vores politiske ordfører, hr. Tørnæs, desværre er blevet forhindret i at deltage i debatten her i dag, skal jeg på venstres vegne give udtryk for, hvordan vi vurderer den politiske situation her ved folketingsårets start, samt kommentere nogle af de hovedopgaver,

[Ivar Hansen]

som vi mener folketinget i særlig grad vil komme til at stå over for i den nye samling.

Jeg vil godt takke statsministeren for den redegørelse, der blev givet folketinget og offentligheden i tirsdags. Jeg synes, at der i denne redegørelse blev givet udtryk for en meget realistisk vurdering, i særlig grad af den økonomiske situation, vi står i, og de krav, der stilles til os i så henseende, og at talen også i høj grad tog fat på de opgaver, vi kommer til at stå over for både i denne samling og i de kommende år. På den måde synes vi at denne åbningstale er et godt udgangspunkt for de politiske drøftelser i folketinget i den kommende samling og – lad det være en kommentar til hr. Svend Auken – et godt udgangspunkt for et forhåbentlig bredt politisk samarbejde på en række vigtige områder.

Da firkløverregeringen for to år siden overtog regeringsmagten, var det danske samfund præget af pessimisme. Flere og flere begyndte at sætte spørgsmålstegn ved folkestyrets funktionsevne. Den økonomiske afgrund rykkede nærmere dag for dag. Arbejdsløshedstallene, virksomhedslukningerne og statsunderskuddet talte deres tydelige sprog til alle, som fulgte blot en lille smule med. Det var også sådan, at flere og flere satte spørgsmålstegn ved, om det overhovedet var muligt at vende denne katastrofale økonomiske, men også menneskelige og sociale udvikling i vort samfund.

Nu er der gået to år, og nu kan vi med sikkerhed sige: det er muligt! Vi har fået tilstrækkeligt sikre tegn. Investeringerne især i industrien er steget meget stærkt, og det er afgørende vigtigt. Det er lykkedes at få den katastrofale vækst i statens underskud standset og endda bragt væsentligt ned, og vi er i virkeligheden kommet så vidt, at vi kan sige, at det underskud, vi har på statens regnskab, skyldes renteudgifterne og frugterne af tidligere tiders laden stå til og forsømmelighed. Endelig kan vi som punkt tre sige, at indkomstpolitikken indtil nu er lykkedes, og vi kan for det fjerde sige, at inflationen er halveret. Disse ting er lykkedes, bl.a. og især fordi regeringen turde, hvor andre tidligere forskrækket og bange veg tilbage fra at løse opgaverne.

Dertil kommer, at den politiske stabilitet er godt på vej til at vende tilbage i dansk politik, og det er måske i virkeligheden det

allervigtigste, fordi det er herfra, tilliden og fremtidsstroen ude i samfundet i meget høj grad henter sin næring. Det er lykkedes at etablere et fast flertal omkring den økonomiske politik. Vi er overbeviste om, at det også bliver tilfældet i 1985. Vi noterer dette med stor tilfredshed, også med venlig adresse til det radikale venstres indsats i så henseende. Jeg synes, at det er værd at gentage, og at det er værd at notere en glæde over, at der var og fortsat er et andet flertal i det danske folketing.

For hvis man tager udgangspunkt i de beslutninger, socialdemokratiet har taget på sin kongres, og i de udgiftkrævende forslag, der er fremsat i folketinget både i sidste og i forrige samling, tyder meget desværre på, at socialdemokratiet ikke har lært så meget og fortsat ikke rigtig er indstillet på at deltage i det ansvarlige arbejde på de afgørende økonomiske felter.

Nu gælder det om at følge den økonomiske linje, der er lagt. Det er sandsynligt, at der bliver brug for justeringer af den økonomiske politik, og vi er i den forbindelse tilfredse med at notere, at regeringen selvfølgelig følger udviklingen meget nøje. Intet ville være mere letsindigt end nu at begynde at slække på tingene. Det har vi oplevet tidligere. Vi har set, hvordan man i alt for høj grad har taget forskud på en forventet positiv økonomisk udvikling. Det var i høj grad 1960ernes og 1970ernes politiske dårskab. Det skal vi ikke gentage. Vi kan hurtigt være tilbage i den gamle skure.

Vi står over for to hovedopgaver: den stramme økonomiske politik skal for det første fortsætte, og den skal fortsætte både for statens vedkommende og for kommunernes vedkommende, det kan vi lige så godt understrege nødvendigheden af. For det andet er det lige så vigtigt, at den stramme indkomstpolitik føres videre. Kravene til os er, at konkurrenceevnen fortsat undergår en klar forbedring, og at samfundsøkonomien hurtigt bringes i orden. Kun derved vinder vi kampen mod et af vor tids største problemer, nemlig arbejdsløsheden. Jeg mener at kunne sige med sikkerhed, at de foreløbige resultater af regeringens politik klart vidner om, at den hovedlinje er rigtig.

Også i denne folketingssamling skal vi i gang med en række væsentlige opgaver. Lad mig nævne nogle af dem.

[Ivar Hansen]

For det første en skattereform. Det er der jo blevet talt meget om, og jeg tror i og for sig, at mange i den danske befolkning har den forventning til en skattereform, at den da i hvert fald vil betyde skattenedsættelser. Her kan vi lige så godt fra starten sige, at der ikke er nogen grund til at foregøgle, som samfundsøkonomien er nu, at der er råd til som led i en skattereform at gennemføre en samlet skattelettelse. Men når det er sagt, er der alligevel god grund til og god mening i at gå i gang med denne opgave, og det er da også allerede kommet til udtryk i det forslag om motiveret dagsorden, som hr. Gammelgaard har fremsat på regeringspartierne og det radikale venstres vegne.

En lang række ændringer i vores skattesystem er stærkt påkrævede. Lad mig bl.a. nævne de problemer, den høje marginalbeskatning giver, behovet for en forenkling af hele vores skattesystem, så også ganske almindelige mennesker kan finde rede i paragrafferne og reglerne, og behovet for at gennemføre en forbedret skattemæssig stilling for børnefamiliernes vedkommende.

Lad mig trække en anden sag frem: venstre lægger stor vægt på, at vi får Danmarks Radios monopol brudt. Vi beklager, at de forhandlinger, der var i gang om denne sag her i efteråret, ikke har ført til et resultat, i hvert fald ikke endnu. Jeg vil gerne give udtryk for et ønske om og en forhåbning om, at disse forhandlinger kan genoptages i den nye samling. I hvert fald anser vi det på dette område som et mindstemål, at vi i den nye folketingssamling får brudt den regel, der siger, at kabel-TV ikke kan føres over kommunegrænserne.

Jeg vil også gerne give udtryk for tilfredshed med, at det regelsaneringsarbejde, regeringen har sat i gang, skrider godt frem. Der er et klart behov for en fortsat forenkling af den offentlige administration og de regler og cirkulærer, vi fortsat har alt for mange af. I den forbindelse håber jeg, at folketinget vil tage godt imod det udmærkede initiativ, indenrigsministeren har taget på regeringens vegne i henseende til en forsøgsordning med frikommuner, hvori både primærkommuner og amtskommuner bliver inddraget. Der er ingen tvivl om, at der heraf vil kunne læres meget og hentes meget initiativ i henseende til dette projekts videreførelse.

Jeg vil også gerne nævne regeringens arbejde for en modernisering af den offentlige sektor. Jeg synes, det er værd at notere sig, at regeringens synspunkter og ønsker i så henseende er blevet godt modtaget, også hos repræsentanter for de offentligt ansatte. Efter venstres opfattelse er der en del at nå i henseende til uddelegering af ansvar, således at også de offentlige arbejdspladser kan blive mere spændende og udfordrende.

Statsministeren nævnte forleden dag i sin åbningstale behovet for, at vi tager vare på og disponerer efter den meget stærke udvikling, vi oplever i disse år med hensyn til teknologien. Jeg vil gerne understrege dette og også understrege, at vi løber en meget betydelig risiko for at blive ladet i stikken, for at komme bagefter, hvis ikke vi disponerer i tide.

Hvad vil det så sige? Ja, det vil sige mange ting. Efter vores opfattelse er der risiko for, at vi bliver ladet i stikken og bliver en andenrangs industrination, hvis ikke vi i tide moderniserer vores virksomheder eller skaber forudsætningen for det, hvis ikke vi i tide moderniserer vores undervisningssystem, ændrer indholdet på en række punkter og sørger for, at der opstår helt nye uddannelser.

Jeg vil i den forbindelse gerne nævne de initiativer, undervisningsministeren allerede har taget på disse felter, og jeg vil i den forbindelse også gerne nævne vigtigheden af, at de teknologifremmedler, regeringen har stillet til rådighed, bliver rigtigt anvendt. Jeg vil gerne understrege betydningen af, at vi ændrer vores uddannelser på en række punkter, så vi sikrer, at de unge i fremtiden ikke bliver uddannet til arbejdsløshed, men først og fremmest bliver uddannet til job med indbygget fremtid. Jeg vil også gerne understrege behovet for, at de unge i højere grad økonomisk motiveres til at tage en uddannelse og i mindre grad bliver motiveret til at være opmærksomme på de muligheder, socialkontoret og arbejdsløshedsunderstøttelsen giver.

Jeg vil også gerne understrege behovet for, at vi i folketinget overvejer en samlet iværksætterpolitik. Vi er overbeviste om, at det er meget vigtigt, at vi sikrer, at der fortsat er mulighed for, at der vokser en ny ungdom frem i vores erhvervsliv. Det er herfra, fornyelsen i meget høj grad kommer. Efter venstres opfattelse er det vigtigt, at vores erhvervsliv i stadig mindre grad bliver afhæn-

[Ivar Hansen]

gigt af mere eller mindre kunstige støtteordninger eller subsidier på anden måde. Derfor er det vigtigt, at virksomhedernes selvfinansieringsmuligheder øges, og at virksomhedernes muligheder for at konsolidere sig til stadiet bliver forbedret.

I den forbindelse er vi i venstre særdeles tilfredse med, at skatteministeren på regeringens vegne i den nye samling vil fremsætte et forslag om konjunkturudligningsfonds for enkeltmandsejede virksomheder i det danske samfund. Dem har vi mange af. Det er landbrug, håndværk osv. Der er ingen tvivl om, at med et sådant forslags gennemførelse bliver disse mange små virksomheder i det danske samfund bedre skikkede til ved egen hjælp at klare skiftende konjunkturer, og det har noget med beskæftigelsesikkerhed at gøre, og det har noget med produktion og valutaindtjening at gøre.

I den forbindelse vil jeg gerne understrege, at vi fra venstres side med tilfredshed hilser det initiativ, landbrugsministeren har taget, til en række forhandlingsmøder i landbrugsministeriet for at finde frem til en finansieringsreform for landbrugets vedkommende. Efter vores opfattelse kan landbruget i endnu højere grad bidrage til en øget produktion og eksport og dermed også til flere arbejdspladser. Derfor ser vi hen til, at disse forhandlinger fører til et godt resultat.

Efter venstres opfattelse er det vigtigt, at den private opsparring øges i det danske samfund. Det er der flere veje til. Jeg vil godt nævne det forslag, der kommer fra regeringens hånd i den nye samling, om, at selvstændige kan få andel i og få mulighed for at etablere sig med en kapitalpension. Jeg vil i den forbindelse understrege behovet for en bedre pension for de meget store grupper i det danske samfund, der stadig væk kun har folkepensionen til rådighed. Jeg vil ligeledes understrege og fremhæve socialministerens forslag, der kommer i folketinget, om indførelse af en delpensionsordning. Dermed får lønmodtagerne mulighed for gradvis at trække sig tilbage fra arbejdsmarkedet. Det er udtryk for smidighed. Det er udtryk for, at vi søger at indrette tingene efter det enkelte menneskes vilkår.

Må jeg i den forbindelse understrege ønsket om, at det danske arbejdsmarked i fremtiden i højere grad er indforstået med at indrette sig efter det enkelte menneskes ønsker

og behov og måske i mindre grad indrette sig efter de enkelte organisationers ønsker og behov. Hvad jeg mener hermed? Ja, jeg mener bl.a., at der forhåbentlig meget snart bliver betydelig flere muligheder for deltidsarbejde eller deltidsjob både i den offentlige og i den private sektor.

Jeg skal til slut sige, at vi i venstres folketingsgruppe er tilfredse med, at der på en række punkter i den forløbne 2-årige periode er blevet lagt op til, at der arbejdes med eller påtænkes en lang række reformer, som i høj grad indebærer eller fører til en gennemgribende liberalisering af det danske samfund. Vi er ganske overbeviste om, at efterhånden som disse reformer bliver gennemført, hvoraf jeg har nævnt en del i min tale, vil der blive frigjort mange kræfter i det danske samfund; som hidtil har ligget bundne, og vi er overbeviste om, at vi derved vil få et mere inspirerende og spændende samfund at leve i.

Til sidst skal jeg omtale en meget vigtig sag, en fundamentalt vigtig sag for det danske samfund, som har optaget folketinget meget i det sidste par år. Det er sikkerhedspolitikken, som allerede er blevet berørt både af hr. Svend Auken og af hr. Gammelgaard. Det er givet, at de debatter, vi har haft her i folketinget det sidste par år, har givet anledning til en del usikkerhed. De har ude omkring i verden og hos vore samarbejdspartnere givet anledning til en del usikkerhed omkring vores sikkerhedspolitiske vilje.

I den forbindelse vil jeg gerne udtrykke tilfredshed med, at regeringen har fulgt opfordringerne til at lade udarbejde et grundlag for en politisk drøftelse om Danmarks sikkerhedspolitiske situation og muligheder.

Må jeg i den forbindelse rette en misforståelse, som jeg synes at hr. Svend Auken gjorde sig skyldig i. Dyvigudvalget, som nu arbejder, vil snart være færdigt, så vidt jeg har forstået. Dette udvalgs redegørelse vil ikke være et politisk dokument. Den vil være udtryk for et ekspertudvalgs arbejde omkring dansk sikkerhedspolitik, som forhåbentlig i høj grad vil kunne komme til at indgå i folketingets forhandlinger, måske i et udvalgsarbejde. Jeg skal sige, at venstre i høj grad er rede til at deltage i en sådan saglig og grundig drøftelse. Det synes vi at denne sag fortjener, fordi det er en dybt alvorlig sag for Danmarks frihed og sikkerhed. Derfor vil jeg

[Ivar Hansen]

gerne udtrykke en opfordring til og en forhåbning om, at vi med dette dokument i hænde får en mulighed for at vende tilbage til den dialog og det samarbejde mellem regeringspartierne og socialdemokratiet, der er historisk tradition for.

Til slut vil jeg gerne sige, at vi i venstres folketingsgruppe går til arbejdet i den nye samling med den tilfredshed, det giver at vide, at politisk vilje også giver politiske resultater.

Gert Petersen (SF):

Der var to ting, der var slående ved statsministerens tale. Det var den selvsikkerhed og det lyssyn, hvormed han ytrede sig, og den utrolige afstand, der er mellem virkeligheden og de fagre ord, som lød herinde i tirsdags.

Det gælder hele vejen. Også når det drejer sig om dansk udenrigs- og sikkerhedspolitik, som statsministeren var inde på. På det område havde han et nøglebegreb, som hed »bred enighed om de grundlæggende linjer«. Hvordan kan man nu drøfte enighed om de grundlæggende linjer uden at komme ind på de problemer, som man efterlyser grundlæggende enighed om?

Der er den sovjetiske tilstedeværelse i Afghanistan. Den er folkeretsstridig, den er brutal, den er ødelæggende for det afghanske folk. Den kan vi blive enige om at fordømme, og det ved statsministeren, men den skal nævnes alligevel. Så er der Israels fortsatte tilstedeværelse i Libanon, Israels efterhånden mangeårige undertrykkelse af besatte områder, bosættelsespolitikken osv. Vil regeringen også være med til at skabe grundlæggende enighed om at fordømme denne fremfærd? For ikke at tale om et tredje brændpunkt: Mellemamerika. Snart skal der holdes frie valg i Nicaragua, men landet overfaldes fortsat af kontrarevolutionære morderbander, udstyret og finansieret af den amerikanske efterretningstjeneste. USA foretog en regulær invasion i Grenada og minerede havnene i Nicaragua. Kan der skabes grundlæggende enighed om at fordømme hele denne amerikanske destabiliseringspolitik i Mellemamerika, ikke mindst over for Nicaragua?

Jeg nævner disse tre brændpunkter, og jeg efterlyser en klar dansk politik på alle tre felter – en politik, som alene bør være be-

stemt af, hvad vi anser for rigtigt eller forkert, en politik, der ikke skal bestemmes af Danmarks relationer til en bestemt stormagt. Jeg gør det for at vise, hvor snæver og ubrugelig statsministerens idé om grundlæggende enighed er. Grundlæggende enighed om hvad? Om at fordømme enhver aggression, den sovjetiske i Afghanistan, den israelske over for palæstinenserne, den amerikanske over for Nicaragua? Sådan mener vi i socialistisk folkeparti. Men for regeringen drejer det sig om grundlæggende enighed i NATO, og det vil igen sige enighed med den supermagt, som Danmark er underordnet i en militæralliance.

Fra SFs side vil vi opfordre til, at hele denne debat føres på en anden måde. Det afgørende kan ikke være, hvad der er grundlæggende enighed om i en militæralliance, der domineres af en supermagt og nogle stormagter. O.k., selve medlemskabet står vel ikke i centrum for debatten, så længe et flertal af befolkningen går ind for det. Men det, der for alvor er til debat her og nu, er Danmarks selvstændige stillingtagen til en række problemer, bestemt af, hvordan vi i Danmark bedst fremmer en proces til gavn for nedrustning, afspænding og folkenes frie selvbestemmelsesret, og det gør vi ikke ved at løbe i rumpen på en supermagt.

Med sin tale om grundlæggende enighed om NATO-politikken – den tale, som statsministeren fører her – søger han at afspore den virkelige debat om danske holdninger, hvor den samme målestok er anvendt hele vejen rundt om danske holdninger til den internationale politik.

Lige så forvrængende er statsministerens betragtninger om den hjemlige situation, de vilkår, hvorunder menneskene lever i vores eget land. Alle I lavtlønnede arbejdere, der har måttet sige farvel til 4-5 dyrtidsportioner i den forløbne tid, alle I enlige mødre, som har oplevet stigende takster i daginstitutioner, alle I arbejdsløse og syge, der er blevet indhentet og overhalet af prisstigningerne, alle I efterlønsmodtagere, som har lidt samme skæbne, og alle I modtagere af bistandshjælp, som har mærket nedskæringerne på jeres krop, jeg synes, I skal vide, at denne regerings hovedformål efter statsministerens opfattelse og med hans ord kan udtrykkes således: »... at gøre hverdagen lysere, rigere og tryggere for alle.« Det er statsministerens

[Gert Petersen]

målsætning, når det drejer sig om de arbejdsløse, de syge, bistandshjælpsmodtagere, efterlønsmodtagere osv. osv., langt mere end en million mennesker i dette land, hvis vilkår er blevet katastrofalt forringet i løbet af det sidste par år. Man føler sig – det skal jeg indrømme – næsten som Jeppe i baronens seng, når man læser de smukke ord. Men hvor længe befandt Jeppe sig iblandt edderdunsdynerne? Det var ikke længe. De hundredtusinder, som har måttet betale for regeringens politik, har såmænd ikke engang nået at gøre noget bekendtskab med det søde liv ved baronens hof. Deres baron i skikkelse af statsministeren udskænker ikke engang en omgang kanaljesekt, har ikke andet end store ord og løfter til disse mennesker.

Det, der slog mig mest ved statsministerens tale, var egentlig denne totale – og jeg synes arrogant – negligering af de hundredtusinder, som ikke har det godt i vores samfund. Jeg tror ikke, der er nogen grund til at opremse dem igen. Statsministeren ved, hvad det drejer sig om. Det drejer sig både om lavtlønsarbejdere, som er blevet ramt af dyrtidsreguleringens ophævelse, og om de grupper, der, som det så kønt hedder, er blevet marginaliseret. Marginaliseret! Det drejer sig her om grupper på mange, mange hundrede tusinder af mennesker: arbejdsløse, efterlønsmodtagere, mennesker på bistandshjælp osv. Samtidig med at statsministeren glæder sig over væksten i investeringer og eksport, lader han, som om disse grupper ikke eksisterer. De findes ikke i det statsministerielle verdensbillede. Naturligt nok, for det er jo dem, der har måttet betale for regeringens såkaldte triumfer. Den sociale nedgang for de mange er forudsætningen for den sociale opgang for de få.

De mange kan så naturligvis sole sig i regeringens løfter for fremtiden, statsministerens snak om de lyse tider, der venter forude. Hvordan er det gået med de hidtidige løfter? Ja, priserne kom desværre til at stige 2-3 pct. mere end forudset, og arbejdsløsheden er, når alle de kønne ord er skrællet fra, stadig højere, end den var, da denne regering trådte til. Hvorfor skulle de nye løfter så være mere troværdige?

Det er i øvrigt et spørgsmål, som jeg synes fagbevægelsen skulle skrive sig bag øret, for sidste gang – op til 1983-overenskomsten – accepterede man dyrtidssuspension, man ac-

cepterede en beskeden lønramme, fordi man havde tillid til denne regerings løfter om at afstemme prisudviklingen efter lønrammen, og fordi man lod sig bilde ind, at løntilbageholdenhed var vejen til en radikal og kraftig reduktion af ledigheden. Hvad var så sandheden? Hvordan gik det? Overenskomsterne i 1983 hindrede ikke prisstigninger gennem det sidste år, som har rakt ca. 50 pct. ud over den aftalte lønramme. Når arbejderne blev snydt for 4-5 dyrtidsportioner, er det bare et andet udtryk for dette. 1983-overenskomsten har heller ikke ført til nogen radikal forbedring af beskæftigelsessituationen, men derimod – og det kan ikke overraske nogen – til en radikal forbedring af firmaernes overskud og regnskaber.

Hvordan fagbevægelsen denne gang vil forholde sig, er naturligvis dens egen sag, men jeg synes, den burde indse, at den sætter sin troværdighed på spil, hvis den endnu en gang hopper på regeringens limpind. Det kan være, at den første trepartsforhandling har vaccineret fagbevægelsen mod illusioner.

Det helt afgørende spørgsmål nu er arbejdstiden, som må reduceres, og det er den daglige arbejdstid, der skal sættes ned, hvis vi for alvor skal gøre noget ved arbejdsløsheden. Selvfølgelig må erhvervslivet være med til at betale for dette, for det er hele samfundet, der lider under arbejdsløsheden. Men netop hvad arbejdstidsforkortelsen angår, er det åbenbart, at trepartsforhandlinger under de nuværende vilkår betyder, at fagbevægelsen har fået sig to modparter, hvor den tidligere kunne nøjes med én – to modparter, der stædigt modsætter sig de nødvendige skridt, ikke mindst arbejdstidsforkortelsen: arbejdsgiverne og regeringen. Det burde faktisk ikke overraske nogen. For denne regerings recept på økonomisk helbredelse er meget enkel. Den lyder på sociale nedskæringer og indkomstpoltik – det sidste forstået som lønpolitik – plus andre former for omfordeling fra de fattige til de rige.

Filosofien bag denne politik er, at det er de rige og velbærgede, som sætter hjulene i gang. Det er dem, der investerer, og jo gladere de er, jo bedre går det med samfundsudviklingen. Det er en renlivet klassepolitik, en renlivet overklassepolitik.

Men af forskellige grunde ser det ikke ud til, at denne politik giver alle de resultater, som dens ophavsmænd og ophavskvinder

[Gert Petersen]

havde forventet – og jeg tror egentlig oprigtigt havde forventet. O.k., investeringer og eksport er for opadgående – det samme gælder mildest talt også erhvervslivets profitter – men der er ikke tale om nogen reel, følelig nedgang i arbejdsløsheden. Det kan regeringen vel nok leve med, for selv om Danmarks Riges grundlov efter sin ordlyd faktisk forpligter regeringen til at tilstræbe, at der er arbejde til enhver arbejdsduelig borger, har denne bestræbelse klart nok ikke førsteprioritet i regeringens politik. Ellers havde regeringen selvfølgelig sat dato på, hvornår den fulde beskæftigelse skulle være genskabt. En sådan dato har man jo sat på tidspunktet for, hvornår betalingsbalancen skal være i orden, og hvornår statsgælden skal være afviklet, nemlig i 1988 og i 1990. Statsministeren siger, at i 1988 og i 1990 er de problemer løst. Jeg har ikke hørt statsministeren sige noget om, hvornår arbejdsløshedsproblemet var løst. Så det er tydeligt nok, hvad regeringen prioriterer højest.

Netop derfor må det være en voldsom skuffelse for regeringen, at også betalingsbalancen ser det slemt ud for. Der er sket en meget alvorlig udvikling i den forkerte retning gennem det sidste år. Jeg tror ikke, nogen har fantasi til at forestille sig, at regeringen får disse målsætninger opfyldt, i hvert fald ikke hvad angår betalingsbalancen, altså at problemerne skulle være løst inden udgangen af dette årti.

Jeg tror ærlig talt heller ikke, at statsministerens egen fantasi slår til. Når han taler om sine magiske datoer, er det vel netop ligesom medicinmanden i håb om, at magien vil virke, for andet end magi og trolddom er der ikke tale om. O.k., måske også lidt tro, håb og kærlighed, kærlighed til den amerikanske dollar, tro på og håb om, at før eller senere falder den, og så falder det internationale renteniveau osv. Men det er ikke noget at basere en økonomisk politik på.

Derfor ser vi da også regeringen køre videre ud ad den slagne borgerlige landevej. Nu vil den gå på plyndringstogt hos kommunerne. Efter at man havde pisket dem til at spare og skære ned på deres sociale goder – og jeg synes nok, der har været en hel del kommuner, der har været alt for villige til at følge den opfordring – vil regeringen nu belønne dem for deres villighed ved at beslaglægge en væsentlig del af de opsparede be-

løb. Det vil så resultere i nye nedskæringer af den kommunale service – noget, som naturligvis igen rammer den hårdest, der i forvejen er dårligst stillet.

Et andet attentat, der planlægges i den kommende samling, er rettet mod arbejdsløshedsforsikringen. Daggængene skal nu med i privatiseringsprocessen, så langt som man kan komme med det. Det er klart, hvad privatisering betyder. Det betyder et brud på det grundlæggende princip om solidaritet. Solidaritet betyder, at de stærkere skal støtte de svage. Privatisering betyder, at i stedet skal enhver være sin egen lykkes smed.

Det tredje tiltag, der skal bane vej for et endeligt brud med solidariteten, tillader statsministeren sig at kalde en skattereform. Jeg synes, det er arrogant af ham, men for en gangs skyld vil jeg tilgive ham, for sjældent er formålet udtrykt så kortfattet og klart som i statsministerens tale. Han siger, målet er »at fjerne de meget høje marginalsatser, der rammer store dele af befolkningen.«

Det er formålet. De store dele af befolkningen, som rammes af de meget høje marginalsatser, er de velstillede dele af befolkningen. Det er dem, der skal hjælpes. I dag er situationen den, at de, der tjener meget – i hvert fald på papiret – også skal betale meget af den sidst tjente krone, faktisk 73 pct. af, hvad de tjener ud over ca. 179.000 kr. Filosofien bag det er, at de, der har meget, også må yde noget ekstra til fællesskabet, og den filosofi kan de borgerlige altså ikke lide. Mange, der tjener meget, har så løst problemet rent privat igennem fradragsordninger og fiduser – med det resultat, at de i virkelighedens verden betaler meget mindre, end de burde. Derved vælter de så den store skattebyrde over på de små og mellemstore indkomster.

Nu foreslår statsministeren, at det problem skal løses ved også formelt at lette skatten på de store indkomster – faktisk med 25 pct. Det er klart, at så kan man samtidig afskaffe fiduserne og reducere en hel del af fradragsordningerne, for nu har de velhavende ikke længere brug for disse fiduser og så mange fradragsordninger, for nu vil staten sørge for, at de også formelt kan få en skattelettelse på 25 pct.

Det siger sig selv, at denne sørgelige komedie om det, statsministeren kalder en skattereform, vil SF ikke deltage i, og jeg har

[Gert Petersen]

ikke fantasi til at forestille mig, at socialdemokratiet med sine skattepolitiske principper skulle kunne komme til enighed med regeringen om en så asocial reform. De radikale, ja, det står lidt hen i det uvisse – det gør det med så meget i forbindelse med de radikale – men hvis vi ser nærmere efter, vil vi opdage, at de radikale taler om at afskaffe progressionen i marginalskatte, men så lave en tillægsskat for store indkomster på 10 pct., og ellers om afskaffelse af progressionen i marginalskatte betyder en skattelettelse på 25 pct. for de store indkomster og man så laver en tillægsskat på 10 pct., bliver slutresultatet en skattelettelse for de store indkomster på 15 pct.

Det mener vi ikke kan være formålet med en skattereform. Vi mener, at formålet er en anden fordeling af skattebyrden, af den faktiske skattebyrde, og heri indgår, at de, der har de store indtægter, skal bringes til at betale i overensstemmelse med de store indtægter, som de har, altså deres bruttoindkomst, og at skatten på de små indtægter og de lave mellemindtægter klart skal lettes. En skattereform skal altså ikke bare være forenkling, den skal også være solidarisk. Det er muligt, at det forudsætter et folketing med en anden sammensætning, men vi vil også i dette folketing fra SFs side gøre, hvad vi kan, fordi det er så nødvendigt at komme i gang overhovedet med drøftelserne om hele denne problematik – også fordi det ser ud til, at den borgerlige regering ikke alene gennemfører en asocial fordelingspolitik, men også undergraver de økonomiske udsigter for vores samfund, medmindre der bliver bremset her og nu.

I socialistisk folkeparti prioriterer vi kamp mod arbejdsløsheden højest, men vi har gang på gang understreget, at vi ikke af den grund vil negligere betalingsbalancen. Nu må vi konstatere, at den borgerlige regering negliger både arbejdsløsheden og betalingsbalancen. Det er meget godt klaret.

Underskuddet på betalingsbalancen vokser, samtidig med at regeringen lader stå til og den disponible realindkomst for lønmodtagere er faldende. Hvordan kan det så gå til? Jo, det skyldes, at de velbjærgede i samfundet udvider deres forbrug. Det lyder så kønt, når statsministeren siger – og det sagde han:

»Det burde være overkommeligt for os ikke at øge vort private forbrug.«

Må jeg have lov til at spørge: hvem er »os«? Er det statsministeren, eller er det efterlønsmodtageren? Er det direktøren, der har en halv eller hel million kroner i indkomst, eller er det folkepensionisten? Er det den arbejdsløse eller bistandsmodtageren, som skal sige, at nu må han eller hun holde op med at øge sit private forbrug? For det kan man jo godt lade være med, man har det jo vældig godt! Det er en utrolig negligering af klasseforskellene i vores samfund, denne anvendelse af ordet »os«.

Der er ikke brug for nogen forbrugsstramning i traditionel forstand, men der er vitterlig brug for fordelingspolitiske indgreb, som rammer de velstillede forbrug. Det lykkedes oprindelig regeringen at få flertal for at lade de dårligst stillede alene bære krisens byrder – med det påskud, at man skulle løse gældsproblemerne. Spørgsmålet er nu, om Danmark yderligere skal gældsættes, for at de i forvejen velstillede skal kunne udvide deres forbrug yderligere. Vi mener ikke, at det bør være sådan, og jeg skal derfor på SFs vegne fremsætte et forslag om motiveret dagsorden, som et meget langt stykke af vejen følger det socialdemokratiske forslag – hvormed vi understreger, at når det drejer sig om øjeblikkelige indgreb af hensyn til betalingsbalancen, er vi enige med socialdemokratiet, men at der er visse formuleringer, vi ikke helt kan tilslutte os, og vi mener også, der skal lidt mere til. Da vi ikke kan stille ændringsforslag til dagsordensforslag længere, er jeg nødt til at fremsætte et selvstændigt dagsordensforslag. Det er klart, at skulle det socialdemokratiske forslag komme først til afstemning, så stillede situationen sig anderledes, hvis der var udsigt til, at det kunne blive vedtaget. Så ville vi bidrage til at få det vedtaget. Men de borgerlige partier har jo for længst sammensvoret sig og vil sikre, at tingene skal have lov til at dalre videre derude, som det hidtil har været tilfældet.

Jeg fremsætter altså følgende:

Forslag om motiveret dagsorden.

»Folketinget fastslår, at der er behov for øjeblikkelige beslutninger til formindskelse af Danmarks underskud over for udlandet. Med udsigten til et underskud på 18 mia kr. i år og et næsten lige så højt til næste år skal

[Gert Petersen]

tinget opfordre regeringen til omgående at iværksætte følgende initiativer:

Indførelse af en bunden opsparring på 10 pct. af bruttoindkomster over 200.000 kr. i 1984 og 1985. Udgangspunktet skal være 1983-indkomsterne, og pengene skal placeres i uforrentede statsgældspapirer i 5 år.

Optrækning af et ekstraordinært bidrag for alle aktie- og anpartsselskaber på 10 pct. af deres skattepligtige indkomst. Udgangspunktet er 1983-indkomsten. Fra og med den 1. januar 1985 forhøjes selskabsskatten fra 40 til 50 pct.

Genindførelse af reguleringen af dagpenge-satser og sociale ydelser.

Folketinget udtrykker i øvrigt støtte til kravet om en mærkbar nedsættelse af den daglige arbejdstid i den private og den offentlige sektor

og går herefter over til næste sag på dagsordenen.«

Jeg skal tillade mig principielt at anbefale dette forslag, som er udtryk for den holdning, vi i SF indtager til de mest akutte problemer, men jeg forudser jo, at den almindelige borgerlige sammensværgelse skal få sat sin dagsorden igennem. Vi vil naturligvis stemme imod den fra borgerlig side foreslåede dagsorden.

Første næstformand (Knud Østergaard):

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor). Dette forslag indgår ligeledes i forhandlingen.

Niels Helveg Petersen (RV):

Den 3. maj i år vedtog folketetinget en socialdemokratisk dagsorden, hvori det bl.a. hedder, at folketetinget pålægger regeringen og NATO og andre internationale organer at arbejde for, at Danmark forbliver atomvåbenfrit i freds-, krise- og krigstid, ved at fremme planerne om at gøre Norden til en atomvåbenfri zone i en større europæisk sammenhæng.

Formuleringen var dengang ikke særlig stærk. Man måtte også dengang forstå, at den var blevet til efter betydelige vanskeligheder i den socialdemokratiske folketingsgruppe. Den radikale ordfører, hr. Stinus, kritiserede dengang formuleringen, fordi de betingelser, der var opstillet, i realiteten udskød en stillingtagen til Danmarks status som

atomvåbenfrit område, ikke blot i fredstid som nu, men også i krise- og krigstid.

Det er det radikale venstres opfattelse, at Danmark skal være atomvåbenfrit område under alle forhold, og at Danmark skal arbejde aktivt for – som led i en sådan erklæret atomvåbenfrihed – at der etableres atomvåbenfri zoner. Det er ikke et nyt standpunkt. Det har vi altid haft. Vi mener, det er en af de væsentligste opgaver for den danske udenrigspolitik at arbejde for at standse atomoprustningen på alle de måder, der står til rådighed.

Siden den 3. maj 1984 er der opstået fornyet debat om problemet. Foranlediget af udtalelser fra hr. Svend Auken nedsatte regeringen et ekspertudvalg, der skal analysere sikkerhedspolitiske spørgsmål. Så vidt man kunne forstå på udtalelser fra socialdemokratiet dengang, lagde socialdemokratiet op til, at ekspertudvalgets arbejde kunne blive et led i en slags sikkerhedspolitisk borgfred mellem regeringen og socialdemokratiet. Udtalelserne faldt omkring det tidspunkt, da regeringen og socialdemokratiet aftalte et nyt 3-årigt forsvarsforlig.

I september vedtog så den socialdemokratiske kongres et forslag, der går videre end 3. maj-dagsordenen – så vidt jeg da kan bedømme. Når jeg føjer til, at det kun er, så vidt jeg kan bedømme, har det at gøre med hr. Svend Aukens udtalelser her i dag, hvor hr. Svend Auken fastslog, at kongressen gav fuld opbakning til 3. maj-dagsordenen. Hvis det er tilfældet, er de socialdemokratiske vedtagelser på kongressen jo ikke mere vidtgående end 3. maj-dagsordenen.

Af udtalelser af hr. Anker Jørgensen må man forstå, at socialdemokratiet nu finder det unødvendigt at afvente resultaterne af Dyvigudvalgets arbejde, før socialdemokratiet tager initiativ til en afstemning i folketetinget om sagen. Det er en holdning, der ikke kan undgå at vække forbavselse, for hvad var så egentlig meningen med hr. Svend Aukens udtalelser? Men også af en anden grund vækker det forbavselse, for hvad har regeringen og socialdemokratiet egentlig aftalt om disse anliggender i forsvarsforliget? Er det virkelig tænkeligt, at man aftaler et forsvarsforlig for 3 år uden at tage stilling til sådanne væsentlige problemer i vores samlede forsvarspolitik som Danmarks status i atomvåbenpolitikken eller forstærkningspoli-

[Niels Helveg Petersen]

tikken? Det har man måske gjort, og det rejser unægtelig interessante spørgsmål om, hvad parterne egentlig har aftalt vedrørende dette forsvarsforlig. Det har folketinget ikke haft anledning til at diskutere endnu. Det får vi senere, og ved den lejlighed håber vi at forligspartierne mere præcist gør rede for, hvilke aftaler der er indgået på disse områder. Vi nægter at tro, at man kan indgå en forsvarsaftale for 3 år uden at tage stilling til hovedelementer i det samlede billede, forsvarspolitikken skal placeres i.

Det radikale venstre finder det mest fornuftigt at vente med stillingtagen her i folketinget, indtil Dyvigudvalgets analyse foreligger, og med forhistorien står vi uforstående over for, at socialdemokratiet ønsker en stillingtagen, før resultatet foreligger. Men ganske uanset hvornår folketinget tager stilling til spørgsmålet om dansk atomvåbenfrihed ikke blot i fredstid, men også i krise- og krigstid, vil den radikale folketingsgruppe selvsagt tilrettelægge sine afstemninger om dette spørgsmål ud fra det hovedsynspunkt, hvordan vi bedst fremmer det standpunkt til atomoprustningen, som jeg har redegjort for. Det er for os det, der er hovedsagen. Vi kan i dag ikke overskue, hvorledes andre partier og især socialdemokratiet vil agere i sagen, hvilke dagsordensforslag der vil blive fremsat og hvornår, men vi kan slå fast, hvad der er vort standpunkt til atomvåbenpolitikken, og at vi vil tilrettelægge vore afstemninger for bedst muligt at fremme et resultat i overensstemmelse hermed. Er der reelle muligheder for at fremme vore synspunkter, vil vi selvsagt gøre det.

I det indenrigspolitiske står folketinget over for meget betydelige opgaver. Vi skal fortsætte en økonomisk politik med stram offentlig udgiftspolitik og med en styrkelse af indkomspolitikken. Især det sidste lægger vi en afgørende vægt på. Den bedste metode til at fremme beskæftigelsen, investeringerne og et rentefald er en forstærket indkomspolitik.

Jeg vil gerne om dette fremhæve, hvad jeg finder meget positivt. At socialdemokratiet og LO i deres program fra sidste år stærkt understreger behovet for en omkostningsudvikling i Danmark, der ligger lavere end den i udlandet, synes jeg er positivt. Det synes jeg LO og socialdemokratiet skal roses for, og jeg synes, det er et principielt godt grundlag for folketingets og parternes arbejde med

at styrke indkomspolitikken. Den har allerede givet resultater. For første gang i 10 år, tror jeg, er fremgangen i beskæftigelsen større end tilgangen til arbejdsmarkedet. Ledighedstallene i disse uger ligger betydelig lavere, end de gjorde på tilsvarende tidspunkt sidste år, og alt tyder på, at en tendens til fald i ledigheden kan fastholdes og også forstærkes, hvis indkomspolitikken bliver det. En politik, der fører til disse resultater, er ikke klassepolitik eller asocial politik. Tværtimod er en politik, der fører til højere beskæftigelse, socialt ansvarlig. Siden 1982, da indkomspolitikken blev indledt, har repræsentanter både for socialdemokratiet og for SF ustandselig spået, at med den politik ville ledigheden stige dramatisk. Vi har set tal for, at den for længst skulle være – hvis man skulle tro spådommene – meget over 300.000 ledige. Jeg tror, et af de tal, der fremkom, var 340.000. Jeg har savnet både i hr. Svend Aukens og i hr. Gert Petersens redegørelse for den økonomiske udvikling en glæde over, at deres dystre spådomme er blevet gjort til skamme. Det synes jeg ellers nok man kunne have ret til at forvente.

Samtidig med videreførelsen af udgiftspolitikken og indkomspolitikken bør denne folketingssamling blive samlingen, hvor et bredt flertal enes om de overordnede, bærende principper for en skattereform, der kan modvirke skattetænkning og fradragsspekulation og føre til en bedre fordeling af skattebyrden, især til gavn for børnefamilierne.

Det vil føre alt for vidt at gå ind på hr. Gert Petersens skattepolitiske betragtninger her. Jeg må sige, at jeg ikke er meget enig i det, hr. Gert Petersen sagde. Det siger sig selv, at hovedsigtet med en nedsættelse af marginalbeskatningen bl.a. er at sikre, at fradrag for alle får en lavere værdi. Det er et hovedsigte med de tanker for en skattereform, som vi har gjort os, og det vil jeg da gerne minde hr. Gert Petersen om.

Det radikale venstres folketingsgruppe kan støtte det dagsordensforslag, hr. Gammelgaard har fremsat, og som understreger udgiftspolitikken, indkomspolitikken og behovet for en skattereform med et bredt flertal i denne samling. Intet i den dagsorden, hr. Gammelgaard har fremsat, strider i realiteten imod de synspunkter, hr. Svend Auken fremførte. Jeg er ikke så optimistisk at tro, at hr. Svend Auken og hans parti kan stemme for

[Niels Helveg Petersen]

den, men jeg ønsker at slå fast, at der intet er i den dagsorden, der her blev foreslået, som på noget punkt strider imod de synspunkter, hr. Svend Auken gjorde gældende.

Regeringen har i åbningstalen lagt op til forhandlinger om en skattereform. Jeg kunne have ønsket mig mere præcise tilkendegivelser fra regeringens side om indholdet i en sådan reform. Forhåbentlig er regeringen snart i stand til at foretage et konstruktivt forhandlingsudspil, så vi kan nå det mål, der er stillet op i åbningstalen, og som også gælder for os. For os er det helt afgørende, at der nu efter mange års frugtesløs debat sker et gennembrud.

Diskussionen om den kommunale økonomi har jo stået ganske stærkt på i de seneste uger. Jeg vil gerne sige, at jeg er enig med regeringen i det synspunkt, at der bør ske en overførsel af konjunkturskabte overskud i kommunerne til staten. Det er ikke meningen, at kommunerne år for år skal opkræve flere penge, end de bruger, og dermed føre en form for kommunal finanspolitik. Jeg vil godt gøre opmærksom på, at det problem, vi her står over for i kommunerne, i det mindste – hvor vanskeligt et problem det end kan være at løse – er af den behagelige art. Det er nemlig ikke af den art, at de danske kommuner som helhed står og mangler penge. Problemet er, at den kommunale økonomi i kraft af en forbedret indkomstudvikling er blevet stærkt forbedret. Det er baggrunden for den diskussion, der nu føres. Det er ikke et spørgsmål om, at nu vil man forarme de danske kommuner, men et spørgsmål om, hvorledes vi bærer os fornuftigt ad med de overskud, der i disse år – egentlig i strid med reglerne for kommunal skatteudskrivning – skabes i kommunerne.

Det er for os selvfølgelig afgørende, hvorledes en overførsel af de konjunkturskabte overskud finder sted. Regeringen vil føre fortsatte forhandlinger med kommunerne, og vi vil afvente resultatet af disse forhandlinger. Jeg tror, man gør det langsigtede samarbejde mellem stat og kommuner – som jo er af eminent betydning for den samlede økonomiske udvikling, når kommunerne bestriber så stor en del af de offentlige udgifter, som de gør – en tjeneste ved at tillægge kommunale synspunkter vægt.

Betalingsbalancen viser i de seneste måneder en uheldig udvikling. Skønnet for beta-

lingsbalanceunderskuddet i 1984 har igen nem året været voksende. Der er flere grunde til det. For det første en meget klar, tydelig, markant og glædelig stigning i industriens investeringer, både i nye maskiner og nyt udstyr og i lagre. En anden årsag er udviklingen i dollarkursen, der forringer vores betalingsbalance. En tredje årsag er en opgang i det almindelige private forbrug.

Vi mener, det er meget nødvendigt og vigtigt nøje at følge denne udvikling på betalingsbalancen. Jeg vil gerne sige, at jeg ikke anser det for urealistisk at regne med, at den sidste del af året vil udvise en forbedring, men gør den det ikke, så kan folketinget selvfølgelig komme i en situation, hvor man må gennemføre et indgreb for at beskytte udviklingen på betalingsbalanceområdet.

I den forbindelse vil jeg godt gøre et par bemærkninger til den socialdemokratiske idé om at udskrive en særlig bunden opsparing. Hvad jeg mest har lyst til at vide om denne bundne opsparing, er, hvorledes man skal forholde sig på nogle væsentlige punkter. Hvad er det for en type bruttoindkomst, der opereres med i forslaget? Hvorledes skal bruttoindkomst mere præcist opfattes i det socialdemokratiske udspil? Det er jo ikke uvæsentligt, hvis man skal vurdere den faktiske virkning af forslaget. Dernæst ville jeg gerne spørge: hvordan skal man egentlig forholde sig med mennesker, der i 1983 havde højere indkomster, end de har i dag? Skal de også pålignes tvangsopsparing på basis af en forældet opgørelse over deres indkomster? Der kan f.eks. være tale om, at man er blevet pensioneret. Skal et menneske, der er blevet pensioneret i 1984, beskattes til tvangsopsparingen på grundlag af sin indkomst i 1983? Sådan må man læse teksten, som den står her. Jeg nægter at tro, at det er det, forslagsstillerne har villet. Derfor synes jeg, vi har krav på at få lidt mere præcist at vide om disse punkter: hvad er bruttoindkomst, og hvem skal omfattes af beskattningen? Før kan man egentlig ikke tage stilling til et sådant forslag. Jeg vil ikke afvise, at man engang, hvis der er behov for en finanspolitisk stramning, også må bruge dette middel. Det har været brugt før, og jeg vil heller ikke afvise, at det kan ske igen, men det er nødvendigt at vide lidt mere præcist om indholdet, end der er redegjort for her i dag.

[Niels Helveg Petersen]

Danmark befinder sig i de kommende år klart i en økonomisk spændetrøje. Vi skal klare en meget vanskelig og krævende omstilling i vores økonomi med større vægt på udviklingen i den private sektor. Vi skal klare en samfundsmæssig og industriel omstilling til ny teknik, der vil ændre tilvante forestillinger på mange måder. Vi skal forbedre miljøbeskyttelse og voksenuddannelser, skaffe flere uddannelses tilbud til unge, forbedre folkeskolen og læreruddannelsen, forbedre vilkårene for børnefamilierne, vi skal øge vores bistand til udviklingslandene under vanskelige statsfinansielle vilkår, vi skal udbygge kulturtilbud og retsbeskyttelse. Til at løse disse opgaver har folketingset brug både for arbejdsro og for et bredt samarbejde.

Jeg synes, regeringen var åben i sit forhold til folketingset om arbejdsformen her i folketingset og indbød til samarbejde. Det vil vi gerne kvittere for. Vi håber, det kan lade sig gøre at skabe et bredere samarbejde, og vi vil gøre, hvad vi kan, for at fremme det.

I den forbindelse vil jeg særligt appellere til socialdemokratiet. Både for socialdemokratiets egen skyld og for det politiske arbejdes skyld er det af betydning, at landets største parti konstruktivt søger indflydelse. En begyndelse hertil kunne det jo være, at vi fra socialdemokratiet fik en tilkendegivelse af, at man i år agter at stemme for finanslovsforslaget, at man i år ikke som sidste år vil skabe en stor strid om en afstemning, der ellers i mange år har været enighed om. Det skulle være så meget lettere, som et hovedargument sidste år for ikke at stemme for finanslovsforslaget var, at regeringen ikke havde et parlamentarisk flertal. Jeg synes ikke, begrundelsen var god sidste år, men i dag eksisterer den slet ikke. Derfor håber jeg, at folketingsåret, som nu begynder, vil blive præget af, at socialdemokratiet opgiver den holdning til finanslovsforslaget, der kom til udtryk sidste år. Det vil da i det mindste kunne medvirke til at skabe forudsætningerne for et bredere samarbejde.

(Kort bemærkning).

Rahbæk Møller (SF):

Jeg har et spørgsmål til hr. Niels Helveg Petersen i anledning af hans bemærkninger om en skattereform. Spørgsmålet drejer sig om to punkter. Det ene er det fordelings-

mæssige. De radikale talsmænd har ofte hæftet sig ved, at i dag betaler en lavtlønnet en større andel af sin bruttoindkomst i skat end de mere velstillede. Det er for galt, og det skal rettes op. Det er vi tilsyneladende enige om. Men samtidig strør de radikale talsmænd om sig med så store løfter om skattelættelser for de store indkomster – herunder en sænkning af marginaltrækprocenten med 15 pct. – at der simpelt hen ikke er dækning for dem i en fradragsanering. Derfor vil resultatet blive en endnu skævere fordeling end den nuværende. Det var det ene problem.

Det andet er provenuet. I det forslag, der cirkulerer i debatten under betegnelsen »det radikale reformforslag«, og som er stykket sammen af udtalelser fra radikale politikere, mangler der et provenu på et sted mellem 10 og 20 mia kr. Nu har jeg forstået, at det radikale venstre også hører til de partier, der tager vores økonomiske problemer alvorligt, og det er indlysende, at så stor en skattelættelse ikke er det, situationen kalder på.

Med andre ord: der er på de to punkter, det provenumæssige og det fordelingsmæssige – og det er nu engang de to centrale punkter i skat, at pengene kommer ind, og hvordan de kommer ind – en så barok modsætning mellem angivne mål og anviste midler, at jeg er nødt til at spørge: har det radikale venstre overhovedet regnet efter, hvilke muligheder og hvilke begrænsninger der ligger i en skattereform, eller har hr. Niels Helveg Petersen en anden forklaring?

(Kort bemærkning).

Lenger (VS):

Der er naturligvis stor forskel på VS' og det radikale venstres principper med hensyn til en skattereform, men man skal ikke miskende, at det radikale venstre trods alt har noget med om at gavne børnefamilierne, trods alt har en form for særskat og trods alt har et bruttobeskatningsprincip, og at der også i det radikale forslag er nogle perspektiver om f.eks. borgerløn.

Derfor forekommer det som den rene og skære dobbeltmoral, at det radikale venstre med den skattepolitiske holdning nu endnu en gang optræder sammen med regeringspartierne i et forslag, der skal vedtages i dag, og det er et dagsordensforslag, det drejer sig om.

[Lenger]

Det er ikke første gang, det radikale venstre har gjort det. Det radikale venstre har tidligere været med til at fremkalde et skatte-reformoplæg fra regeringen, der ikke indeholdt noget som helst af det, som det radikale venstre selv står for, men tværtimod talte om momsforhøjelser, som ikke indeholdt særskatter, og som indeholdt et underskud på 9 mia kr., der må udmønte sig i nedskæringer på forskellig vis.

Med andre ord: det, som regeringen har lagt frem som regeringens skattepolitik, er i stik modstrid med det, som det radikale venstre står for i sine egne skattepolitiske tanker. Derfor virker det som dobbeltmoral, at det radikale venstre nu er med til at foreslå denne dagsorden i dag, der bl.a. indeholder noget om skattepolitik. Det radikale venstre får ikke gennemført noget som helst af sine egne flotte principper med de makkere, som man nu har valgt sig, men det er måske heller ikke meningen.

(Kort bemærkning).

Jes Lunde (SF):

Hr. Niels Helveg Petersen beskæftigede sig med underskuddet på betalingsbalancen og årsagerne til det, og dér kan der være grund til at være noget mere præcis, end hr. Niels Helveg Petersen var. Hr. Niels Helveg Petersen nævnte bl.a. investeringer og råvarelagrobygninger osv., men sandheden er jo en anden.

Hvis man regner på det, kan man se, at en klar nr. 1 – skurken i stykket – er transportmidler. Importen af personbiler er steget med 41,1 pct. i forhold til samme periode sidste år. På andenpladsen kommer varer til direkte forbrug, og her er det især varige forbrugsgoder, der tynger med 40,1 pct.s stigning i forhold til samme periode sidste år.

Det peger i retning af, at det er højindkomstgrupperne, der dominerer importen, da varige forbrugsgoder især udgør en stor del af privatforbruget her. Der er altså ingen grund til at antage, at udviklingen først og fremmest skyldes investeringer og råvareimport; disse ting ligger under gennemsnittet af den stigning, der har været i den samlede import.

Derfor må vi også henvise til de midler over for betalingsbalanceproblemet, som lig-

ger i det af hr. Gert Petersen stillede dagsordensforslag.

(Kort bemærkning).

Niels Helveg Petersen (RV):

Inden for de rammer, forretningsordenen giver, er det mig ikke muligt at svare nogenlunde fornuftigt på de indlæg, der har været. Jeg skal vende tilbage i min anden omgang med mere udførlige svar.

Jeg vil kun sige følgende til hr. Rahbæk Møller: hvorledes en skattereform bygget op med en forlængelse af proportionalstrækket, der betyder, at alle fradrag får samme værdi for alle, kombineret med en tillægsbeskatning, fordelingsmæssigt vil virke for den enkelte skatteyder, afhænger helt og aldeles af vedkommendes fradragsforhold. Sådan vil det være i den skitse, som er fremlagt af socialdemokratiet, sådan er det efter de forslag, vi overvejer, og sådan vil det nødvendigvis være i en hvilken som helst reform, hvor man vil gribe ind imod fradragspekulationen. Sigtet med en skattereform må jo være at modvirke skattetænkningen og at sikre, at fradrag får samme værdi for alle. Det får en række fordelingsmæssige konsekvenser. Hvilke det får for den enkelte skatteyder, afhænger af vedkommendes fradragsforhold.

(Kort bemærkning).

Rahbæk Møller (SF):

Jeg vil sandelig ikke benægte, at det er meget forskelligt, hvordan en skattereform vil virke for forskellige mennesker; det er ganske indlysende og trivielt, og det forstår jeg udmærket godt. Men der findes undersøgelser over, hvor meget de, der tjener mellem 100.000 og 125.000 kr., i gennemsnit betaler i dag, og hvor meget de, der tjener dobbelt så meget, betaler. De betaler mindre. Jeg har forstået det sådan – også på baggrund af den radikale agitation – at det var et af målene med en skattereform at rette det op, så de, der tjener mest, i snit betaler mere end de, som tjener mindre. Er det ikke fortsat målet? Det er det, der er problemet, for hvis det er jeres mål, stemmer jeres udsagn nemlig ikke sammen.

Første næstformand (Knud Østergaard):

[Første næstformand]

Jeg skal her afbryde forhandlingen og udsætte mødet. Mødet genoptages i dag kl. 13.15.

Mødet udsat kl. 11.54

Mødet genoptaget kl. 13.15

Forhandlingen genoptoges.

Erhard Jakobsen (CD):

Jeg kan næppe gøre regning på at præsterede dagens store overraskelse ved at sige, at centrum-demokraterne faktisk i ét og alt er tilfredse med statsministerens fremlæggelse af regeringens synspunkter med hensyn til situationen her og i den verden, der omgiver os. På den anden side trøster det mig, at hr. Svend Auken jo heller ikke præsterede nogen stor overraskelse ved at være utilfreds med statsministerens redegørelse. Jeg kan ikke huske nogen situation fra de 31 år, jeg har siddet herinde, hvor hovedpunktet i en oppositionstalers indledning ikke har været, at han var utilfreds med regeringens redegørelse, og det hvad enten det har været den ene eller den anden. Det har gerne været bygget sådan op, at man på den ene side sagde, at den var aldeles intetsigende, og på den anden side angreb den punkt for punkt. Man kan søge efter den indre logik i det, men det er der ingen grund til, for der er ingen.

Nu er det ikke afgørende, hverken om jeg er særlig tilfreds med regeringens redegørelse, eller om hr. Svend Auken er det; det afgørende er – og det er der ikke tvivl om – at man ude i offentligheden – og det gælder både erhvervslivets ledere og store dele af de menige borgere – deler den optimisme, som statsministeren lagde for dagen, og som jeg mener var et meget bærende og meget vigtigt element i statsministerens redegørelse. Den deler man, og det er det afgørende, for det er derude, man skal være dommer; det er hverken hr. Svend Auken eller mig, som skal være dommer i den sag.

På ét område brillerede hr. Svend Auken: han udnævnte faktisk sig selv – uden at vide det – til at være Danmarksmester i hukommelsestab. Det må han være, for hr. Svend Auken kunne ikke holde den tale, hvis han havde kunnet huske hele den kritik, der er

kørt imod den socialdemokratiske regering på alle de punkter, som hr. Svend Auken kritiserede nu, og hvor det var værre, end det er nu, og det blev sagt højt og tydeligt dengang fra mange sider, også fra folk til venstre for hr. Svend Auken. En ting til, hr. Svend Auken øjensynligt også har glemt – men det faldt ham måske alligevel ind, for jeg glædede mig lidt over, at hr. Svend Auken pludselig stoppede lidt op og selvopgivende sagde, at det havde han svært ved at få frem, og det kan jeg godt forstå, for da trådte hukommelsen pludselig ind –: hvem var det, der opgav at føre politik her i landet? Det var den forrige regering. Den forrige regering blev ikke presset ud af en vrangvillig og modvillig opposition. Den forrige regering gik af, fordi den selv ønskede at gå af. Det er vist det, man kalder at være selvopgivende, og jeg tror, det pludselig er gået op for hr. Svend Auken, da han så sit manuskript, at der dér var et ord, som måske ikke var så velanbragt, og det har han fuldstændig ret i. Men det understreger samtidig, hvor hul hele den tale var, hvor hult dette angreb på regeringen faktisk er.

Jeg kan også mere mig lidt over den med de tre republikanske senatorer. Jeg gad nok vidst, hvad der sker, når to eller tre socialdemokrater af dem, vi kender allerbedst herindefra, rejser. Det er ligegyldigt, om de rejser til Sovjet, for dér kommer de til at tale med tredjerangs af alle mulige, som er helt uden kontakt med befolkningen. Men de rejser også til USA, og jeg kunne godt lide at tale med 3 republikanske senatorer bagefter, når de har belært danske socialdemokrater om, hvad det er, de er i færd med at lave. Men jeg er sikker på, at den ros, som hr. Svend Auken nok ufrivilligt gav udenrigsministeren for, at udenrigsministeren havde været i stand til at overbevise disse tre senatorer, kommer hr. Lasse Budtz og hr. Kjeld Olesen ikke til at opleve. Der er ikke tvivl om, at de ikke overbeviser nogen om det rigtige i socialdemokraternes syn på Nicaragua og El Salvador og, jeg havde nær sagt en vis mand og hans pumpestok. Det overbeviser de næppe nogen, hverken republikanske eller demokratiske senatorer, om. Det skal være den eneste kommentar, jeg har til denne udenlandsrejse, men »Wenn jemand eine Reise tut, dann kann er was erzählen«, så det skal vi nok høre mere om.

[Erhard Jakobsen]

Men jeg ville blot ønske, at den socialdemokratiske rejselest valgte nogle andre mål; der er jo mange rejsemål for danske turister. Hvad med at tage til Sverige? Det er ikke så langt. Hvad med at se lidt på, hvad hr. Palmes regering har lavet i Sverige for at imødegå de vanskeligheder, som Danmark har flere af end Sverige? Hvordan har man gjort det? Hvordan har Mitterrand og hans styre i Frankrig imødegået krisen? Og hvordan har den i øvrigt udmærkede statsminister Gonzales klaret problemerne i Spanien? Alle steder bliver disse regeringer angrebet for nøjagtig de samme ting, som socialdemokraterne herhjemme angriber firkløverregeringen for. Det viser igen hulheden i den kritik. Så ikke mere om det og i og for sig heller ikke om dagsordenerne, for de kommer jo ikke til afstemning alligevel, så der er ingen grund til at gå ind på det, men at man kan finde på at foreslå tvangsopsparing! Jeg har to eller tre gange været med til at stemme for tvangsopsparing, og jeg har hver gang svoret på og fået andre parlamentarikere til at sværge på, at det gør vi aldrig mere, for det er skruphæmmende tosset. Man straffer nogle folk, som slet ikke fortjener at blive inddraget i dette her. Men som sagt: det kommer ikke til afstemning, så lad det ligge. Det gør udenrigspolitikken jo heller ikke i dag.

Men jeg vil gerne sige følgende: CD værd sætter den tone, der var i statsministerens redegørelse om udenrigspolitikken, fordi den viser, at vi nu har en regering, en udenrigsminister og en statsminister, der ved, at man ikke sidder ivrigt rundt omkring i de andre lande og siger: hov, nu må vi lige høre, hvad de siger i Danmark. Man har før haft indtryk af, at danske stats- og udenrigsministre ventede, at man endelig ikke foretog sig noget nogen steder, før man havde hørt Danmarks mening. Der er ingen, der spørger om Danmarks mening, det kan man være ganske rolig for. Vi har ret til at blive hørt, men der er ingen, der har pligt til at rette sig efter, hvad vi siger, og det benytter de sig af mange steder, det kan jeg godt garantere for. Der er næppe noget sted i hele verden, hvor man finder på at udsætte en eller anden afgørelse af hensyn til, at man godt kunne lide lige at høre, ikke mindst hvad oppositionen i Danmark sagde, for det er jo den, der har flertal i disse spørgsmål. Jo, i Sovjetunionen følger man det med stor interesse, dér kan man reg-

ne med ikke et vågent publikum, for det er der jo ikke noget af i Sovjet, men med en radio og et TV, der vil fortælle folk, at der nu er et land inden for NATO, der vakler, og at det land er Danmark. Det kan man glæde sig over – hvis det giver anledning til glæde.

For centrum-demokraterne er det vigtigt at understrege – og vi håber, der er et stort flertal for det – at Danmark ikke er et neutralt land, og at Danmark ikke fører en neutralitetspolitik. Danmark står ikke lige i sit forhold over for stormagterne Sovjet og USA. USA er vor allierede, USAs styrke bestemmer vores sikkerhedsgrad. Sovjet gør alt, hvad Sovjet kan, for at gøre sig upopulær i alle vestlige lande, nu senest i Sverige, og jeg håber, man bemærker, at det svenske socialdemokrati er ved at ændre sin forsvarspolitik, af samme grund formentlig. Det burde andre tage ved lære af.

For os er der himmelvid forskel på stormagterne USA og Sovjet, og det håber jeg må komme frem ved hver en lejlighed. Det understreges ikke ved, at man rejser over til dem begge to og taler på lige fod med dem begge to – tror man, for man ved jo godt, at det ikke passer.

Men vi er helt tilfredse med, at regeringen erkender den verdenspolitiske situation, at det ikke er gode råd og moralsk belæring fra Danmark, man er mest interesseret i at høre, når man skal tage stilling til de storpolitiske problemer.

Må jeg så om skattereformen sige, at dér jo sandelig heller ikke er noget nyt. Man må da ikke forlange, at regeringen skal komme med noget nyt, for der er ingen, der kommer med noget nyt selv. Hvor skulle det nye komme fra? Tanken om en skattereform har været luftet hvert tredje år, så længe jeg har siddet herinde. Nøjagtig de samme krav om forenklinger og alle de dér forskellige ting har været sagt hele tiden, og det ender nogenlunde på samme måde hver gang. Det er muligt, at denne regering og denne skatteminister har styrke til at komme igennem med noget; det har de tidligere ikke haft. De har nok kaldt det en skattereform, men det var nogle små lapperier, og det tror jeg også man skal være tilfreds med. Jeg er slet ikke sikker på, at det egentlig er denne store omkalfatring, der skal til.

[Erhard Jakobsen]

Men centrum-demokraterne har to bemærkninger at gøre. Den ene er, at man i sin iver for at komme væk fra denne fradragsjungle osv. skal passe på, at man ikke glemmer, hvad der er indkomstskattens grundlag. Den bærende idé er, at skattepligtig indkomst er den indkomst, man har fået, minus de udgifter, der er medgået til at tjene indkomsten. Det er selve grundlaget for indkomstskatten, og det er vel ikke det, man fuldstændig vil fjerne, men nogle udtalelser kunne tyde på det. Det tror jeg man må advare indstændigt imod.

Det næste er, at man også må være klar over, at det nu om dage slet ikke er på indkomstskattens område, problemerne ligger. De områder, de ligger på – og det bliver stærkere og stærkere – er formueskatten og ejendomsskatten. Det er her, de alvorlige problemer og de alvorlige uretfærdigheder, melder sig. Der er titusinder af ejendomsbesiddere, som de hedder – parcelhusejere og andre – der på alvorlig vis vil blive ramt af ejendomsskatterne i de kommende år, hvis man ikke gør noget for at forhindre det, hvis man ikke opgiver den håbløse grundskatterterminologi, som for så mange partier næsten har været en religion her i landet. Man har haft et synspunkt om, at de, der har hus, er rige; man ved ikke, at det er rigtigt, at mange af dem var rige, før de købte hus, men at den rigdom i hvert fald var forbi, da de fik købt huset.

Lad mig gøre det helt klart: centrum-demokraterne har flere gange sagt, at vi ikke bestrider, at det kan være nødvendigt at lægge en skat på os, der ligger over en vis indkomst, for dermed at skaffe penge. Vi vil bare ikke have det gjort som en slags straffekation, fordi det er urimeligt, at nogen tjener penge. Men dernæst vil vi ikke have, at man udnævner nogle symboler til at vise, at når folk har dem, så er de rige – og det er altså dem med hus og dem med bil, de er rige, og derfor skal de beskattes ekstra, sådan som man jo gør det på mange måder. Det er det, vi bestrider, og vi håber meget, at man i en skattereform – og det bliver utvivlsomt CDs betingelse for at medvirke – ikke glemmer, at folk ikke, fordi de har en hoben mursten, som bliver en formue for dem, skulle have en vældig skatteevne, eller at folk, der har et stort industrielt anlæg, som danner grundlag for masser af menneskers beskæftigelse, og

som giver dem en formue, skulle have en tilsvarende indkomst. Det passer ikke, og det bør man tage til efterretning, og det samme gælder ejendomsskatterne.

CD er glad for at konstatere, at statsministeren har husket, at politik også er andet end penge og økonomi; det har denne regering klart forstået. Det kommer ikke så meget frem i erklæringer, som det kommer frem i mange ministres daglige indsats i det administrative, hvor en ny ånd er på vej; den kan skelnes ganske tydeligt, og det vil blive tydeligere og tydeligere.

Min kompliment til undervisningsministeren, der har sat det i gang, og som jo i hele sit virke har vist, at det er den vej, han vil frem – jeg tænker på den betænkning, der er på vej og jo delvis nået frem til offentligheden, om gymnasiet. Den drejer sig tilsyneladende om gymnasiet, men den drejer sig ikke bare om gymnasiet. Hvis man gennemfører de ideer, som denne betænkning indeholder, på gymnasiets område, må man nødvendigvis gøre det samme for læreruddannelsen og derefter for folkeskolen, for ellers bliver der ingen elever til det nye gymnasium; de vil nemlig efter at have gennemgået folkeskolen ikke være i stand til at klare de krav, som gymnasiet stiller til dem. Det er vi meget tilfredse med, og det er det, vi har ventet på længe. All right, et flertal kan forkaste det, og så varer det nogle år, før det bliver ændret, men man kan være sikker på, at det kommer, om ikke før, så når de, der er skoleelever nu, bliver voksne og skal stemme, for så skal de nok være med til at sørge for, at det ikke bliver ved på samme bedste beskub, som det er gået på gennem de sidste 10–12 år, hvor den såkaldte progressive pædagogik har været enerådende på dette felt. Vi er meget tilfredse, og vi komplimenterer undervisningsministeren for det mod, han har haft til at sætte sine tanker igennem på en række områder. Vi skal ude i offentligheden give det al den støtte, vi kan, og vi er sikre på, at vi vil komme igennem.

Også i spørgsmålet om TV-2 synes jeg regeringens optræden har været uhyre rimelig og fornuftig. Regeringen har i modsætning til mange andre ikke opfattet den varme tilslutning i befolkningen til et TV-2 sådan, at bare vi får noget andet, bare vi får noget mere, så er det TV-2. Nej tak! Den befolkningsgruppe, der ønsker et TV-2, ønsker noget helt an-

[Erhard Jakobsen]

det, den ønsker ikke en højskole- og undervisningsradio og et TV mage til det, vi har i forvejen. Den ønsker noget helt andet, og dette helt andet må blive på privat initiativ, det må blive med folk med opfindsomhed og ubundne af en række regler, som andre har, og så må der være lejlighed til at lave reklame og finansiere det derigennem, for ellers bliver der ikke midler til det. Det er det, man ønsker, og jeg håber, regeringen vil stå fast og sige: hvis ikke vi kan få det, så er det nok bedre at lade være med at lave noget. Dér tror jeg man har befolkningens fulde tilslutning, ikke mindst hvis man skal ud at kræve 500-600 mill. kr. ind om året for at få noget, der er mage til det, man har i forvejen. Når vi så samtidig får alle de udenlandske programmer, bliver det ét stort fallitbo, for der vil ikke være nogen, der gider fortsætte på den gammeldags manér. Der skal friske kræfter til, og dér kommer de på dette område stærkt religiøse antireklamefolk til at glemme deres fordums religion, for den holder ikke stik i den moderne verden.

Jeg vil til sidst gøre op, som jeg har gjort det ved lignende lejligheder tidligere: regeringen står i dag så stærkt, som den nogen sinde har stået, og det gør den af flere grunde. Det gør den – det har jeg sagt hver gang, og det kan jeg gentage nu – fordi den meget hurtigt og meget dristigt greb ind, hvor andre ikke turde gribe ind, og fik befolkningens, herunder dansk fagbevægelses, tilslutning til at gøre det.

Den anden grund til, at regeringen står stærkt, er, at der i denne regering, som består af 4 partier – det er mere, end der har været i andre regeringer før – er et bedre samarbejds-klima. Jeg tør efter internt kendskab til et vist parti sige, at der er et bedre arbejdsklima i denne firpartiregering, end der har været i adskillige étpartiregeringer. Og det er ikke, fordi de fire partier er blevet mere enige. De er uenige på en række punkter, men de forstår bare nødvendighedens lov, og så sker underet: så sker det, at selv et parti som det radikale venstre mod al forventning falder for denne samarbejdsånd og går ind i et samarbejde, prisværdigt sagligt osv. Og det ser ud til, at partiet styrkes ved det, hvilket vi alle sammen – også vi, der eventuelt skal afgive stemmer – glæder os over, fordi et parti fortjener at blive belønnet, fordi det forstår nødvendigheden af, at der nu skal gøres no-

get effektivt for at rette et par ting op. Der er mange andre problemer, man ikke får løst, men disse ting skal klares først.

Dernæst dette: den skuffelse ude blandt de fire partiers tilhængere, som modstanderne har gået og håbet på længe – på udenrigspolitikken, forsvarspolitikken og den økonomiske politikens område – den kommer ikke, for vore vælgere er tilstrækkelig begavede til at forstå, at vi, fordi vi får en ny regering, ikke dermed har fået et nyt folketing. Vi har det folketing, vælgerne satte ind, og parcelhusejerne forstår, at det ikke kan nytte noget, at de forlanger lavere ejendomsskatter, så længe de ved hvert valg giver flertal til 3 partier, der ønsker at sætte ejendomsskatterne i vejret. Bilisterne forstår, at det ikke kan nytte noget, de forlanger lavere bilbeskatning, når de ved hvert valg stemmer 3 partier ind, der ønsker en højere bilbeskatning. Noget tilsvarende gælder forsvarspolitikken: hvis man ønsker NATO styrket, kan det ikke nytte noget, at man stemmer på partier, der ønsker at svække NATO eller, om ikke de ønsker det, så imod deres eget ønske går hen og gør det.

Endelig det sidste: denne regering har måske sin allerfornemste styrke deri, at der absolut intet alternativ er. Der er ingen, der i deres vildeste fantasi ville betro et socialdemokrati i stærk indre splid den opgave at styrke dette land i den afgørende fase, som vi nu befinder os i. Det giver regeringen styrke.

Centrum-demokraterne kan tilsige, at vi skal gøre alt, hvad vi kan, både med hensyn til ofre og med hensyn til indsats for, at denne regering kan bevare sin styrke og kan fortsætte mange år endnu.

(Kort bemærkning).

Gert Petersen (SF):

Det er det dér med underet, der skete, der kalder mig på talerstolen. Jeg vil indrømme, at hr. Erhard Jakobsen er ét stort under. Når han nu får udtrykt sin glæde over, at det radikale venstre, så vidt han kan se, styrkes – og det er hr. Erhard Jakobsen ligefrem glad for – så synes jeg nok, det er noget nær et mirakel – i betragtning af, at det radikale venstre netop på sit landsmøde har understreget, at dets mål er at trække os ud af NATOs militære samarbejde. Efter den tale, hr. Erhard Jakobsen har holdt om udenrigspoli-

[Gert Petersen]

tikken, og derefter hans given udtryk for sin glæde over styrkelsen af det radikale venstre må man sige, at enten betyder det, hr. Erhard Jakobsen siger om udenrigspolitikken, ikke noget, eller også mener han, at det, de radikale siger om udenrigspolitikken, ikke betyder noget.

(Kort bemærkning).

Erhard Jakobsen (CD):

Jeg vil ikke påstå, at jeg forstod det alt sammen, men så vidt jeg kan forstå, gik det ud på følgende: fordi jeg roser de radikale for, at de på en række områder har vist mod og vilje til at gå ind i noget, som er meget ubehageligt for dem og os andre, skulle regeringen på et helt andet område have solgt sin sjæl til den gammelkendte radikale holdning til forsvarspolitikken. Ja, det er ikke noget under, at hr. Gert Petersen siger sådan noget, men det ville være et under, hvis jeg brugte mere tid på at diskutere det.

Pia Kjærsgaard (FP):

Man siger, at brændt barn skyr ilden, men det ser ikke ud til at gælde for regeringen, der i år kan fejre et specielt jubilæum. Det er nemlig femogtyvende år i træk, at en dansk regering har et betalingsbalanceunderskud, og jeg håber, at regeringen ikke er fornærmet over, at jeg ikke ønsker til lykke med det usædvanlige jubilæum.

Jeg forstod ellers på statsministerens åbningstale, at han var godt fornøjet med det, regeringen hidtil havde præsteret. Men i modsætning til statsministeren finder jeg, at der ikke er noget at skrive hjem om. Fremtiden tegner ikke så lys, som statsministeren forsøger at overbevise os om. Endnu en gang vil fremskridtspartiets advarsler vise sig at være rigtige, og vi vil igen og igen advare imod den utilstrækkelige, men populære kurs, regeringen har lagt ved hjælp af det radikale venstre. Det er en kurs, der i en periode vil forblinde vælgerne, men som lige så sikkert vil blive gennemskuet, efterhånden som skatter og afgifter stiger. Man øjner omridset af en ny VKR-fiasko.

Det er uhyggeligt, at vi har en borgerlig regering, der ikke kan få udgifter og indtægter til at hænge sammen, og som regner et underskud på 42 mia kr. for at være fint, samtidig med at man koncentrerer sig om,

hvordan vores kreditværdighed har det, i stedet for at sikre balance i tingene. Regeringens underskudspolitik kan sammenlignes med, at man sidder fast i kviksand; regeringen spræller lidt med arme og ben, men suges støt og roligt længere ned i kviksandet.

Renteudgifterne omklammer regeringens politik, hvor renteudgifterne har fået overtaget, hvilket betyder, at regeringen hvis der ikke foretages noget effektivt, vil kvæles i kviksandsrenten. Kviksandsregeringen vil lide en langsom, men sikker død, hvis man fortsætter med disse små, ubetydelige 2 pct.s forlig som løsning på problemerne. De er sikkert populære, men de er utilstrækkelige, og det er vel ikke tilfældigt, at den amerikanske storbank American Express Bank har analyseret sig frem til, at Danmark i dag er Vesteuropas mest forgældede nation og det land i Vesteuropa, hvor udlandsgælden udgør den største andel af de samlede eksportindtægter.

I første halvår af 1983 blev det samlede betalingsbalanceunderskud på 5,2 mia kr. I første halvår i år kan regeringen fremvise et underskud på 10,2 mia kr. Dette underskud, som man delvis dækker ind ved nye lån i udlandet, betyder nye renteudgifter, men det er ikke det, vi har brug for. Vi skal have sat gang i produktion og eksport, så vi kan få bugt med de voksende renteudgifter, og det haster mere, end regeringen giver indtryk af.

Det er helt klart utilfredsstillende, når statsministeren i sin åbningstale siger, at vi så småt er i gang; det er alt, alt for småt. Regeringen taler om stramninger i sit finanslovsforslag for 1985, men hvad er stramninger på 3,5 mia kr., når man fortsat har et forventet underskud på finansloven på 42 mia kr., der tilmed er sminket med fremrykningen af restskatteafregningen?

Det sminkede regnskab fra regeringen kan sammenlignes med en brugtbilsforhandler af den useriøse slags, der indvier en potentiel køber i en brugt bils fortræffeligheder, mens han fremviser et sminket lig af en brugt bil. Hopper kunden på bilkøbet, fordi han ikke har forstand på biler, men tiltro til sælgeren, vil han hurtigt opdage skavankerne, når rusten bryder igennem. Han vil få ekstraregninger og ærgrelser, og i løbet af få år er vognen klar til at blive skrottet. Jeg vil ikke købe en brugt bil af denne regering.

[Pia Kjærsgaard]

I tilknytning til det radikale firklovers såkaldte genopretningspolitik har man varslet en skattereform. Ingen herinde kan være i tvivl om, at der er brug for at kigge på en skattereform, men det skal så sandelig ikke ske med de traditionelle skatteforhøjelsesøjne, og det er netop desværre det, der er ved at ske.

Alle de ideer, som hidtil er blevet offentligheden bekendt, vil koste skatteborgerne flere penge. På ganske traditionel vis ønsker man nye afgifter, bl.a. i form af en forhøjet moms, ja, man har endda nævnt en 3 pct.s stigning. Hvem ved, om regeringen tilmed vil lægge skat på sygdom, et forslag, som fremskridtspartiet fik sat en stopper for ved Rio Bravo-forliget, men som igen kan blive aktuelt med det flertal, regeringen har samlet sig efter valget.

Ordet skattereform er jo blevet et modeord i den senere tid blandt andre partier end fremskridtspartiet. Skattereformen, som skatteministeren ser den, bygger på genbrugstanke bestående af nye afgifter, forhøjet moms, store skattetryk osv. osv., og selv om det kan skaffe staten flere penge i underskudskassen, må disse penge jo komme et eller andet sted fra; man kan som bekendt ikke plukke penge ned fra træerne. Foruden skat på forbrug vil skattetrykket endnu en gang stige, og det er jo ikke alle, der kan hente pengene på en repræsentationskonto.

På det radikale landsmøde blev en skattereform også nævnt, uden at det dog blev konkretiseret, men med de tiltag, de radikale hidtil har foretaget som støtteparti og økonomisk rådgiver for regeringen, vil de radikales forslag nok blive et tilsvarende genbrugsforslag.

På venstres landsmøde lå skattereformspøgelset mere klart, idet man på forhånd afviste, at der kunne blive tale om skattelettelse. Det må selvfølgelig tilskrives venstres økonomiske politik, der ikke indebærer besparelser inden for den offentlige overflod, men bygger på gamle, forslidte travere. Der var ellers håb om en fornyelse, eftersom man valgte ny akademisk formand i det tidligere bondeparti, men håbet udeblev.

En effektiv skattereform kræver efter fremskridtspartiets mening en afskaffelse af indkomstskatten. Det er retfærdigt og til gavn for alle. Det er jo totalt samfundsudlæggende at opkræve skat af den arbejds-

kraft, der skal producere vores eksport og konkurrere med importen.

Danske varer skal gøres konkurrencedygtige, så vi kan få sat eksporten eksplosivt i vejret, og den eneste rigtige måde, vi kan gøre det på, er ved at sætte prisen på arbejdskraft ned. Det gøres ved at hæve den skattefri bundgrænse gradvis, startende pr. 1. januar 1985 med en bundgrænse på 46.000 kr. Alt andet er at stikke befolkningen blå i øjnene, og lad mig minde om, at de fleste partier herinde år efter år har været med til at støtte det nuværende skattesystem.

Derfor har fremskridtspartiet ikke nogen tro på, at man nu får en skattereform, der gavner den danske befolkning – medmindre der sker skattelettelse. Vi ved dog, at den nuværende regering ikke ønsker og heller ikke har flertal for at gå ind for disse tanker, som man så ofte har kaldt urealistiske.

Det er dog ikke mere urealistisk, end at det snart bliver praktiseret på Island, der efter mange års inflation har evnet at skære hårdt og effektivt i det offentlige overforbrug og samtidig har evnet at standse lønstigningerne. Det er ting, som den danske regering ikke tør gøre, idet det ikke er populært, selv om det på længere sigt vil gavne befolkningen. Mexico havde for få år siden et økonomisk sammenbrud, men har allerede nu fået styr på økonomien, selv om det har været en barsk kur at måtte gå i gang med. Norge ser også ud til at ville skaffe befolkningen skattelettelse i nær fremtid. Hvornår starter den danske regering på sin kur?

Regeringen kalder sin politik for genopretningspolitik. Jeg foretrækker at kalde den genbrugspolitik, for hvori består genopretningen? Jo, den består i at fortsætte, hvor socialdemokratiet slap: flere skatter, flere afgifter, mere betalingsbalanceunderskud og finanslovsunderskud, flere renteudgifter og flere offentligt ansatte, ja, forøgede udgifter på stort set alt. At man har givet det hele en smag af optimisme, skal ikke lægges regeringen til last, men det er jo kun krusninger på overfladen. Dykker man lidt ned i regeringens politik, vil man opleve, at det hele er genbrug, bare i lidt mindre målestok.

Regeringen vil altså fortsætte en politik baseret på brug af livrem og seler, som vil gøre Rådet for Større Færdselssikkerhed grøn af misundelse. Intet forslag lægges på bordet, uden at man har spurgt om tilladelse

[Pia Kjærsgaard]

og godkendelse hos de radikale, og tilsvarende svækkes dansk økonomi og Danmarks troværdighed.

Ikke kun hos de udenlandske långivere, men også inden for NATO har vi fået minus i karakterbogen. Fremkommer der nye forslag fra de radikale og socialdemokraterne, der skal svække vores troværdighed som NATO-partner, er tiden inde til at lægge spørgsmålet ud til en besvarelse hos den danske befolkning. Sidste gang denne opfordring kom, var i 1939, hvor skibsreder A. P. Møller klarsynet havde set, hvordan svækkelsen af vores forsvar gjorde os sårbare, og derfor advarede i artikler og publikationer. Der skete intet hos daværende statsminister Stauning, og resultatet kender vi.

Men tilbage til regeringens genopretningspolitik. Rentefradragsretten påtænkes afskaffet. Skatter forhøjes, afgifter og moms forhøjes. Skatteministeren har godt nok sagt, at man ikke vil ændre ved rentefradragsretten, så man må gå fra hus og hjem sådan lige med det samme, men om det sker efter to, tre eller fem år, kan jo egentlig være fuldstændig ligegyldigt. Faktum er, at det betyder forøget udgift for de mennesker, der har egen bolig. Hvad skatteministeren ellers kalder det, er uden betydning; det er rendyrket forøgelse af skatterne.

Det er i den forbindelse værd at notere sig, at rentefradragsretten hidtil har været en hellig ko i regeringen, men nu skal slagtes på samme måde som realrenteafgiften, som man heller ikke ville indføre. Regeringen har ikke ret mange hellige køer tilbage, og måske kan jeg få statsministeren til at oplyse, hvornår man vil gå ind for overskudsdeling.

Regeringen regner i sit budget med en gennemsnitlig dollarkurs i 1985 på 9,54 kr. Ifølge regeringens eget budget vil en stigning fra 9,54 kr. til de 10,40 kr., som var gældende i juli 1984, forøge budgettet med 0,6 mia kr. Nu er dollarkursen blevet på 11 kr. Altså er der sket en forringelse på det forelagte budget. Dollarkursens fortsatte stigning er en torn i øjet på regeringens økonomer, og det skyldes selvfølgelig den store gældsætning, der har fundet sted under skiftende regeringer, som har optaget et stort antal lån i dollars.

Regeringen har ikke haft mulighed for at ramme den rigtige kurs i sit finanslovsforslag. Man bliver nødt til at komme med nye be-

regninger, så vi kan få et reelt billede af, hvor galt det i virkeligheden står til med dansk økonomi. Måske har finansministeren allerede de korrigerede tal, og så vil jeg meget gerne have dem oplyst.

Statsministeren ville ikke foregøgle nogen, at regeringens politik i løbet af et eller to år ville have løst alle vanskeligheder. Sådan sagde statsministeren i sin åbningstale den 5. oktober 1982. Så vil jeg gerne spørge statsministeren: hvornår begynder man, og hvor mange år forventer regeringen at skulle bruge for at rette op på mange års gældsætning af landet? Er det en evighedsplan af hensyn til bevarelsen af en borgerlig regering?

Fremskridtspartiet må også i denne samling opfordre til, at der for alvor bliver gjort noget mere effektivt for at standse fagforeningstyraniet, som det giver sig udtryk i strejker og ulovlige fyringer af personer, der endnu har en rest af personlig frihed i behold. Vi føler ikke, at regeringen kom særlig godt ud af HT-konflikten, men det kan vel tilskrives regeringens skræk for de radikales reaktion. Det er jo de radikale, der helt har blokeret for en effektiv afskaffelse af eksklusivaftalerne.

At man ikke kan regne med socialdemokraterne, kan ikke overraske, for det er jo deres tvangsmidler, der er truet af bortfald, hvilket hr. Svend Auken klart demonstrerede ved at foreslå statsstøtte til partierne som et alternativ. Uden tvangspenge mister socialdemokratiet magten. Tvangsmedlemskab af en fagforening, der økonomisk støtter socialdemokratiet, er altså en af recepterne til indtagelse af demokratisk socialisme. Så er vi advaret. HT-konflikten efterlod nogle ar i vores personlige frihedsbegreber, og jeg er bekendt med, at der for nylig viste sig at være en HT-chauffør, der fortsat sidder som gidsel fritaget for tjeneste på ubestemt tid af socialdemokratiske magtsyge personer. Denne chauffør er tilsyneladende glemt af politikerne, der lader hånt om dansk lov, og det må fremskridtspartiet på det skarpeste tage afstand fra.

I løbet af kort tid vil arbejdsmarkedet være i gang med overenskomstforhandlingerne, som for en stor dels vedkommende vil dreje sig om nedsat arbejdstid. Det vil betyde en forbedring af lønnen, hvis vi når frem til en 35 timers uge, hvilket der dog vist ikke er mange der tror på. Det er også lige meget,

[Pia Kjærsgaard]

hvor mange eller hvor få timer man taler om. Danmark har slet ikke råd til den luksus, det er at arbejde mindre. En nedsat arbejdstid med lønkompensation er det dårligst tænkelige, og hvis parterne ikke finder noget nær en nulløsning, er fremskridtspartiet klar til at stille forslag om et regeringsindgreb, der skal sikre, at overenskomstresultaterne ikke falder i den forkerte retning, og på fremskridtspartiets vegne skal jeg fremsætte følgende:

Forslag om motiveret dagsorden.

»Idet folketinget udtaler, at lønforbedringer i næste overenskomstperiode bør gives i form af skattelettelser baseret på besparelser i de offentlige udgifter, går tinget over til næste punkt på dagsordenen.«

Det er ellers ikke, fordi vi er så glade for, at man griber ind i overenskomstforhandlingerne, men i den nuværende alvorlige økonomiske situation må der lovgives, hvis regeringen til gengæld vil gøre noget mere effektivt ved statens underskud. Jeg vil derfor tillade mig at opfordre organisationerne til at begrave tanken om nedsat arbejdstid i nogle år endnu, selv om socialdemokraterne står foran en tvangsmedlemskampagne til flere millioner kroner, der skal forherlige 35 timers ugen. De penge er givet dårligt ud, og jeg er helt enig i statsministerens udtalelser heroppefra forleden dag, da statsministeren udtalte, at stigningen i lønomkostningerne skal holdes inden for rammer, der er væsentlig snævrere end i indeværende overenskomstperiode. Og så kan man ellers lægge i ordet »snævrere«, hvad man vil. Følger organisationerne ikke dette gode råd, skal der gribes ind, så vi undgår langvarige strejker. Produktionen skal køre, og vores eksport skal vokse, så vores underskud forsvinder. Det er i forvejen tegn på sygdom, når vores handelsbalance ikke er bragt i orden i denne regerings første to år, og den sygdom kureres ikke ved langvarige strejker eller mere fritid og for den sags skyld heller ikke ved forøgede afgifter og skatter.

Man opererer med en forventet stigning i privatforbruget på 2,7 pct. i 1985 og dermed en merindkomst fra moms på 3,3 mia kr. Hvordan man vil få det til at hænge sammen med de tanker, der har været fremme om en trinvis forhøjelse af momsen til 25 pct., må

finansministeren kunne forklare. En yderligere skat på forbrug ville nedsætte forbruget og dermed momsprovenuet. Det er måske det, finansministeren allerede så småt har kalkuleret med i de 3,3 mia kr., han forventer i moms.

De samlede udgifter stiger, hvis man skal følge regeringens oplæg, med 4,0 mia kr. Det klassiske skattetryk får således endnu en tak. Man fortsætter uanset partifarve med at øse penge ud til ganske overflødige ting. Man iværksætter milliardprojekter à la naturgas og tænker letsindigt på andre projekter som hybridnet, der ligeledes vil koste milliarder og atter milliarder, fordi man mener, at vi er verdensmestre i økonomi.

Hvornår satser regeringen på, at vi ikke mere skal stifte gæld i udlandet, men kan begynde at betale tilbage? Småforlig med de radikale og aftaler med socialdemokraterne vil ikke rette nok op i forhold til det økonomiske kviksand, regeringen og desværre også befolkningen befinder sig i.

I 1982 var det selv blandt socialdemokrater blevet betænkeligt med den eksplosivt voksende statsgæld. Den tidligere finansudvalgsformand, hr. Henning Jensen fra socialdemokratiet, udtalte bl.a., at han ikke ville udelukke, at staten blev nødt til at ændre på tilbagebetalingsvilkårene for statens gæld for at lette presset på statsfinanserne. Hvad fik hr. Henning Jensen til at udtale sig sådan? Jo, statens underskud var blevet så stort, at man efterhånden skulle svare 40 mia kr. alene i afdrag på en række lån, således at staten i 1983 skulle bruge alle sine indkomstskatter på at betale afdrag på den eksisterende indenlandske statsgæld.

De offentlige udgifter var i kraftig udvikling. Denne udvikling er fortsat under den nuværende regering, der i januar 1983 måtte konstatere, at vores kreditværdighed fik en lavere grad på kreditværdighedsskalaen. I New York var man ikke ved at falde ned af stolene over regeringens resultater, men hvorfor skulle man også det? Forøgede skatter og afgifter kan ikke kaldes besparelser.

Fremskridtspartiet viste bl.a. under Rio Bravo-forliget, at vi kunne sluge nogle usmagelige kameler for at forbedre forholdene for en række skatteydere. Da regeringen så senere efter diktat fra de radikale ikke ville forhandle finanslov med fremskridtspartiet, kunne vi selvfølgelig ikke være med på den

[Pia Kjærsgaard]

finanslov, som vi ingen indflydelse havde haft på, og som indeholdt nye gigantunderskud.

Vi finder det uanstændigt, hvis regeringen endnu en gang nægter at høre på gode, dokumenterede forslag fra et parti, der er i stand til at vise, hvor der kan ske besparelser, hvoraf mange er at finde i vores ændringsforslag fra 1982, som stadig er højaktuelle. De gamle partier herinde har et tungt ansvar for den førte underskudspolitik, som lever i bedste velgående. Skal der ændres ved den politik, skal der nytænkning til, og det ser fortsat ud til, at den er fremskridtspartiet ene om at repræsentere.

Formanden:

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor). Dette forslag indgår ligeledes i forhandlingen.

Anne Grete Holmsgård (VS):

Hvorvidt det går godt eller skidt, afhænger helt af de øjne, man ser på udviklingen med, og der er sådan set ikke noget som helst underligt i, at en konservativ statsminister i en borgerlig regering ikke kan få sig selv til at sige, at det går specielt dårligt, fordi indkomstforskellene bliver større, eller at det skulle være et fremskridt at få en generelt kortere arbejdsdag end den, vi har i øjeblikket, eller at det skulle være noget mål i sig selv at få en reel proportion i skattesystemet.

Den tankegang, som statsministeren og resten af regeringen bygger på, er jo den gode gamle konservativ-liberale med rødder tilbage til Estrup og Madsen-Mygdal fra tiden før de store socialreformer i 1930'erne. Det er der ikke noget underligt i. Det, der måske kan undre noget, er, at efterkommerne af Hørup, de radikale, også siger, at udviklingen går om ikke pragtfuldt, så dog i det mindste i den rigtige retning. Det går fremad, det går i den rigtige retning. Regeringen mener heller ikke, at det går pragtfuldt, at det går helt fint, men den mener dog, af det går i den rigtige retning, og noget er der da også sket. Men hvad er det, der er sket?

Ja, overskuddet i det private erhvervsliv – profitten, som man plejer at kalde det på venstrefløjens og også mange gange i socialdemokratiet – er steget, og det er steget ganske pænt i de to år, hvor regeringen har væ-

ret ved magten. Samtidig er lønandelen også faldet ganske pænt i de to år, hvor regeringen har været ved magten. Det har givet basis for den virkelyst og det initiativ, som statsministeren endnu en gang omtalte en 2–3 gange i sin åbningsredegerelse her i tirsdags. Dog skal man lige huske, at det initiativ og den virkelyst, der bliver talt om, kun gælder for folk med ansvar og med fast ejendom.

Det, der er sket, er også, at i hvert tilfælde en del af profitten er gået til nye investeringer, ganske vist ikke så stor en del, som prognoserne sagde for godt og vel et halvt år siden, da Industrirådet kom med de første prognoser. Disse viste, at der ville blive tale om en meget stor stigning i erhvervsinvesteringerne, og så vidt jeg husker, var statsministeren meget hurtigt ude med at sige, at det så fuldstændig rigtigt ud – i øvrigt på tværs af, hvad regeringens økonomer selv havde sagt.

Men sådan er det jo: prognoser er et godt instrument at have, det har alle magthavere vidst til enhver tid. Det vidste man også i det gamle Grækenland, hvor man havde oraklet i Delfi, og oraklet i Delfi vidste, at hvis det ikke kom med de rigtige prognoser, ville det ikke være orakel ret meget længere. Sådan er det også med prognosemagerne i vores tid, i vores samfund.

Men hvordan er det gået med den anden del af økonomien, betalingsbalanceunderskuddet? Det har der været talt en hel del om i dag, og det er jo ikke nogen hemmelighed, at det er langt større, end regeringen havde regnet med, og langt større, end de prognoser, man var kommet med, viste.

Ikke desto mindre er betalingsbalanceunderskuddet specielt interessant i den borgerlige regerings økonomi, fordi det er det eneste, man har sat en tidsgrænse for afskaffelsen af. Alt muligt andet har man ladet ligge og flyde, arbejdsløsheden og alle de dér mindre problemer! Men om betalingsbalancen har man sagt: underskuddet skal være ude af verden i 1988.

Alligevel går det unægtelig den anden vej i øjeblikket, men, siger statsministeren, lad os nu være koldblodige og lade være med at lade os hidse op. Der er jo blot tale om en bieffekt af stigende investeringer. Det er selvfølgelig også en del af forklaringen på betalingsbalanceunderskuddet, men som det alle-

[Anne Grete Holmsgård]

rede har været sagt adskillige gange her i dag, er der også en anden årsag, og det er det stigende forbrug hos de bedrestillede, bl.a. en kraftig stigning i bilimporten. Man skal i øvrigt heller ikke være sådan specielt kløgtig for at regne ud, at det næppe er de arbejdsløse, der har haft en reallønstilbagegang – eller realindkomstillbagegang hedder det jo, når det er arbejdsløse – på ca. 15 pct. i løbet af den borgerlige regerings tid herinde.

Til gengæld går det ganske pænt med kasseunderskuddet. Her har de radikale og regeringen vundet en klar sejr over de offentlige udgifter – eller rettere sagt en klar sejr over den del af de offentlige udgifter, der går til ældreomsorg, til dagpenge, til sygedagpenge, børn, bistandshjælp osv., for der er jo én post, der vokser ganske kraftigt, og det er udgifterne til forrentning af den indenlandske statsgæld. De vokser så sandelig også på den udenlandske, så de vokser altså begge steder. De vokser, og de kommer i 1985 op på over 50 mia kr. Hvad er så 50 mia kr.? Ja, det er sådan cirka det dobbelte af, hvad dette samfund bruger til arbejdsløshedsunderstøttelse og efterløn. Det er ikke nogen ganske ringe post.

Statsministeren plejer at sige, at det er fortidens synder, og det er sådan set rigtigt nok, men det interessante er jo, at statsministeren selv som menigt medlem af folketinget har været med til at begå fortidens synder. Det har hr. Palle Simonsen også, det har hr. Erhard Jakobsen også, og det har alle de mennesker, der sidder i dag i regeringspartierne. De har selv været med til at gældsætte dette land vel vidende, at de, der kom til at betale gælden, var jævne, almindelige skatteydere, så det er lidt for billigt at slippe om ved det ved blot at skyde på socialdemokratiet. Det er rigtigt, at socialdemokratiet har været med til at stifte denne gæld som regeringsparti, men de har immervæk ikke gjort det helt alene; det har de aldrig haft mandater nok til.

Men kasseunderskuddet falder også, selv om rentebetalingerne stiger. Det falder til ca. 40 mia kr. i år, det var også en vigtig målsætning for regeringen – det glemte jeg i første omgang – og den har man så ved hjælp af en smart lille sminkeproces fået til at gå i opfyldelse. Man har nemlig taget 6 mia kr. i restskatter, som egentlig skulle have været indbe-

talt i 1986, og så har man sagt: hov, vi mangler nogle penge, hvis vi skal have faldende kasseunderskud i 1985, men vi sørger så bare for, at de i hvert tilfælde på papiret bliver indbetalt i 1985.

Nu ved regeringen selvfølgelig godt, at det giver smæk i 1986, for så mangler man de 6 mia kr. Man kan jo kun bruge dem én gang. Hvad gør man så? Man kigger på kommunerne, som altid er et pragtfuldt instrument at anvende i denne sammenhæng. Man stikker sugerøret ned og tager det, man kalder »den konjunkturbetingede gevinst«, som ligger i kommunekasserne. Nej tak, det er den gevinst, der er opstået på grund af artig opførsel rundt omkring i kommunerne med regeringens og de radikales stok over nakken. Den stikker man så sugerøret ned i – og slurp, så har man stort set udlignet de 6 mia kr., man ellers ville komme til at mangle på budgettet i 1986.

Så vidt jeg kan se, er det oven i købet også meningen, at de kommuner, som ikke har opført sig artigt nok og derfor ikke har et likviditetsoverskud i øjeblikket, til gengæld skal levere det året efter, og jeg går ud fra, at det også må gælde Københavns kommune. Det bliver virkelig interessant at se, hvordan dette influerer på borgerne i Københavns kommune, på de utrolig store sociale problemer, som netop den kommune har, og som er større end i nogen anden kommune.

Skattetrykket. Hvordan er det gået med skattetrykket? Ja, det er steget. Det lader til nærmest at være blevet en vane. Hver gang vi har en borgerlig regering, stiger skattetrykket. Det er steget med 3 ½ pct. i løbet af de to år, denne regering har været ved magten. Det er selvfølgelig ikke særlig godt for en konservativ statsminister, for det er sådan set stridende mod hans principper, og derfor havde han selvfølgelig også nogle bemærkninger i sin åbningsrede om, hvad der skulle gøres, for hvis skatten stiger alt for meget, modvirker det jo denne berømmelige virkelyst. Det, der skulle gøres, var at give de mange, der rammes af de helt urimeligt høje marginaltrækprocenter, en skattelettelse. Det er klart, at ifølge konservativ tankegang må det være uacceptabelt, at indkomster på 300.000–400.000 kr. betaler 30 pct. af deres bruttoløn i skat, når indkomster under 100.000 kr. også betaler 30 pct. Det er selvfølgelig fuldstændig uanstændigt. For os at

[Anne Grete Holmsgård]

se er det virkelig uanstændigt, og derfor er vi selvfølgelig med i den del af salen, der mener, at der skal en skattereform til.

Men vi ved jo alle sammen, at afgørende for dette er i virkeligheden ikke statsministerens ideer om skattelettelser til de høje indkomster, afgørende er det radikale venstre, og jeg glæder mig meget til, at hr. Niels Helveg Petersen i anden omgang, som han har lovet, kommer herop og forklarer bare lidt nærmere, hvad det egentlig er, det radikale venstre vil være med til, for hr. Erhard Jakobsen har jo ret i, at lige så længe han har siddet herinde, og lige så længe jeg kan huske tilbage, er der blevet talt skattereform, hvert tredje år, ja, oftere hvert andet. Og hver eneste gang er det faldet på, at de radikale aldrig kunne beslutte sig. Det er dem, der har været årsagen til det hver eneste gang, og derfor knytter der sig uægtelig en speciel interesse til, hvad de radikale vil. Skal der større provener ind? Hvordan skal omfordelingen se ud? Skal det virkelig være en omfordeling, der betyder, at de bedst stillede grupper skal betale mere end 30 pct., og at de andre skal betale mindre? Kan vi ikke bare sådan nogenlunde få det på det rene i anden omgang? Jeg håber meget, at hr. Niels Helveg Petersen ikke glemmer, hvad han har lovet.

Så er der arbejdsløsheden, og her er faktisk sket positive ting. Ganske vist er arbejdsløsheden stadig forrygende høj, ca. 20.000 højere, end den var, da regeringen trådte til, og de 20.000 er alle sammen kvinder. Der er dog indtrådt en stagnation, og det er altid noget. Ganske vist er der ikke skabt de 50.000 arbejdspladser, som statsministeren af en eller anden årsag kom til at postulere i TV forleden aften efter åbningsredegørelsen. Der er tale om cirka det halve, men lidt gælder vel også i denne sammenhæng. (*Afbrydelse af statsministeren*). Jo, hr. statsminister, hvis statsministeren læser ATP-indberetningerne og Danmarks Statistiks kommentarer til dem, vil han også kunne se, hvad tallene er.

De øvrige resultater af den gammelkonservative ænd, der desværre sidder alt for fast i sadlen herinde, vil befolkningen blive præsenteret for i løbet af den kommende tid. Det gælder bestræbelserne på at fjerne A-kasserne fra fagforeningerne – det vil vores arbejdsmarkedspolitiske ordfører komme ind

på senere – det gælder bestræbelserne på at øge selvforsikringen til alderdommen, altså for alle dem, der er i erhverv; det gælder øjensynlig ikke dem, der er uden for erhverv. Det gælder privatiseringsbestræbelserne, der netop ikke skal give den enkelte større indflydelse på det kollektive forbrug, men tværtimod har til formål at gøre i hvert tilfælde en del af det nuværende kollektive ansvar til et privat ansvar.

Når denne politik, som handler om privatiseringen, i hvert tilfælde indtil videre ser ud til at kunne gennemføres og til at have en passiv accept i store dele af befolkningen, tror jeg ikke, det skyldes, at der er et solidt flertal i befolkningen, der virkelig ønsker, at de opgaver, der hidtil er blevet varetaget kollektivt over den offentlige sektor, skal gøres til private anliggender, til individuelle opgaver, for den enkelte familie. Jeg tror langt snarere, det er udtryk for, at en stor del af befolkningen føler, at den offentlige sektor er alt for bureaukratisk, at den ikke levner dem mulighed for den direkte indflydelse, de ønsker, og at de føler sig umyndiggjort.

Den opfattelse kan jeg virkelig godt forstå, og jeg finder, at den er berettiget, ikke fordi jeg mener, de offentligt ansatte har været nogle dårlige offentligt ansatte, men på grund af politisk svigt herindefra. Der burde for lang tid siden have været gennemført en helt anderledes demokratisering inden for den offentlige sektor, som virkelig ville give indflydelse til de enkelte brugere, hvad enten det drejer sig om institutionerne eller planlovssystemerne, hvor brugerindflydelsen kan ligge på et meget lille sted, men øjensynlig er stor nok til, at den borgerlige regering ønsker at fjerne den, når den nu engang i løbet af efteråret kommer med forslag om en revision af planlovene.

Formentlig vil regeringens svar på det, jeg står og siger her – hvis der da overhovedet er nogen, der gider svare på det, det er ikke sikkert – være, at det går jo meget godt. Lad nu være med alt det piveri, herregud, det går fremad, investeringerne går opad. Vi ved godt, at det har gjort ondt på nogle et stykke tid, men kommer tid, kommer råd. De får noget engang, og så håber vi, at de ikke er blevet så gamle, at de kun får folkepension. Det andet, regeringen vil sige, er: ja men herregud dog, venstrefløjens kan man jo ikke have med at gøre, den er totalt og aldeles

[Anne Grete Holmsgård]

økonomisk uansvarlig. Det er klart nok, at sådan må de sige, hvis de overhovedet vil sige noget, og det fuldstændig uagtet de forslag, venstrefløjen, VS og SF, har fremsat herinde gennem tiderne, og uagtet VS, lige fra vi kom i folketinget i 1975 igen, har advaret mod at løse de økonomiske problemer ved at optage lån hos den bedre stillede del af befolkningen og overlade gældsbyrden til den dårligst stillede del. VS har konsekvent stemt imod det hver gang, men samtidig har vi også peget på, hvordan man skulle dække udgifterne, nemlig gennem en omlægning af beskatningen.

Vi pegede på en pensionsbeskatning, som i øvrigt var langt mere radikal og enkel, længe, længe før den blev en realitet herinde og på et tidspunkt, hvor alle de borgerlige partier tog sig til hovedet over den, ikke bare hr. Erhard Jakobsen, men også alle de andre, som så i sidste ende blev dem, der gennemførte den, i virkeligheden ikke så meget til vores overraskelse, for de havde selvfølgelig brug for pengene.

Jeg kan selvfølgelig ikke blive så overrasket over, at de borgerlige partier siger, at vi er økonomisk uansvarlige. Det, der bekymrer mig langt mere, er, at jeg også hører de røster herom fra socialdemokratiets side. Så sent som på den socialdemokratiske kongres her for ganske kort tid siden var der i hvert tilfælde fire fremtrædende socialdemokratiske medlemmer, der mente, det var vigtigt at bruge deres sparsomme taletid på at gøre sig lystige over – det var ikke VS, det gik ud over, vi var for små til det – at SF ville bruge bruttonationalproduktet to gange. Jeg er ganske sikker på, at det har lunet, humor luner altid, og det er altid befriende med en latter, ikke mindst hvis man selv er ude i alvorlige kriser, men jeg synes ærlig talt, det er for lavt et niveau for socialdemokratiet. Og jeg synes, at det største problem i virkeligheden er, at det går uden om den kendsgerning, at hvis socialdemokratiet selv vil have gennemført væsentlige dele af sine egne mærkesager, kan det kun foregå i et samarbejde med venstrefløjen herinde, og det ved socialdemokratiet udmærket godt.

Samtidig vil jeg godt sige, at jeg synes, der skete nogle væsentlige fremskridt på den socialdemokratiske kongres, jeg synes, der var nogle positive ting. Det gælder bl.a. sikkerhedspolitikken og a-kraften, og det synes jeg

man skal bide mærke i og forholde sig seriøst til, uanset at socialdemokratiet mener – øjensynlig for at holde sammen på flokken – at metoden er at hetze først og fremmest mod venstrefløjen. Jeg er sikker på, at der er mange socialdemokrater, måske især menige socialdemokrater, men sikkert også ledende socialdemokrater, som mener, at det er en gal linje, og som godt kan se, at det ikke er vejen frem bare at gøre sig lystig over venstrefløjen, når man faktisk godt ved, at venstrefløjen har en økonomisk politik.

Problemet er jo i virkeligheden, at socialdemokratiet er ude i en krise, og det er ikke ligegyldigt for os, det er faktisk også et problem for os, for ligesom socialdemokratiet har brug for os, hvis det skal gennemføre nogle af sine vigtige mærkesager, har vi også brug for socialdemokratiet. Derfor er det ikke ligegyldigt, at vi i dag oplever et socialdemokrati, som er så splittet, at det er rigtigt at sige, at skillelinjen i dansk politik ikke går mellem socialdemokratiet og de borgerlige, men durk ned gennem socialdemokratiets egne rækker.

Der er en afgrund til forskel på det, den højre hånd gør, og det, den venstre hånd gør inden for socialdemokratiet. Jeg vil selvfølgelig slås for, arbejde for og håbe på, at det bliver den venstre hånd, der vokser i socialdemokratiet, at det bliver den, der bliver virkelig stor, for hvis den ikke gør det, tror jeg godt, vi kan skyde en hvid pind efter muligheden for at bryde den borgerlige regerings politik. Det kan vi i virkeligheden kun, hvis vi kan bryde den passivitet, der er uden for dette hus' mure, og den passivitet er svær at bryde i fagbevægelsens egne rækker, når menige socialdemokrater får så modstridende oplysninger, som de gør, når de den ene dag hører Georg Poulsen og den anden dag hører på Hardy Hansen. Det kan ikke andet end forvirre og bringe yderligere passivitet, og det er der kun én part, der nyder godt af: den borgerlige regering.

Til sidst vil jeg sige nogle ord om dagsordenen. VS vil selv fremsætte et dagsordensforslag. Det vil vi, ikke fordi vi ikke mener, at betalingsbalanceunderskuddet er et alvorligt problem, det mener vi, og det skulle også være fremgået af det, jeg har sagt tidligere, at det har vi forholdt os seriøst til i al den tid, vi har været herinde. Men samtidig er det vigtigt for os at gøre opmærksom på, at vi

[Anne Grete Holmsgård]

mener, arbejdsløshedens afskaffelse er den aller-, allervigtigste politiske opgave for folketinget, og derfor vil vi fremsætte et dagsordensforslag, som gør opmærksom på, at vi prioriterer arbejdsløsheden som det højeste – pas, jeg har glemt det.

Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Der bliver jo en anden omgang.

Anne Grete Holmsgård (VS):

Ja, det er jo sådan lidt beklageligt, så må jeg jo citere fra hukommelsen.

Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Nej, det går ikke, vi skal have dagsordensforslaget herop.

Anne Grete Holmsgård (VS):

Vi venter et øjeblik.

Nu skal jeg læse det op med lidt forsinkelse:

Forslag om motiveret dagsorden.

»Folketinget udtaler sin mistillid til regeringens politik og udtaler:

– at arbejdsløshedens afskaffelse er den højest prioriterede opgave,

– at regeringen som forhandlingspartner på det offentlige arbejdsmarked skal optage forhandlinger om en 7 timers arbejdsdag med fuld løn- og personalekompensation,

– at de økonomiske balanceproblemer først og fremmest må løses gennem en kraftig omfordeling af de nødvendige skattebyrder.

Herefter går tinget over til næste sag på dagsordenen.«

Om de øvrige dagsordener vil jeg kort sige, at vi selvfølgelig ikke kan støtte den borgerlige, den må vi klart stemme imod.

Vi mener, der er nogle problemer i socialdemokratiet, for det første at man ikke har arbejdsløsheden med som et vigtigt problem. Det er forståeligt nok, fordi man har foretaget den taktiske vurdering, at det gjaldt om at klynge regeringen op på sit eget hykleri omkring betalingsbalancen i øjeblikket. Desuden bryder vi os bestemt ikke om, at socialdemokratiet i den grad i sit eget dagsordensforslag går med på ideen om en blind konkurrenceevneforbedring.

Jeg når ikke i denne omgang at kommentere SFs forslag, så det må jeg vente med til anden omgang.

Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor). Også dette dagsordensforslag indgår i forhandlingen.

Steffensen (KrF):

Kristeligt folkeparti takker statsministeren for åbningstalen. Efter vor opfattelse er det således, at talen er udtryk for nytænkning, idet statsministeren ikke remsede regeringens initiativer op for de enkelte ministerier, men i stedet for for det første gjorde status over regeringens 2-årige virke og for det andet skuede fremad, idet statsministeren gav udtryk for visioner og holdninger, der efter regeringens opfattelse bør præge fremtidens Danmark. Det siger vi tak for.

Med rette kunne statsministeren hævde, at der er sket en vending til det bedre i de to år, hvor en ikke-socialistisk regering har haft ansvaret for landets ledelse. Kristeligt folkeparti er meget enig i, at vi kun er ved begyndelsen af afviklingen af vor enorme gældsætning, og derfor er det strengt nødvendigt at holde fast ved en stram økonomisk politik, hvis vi skal blive vore udenlandske og indenlandske gældsforpligtelser kvit og få skabt de nødvendige arbejdspladser.

Firkløverregeringen har jo gjort genopretningen af landets økonomi til sit flagskib. Det må nødvendigvis være sådan, idet økonomien er forudsætningen for alle de andre initiativer, der kan og skal tages her i folketinget.

Men når det er sagt, er der grund til at skønne på, at vi er blandt verdens mest privilegerede nationer på alle områder, og vore økonomiske problemer er små set i relation til de hungerramte og nødlidende områder i verden, hvor vore medmennesker dør i tusindvis på grund af sult og tørst. Derfor er Danmarks forpligtelse til at hjælpe så meget desto større. Vi er et af verdens frieste folk, og vor kulturarv, der er båret af ånd, har stået sin prøve i århundreder i lyst og nød. Og hver gang vi som folk formåede at leve op til denne livssandhed, at det bærer livet i sig at dele med næsten og det bærer kun død og undergang i sig at ville sikre sig selv på

[Steffensen]

andres bekostning, satte vort folkeliv og folkevirkede de smukkeste frugter i vor historie, hvor få har for meget og færre for lidt, som Grundtvig udtrykte det. Det må i dagens situation forpligte os ganske særligt over for u-landene og vor hjælp til dem. Kristeligt folkeparti har i regeringen arbejdet intenst for, at u-landsbistanden fortsat kunne stige, selv om vi nødvendigvis må være tilbageholdene på andre økonomiske områder, og vi er taknemmelige for, at regeringen har accepteret dette synspunkt.

Statsministeren gjorde med rette meget ud af, hvor nødvendigt det er at følge med i den teknologiske udvikling i de kommende år. Kristeligt folkeparti er meget enig i, at det er mennesket, der bør styre udviklingen, og ikke omvendt, og det gælder også og måske især, når det drejer sig om det genteknologiske område. Her må vi nøje overveje, hvilke lovgivningsinitiativer der skal tages.

Der er intet bedre udgangspunkt for og ingen bedre inspirationskilde til denne udfordring end det kristne menneskesyn, og selv om de ydre forhold ændrer sig, er familieordningen grundlæggende for samfundet. Familien er den mindste celle i samfundsløbet og afgørende for stabiliteten i et land. Derfor må arbejdsmarkedet gøres mere familievenligt. Der må skabes flere muligheder for et deltidsjob for begge ægtefællerne. Der må også gives reel mulighed for valg mellem heltids- og deltidsarbejde, så man kan sikre deltidsbeskæftigede de samme rettigheder og den samme tryghed i beskæftigelsen og forholdsmæssige optjening af anciennitet og pension som den heltidsbeskæftigede. Efter kristeligt folkepartis opfattelse bør stat og kommune forpligtes til at gå foran med hensyn til at skabe større mulighed for deltid og arbejde på flekstid.

På det erhvervspolitiske område har det været interessant at konstatere, at det er de små erhvervsdrivende, der har været lokomotiver i den nye positive udvikling. De bør derfor have deres rigelige del af den støtte til investering i ny teknologi, produktudvikling og markedsføring, som regeringen stiller til rådighed. Man kunne her nævne muligheden for at give støtte til teknologikonsulenter, som kunne rådgive de små og mellemstore virksomheder, der har svært ved at løse problemerne på egen hånd, så virksomhedsleder-

ne kunne få kendskab til EDB-mulighederne og derved få deres hverdag lettet.

Kristeligt folkeparti mener også, der bør ydes støtte til de mindre butikshandlere, hvis funktion i lokalsamfundet er af uvurderlig betydning, det anerkender alle jo. Der kan være tale om dels billige finansieringslån til modernisering, dels etablering af vikarordninger, så de mindre erhvervsdrivende kan deltage i de nødvendige kurser og uddannelser.

Ved etablering af bredbåndsnet ønsker kristeligt folkeparti at påpege det nødvendige i, at vi får sikkerhed for, at de små samfund og de tyndt befolkede områder sikres, så de får del i denne udvikling og ikke bliver ladet i stikken, ligesom de kulturelle og menneskelige aspekter naturligvis må tages med i vurderingen.

I den skattereform, som regeringen har bebudet i denne samling, ser kristeligt folkeparti frem til, at der tages særligt hensyn til børnefamilierne, og at de hjemmearbejdende ægtefællers forhold sidestilles med de udearbejdendes, så de enkelte familier får en reel økonomisk valgmulighed med hensyn til arbejdsfordeling. Efter vor opfattelse bør et ægtepar ved skatteberegning betragtes som en enhed, og skatteberegningen bør foretages således, at hver ægtefælle beskattes af halvdelen af ægteparrets samlede skattepligtige indtægt uanset indtægts oprindelse. Derved opnås der skattemæssig ligestilling mellem den udearbejdende og den hjemmearbejdende ægtefælle.

Som et led i bekæmpelsen af ungdomsarbejdsløsheden mener kristeligt folkeparti at man i det mindste som en forsøgsordning burde give fradrag til familier, der ansætter unge mennesker i huset. Dels ville det være en hjælp i bekæmpelsen af ungdomsarbejdsløsheden, dels ville det være en mulighed for oplæring af de unge.

Hvad angår undervisningssektoren, må vi erkende, at der har været en livlig aktivitet, og det ser vi med tilfredshed på i kristeligt folkeparti. Også vi synes, at undervisningsministeren har haft mange gode initiativer, og jeg vil nævne specielt – det synes jeg der er grund til i en tid, hvor der er tale om besparelser og nedskæringer på en række områder – at undervisningsministeren også har haft forståelse for de problemer, som den frie skole – det være sig såvel den frie skole i al

[Steffensen]

almindelighed som specielt højskoler, efterskoler og ungdomsskoler – har med at få pengene til at slå til i de kommende år. Ministeren har vist stor forståelse for, at de besparelser, som var nødvendige, og som skolerne naturligvis også var villige til at medvirke til, kunne ske på en forsvarlig og rimelig måde.

Op når det drejer sig om selve folkeskolens situation, er der grund til at nævne det, som blev nævnt sidste år af flere ved åbningsdebatten, at det var nødvendigt, vi så på mulighederne for et nyt lovforslag vedrørende uddannelse af lærere til folkeskolen; og kristeligt folkeparti forventer, at der i den kommende samling kommer et udspil fra ministeren.

Udviklingen i de sidste år har med al ønskelig tydelighed vist, at vi i løbet af få år står i den situation, at vi kun har få seminarier tilbage i de store byer, hvis vi ikke ændrer gældende regler. Kristeligt folkeparti finder det vigtigt, at det folkelige og kulturelle liv fortsat kan beriges af vore læreruddannelsessteder spredt ud over landet, og der må derfor findes mulighed for at sikre de mindre seminarier med to eller et spor rimelige holdstørrelser og rimelige udbud af linjefag m.v.

Kristeligt folkeparti forventer også, at der i denne samling kommer udspil fra ministeren om, hvordan vi kan justere den folkeskolelov, som nu har virket i snart 10 år. Vi har her i folketinget tidligere fremsat forslag, der viser, i hvilken retning vi ønsker justeringer, nemlig at det må være således, at eleverne kan gå til prøve på det niveau, de er undervist i, og at der kan ske en forenkling af prøvesystemet.

Landbruget er landets mest valutaskabende erhverv, og det er stadig sådan, at når landbruget har rimeligt gode produktionsvilkår, betyder det noget positivt for hele vort samfund.

Der har i de seneste år været en urimelig hetz mod landbruget i forbindelse med forureningsdebatten. I den forbindelse ønsker jeg at påpege, at kristeligt folkeparti er meget tilfreds med statsministerens ord om, at regeringen lægger vægt på en effektiv videreførelse af miljøpolitikken.

Der er ingen tvivl om, at landbruget må bære sin del af skylden for forureningen såvel af grundvandet som af vore vandløb, søer og åer, og selvfølgelig skal den standses.

Det er der ingen tvivl om, og der er også enighed om det. Kristeligt folkeparti er derfor tilfreds med, at landbrugets organisationer og miljøministeriet er langt inde i forhandlinger om, hvordan man løser problemerne i fællesskab, og vi ser frem til, at miljøministeren kommer med en redegørelse herom i denne folketingsamling.

Jeg har tidligere fra denne talerstol påpeget det urimelige i, at idébetonede organisationer som ydre missionsselskaber, soldatermissionen o.lign. skal betale bidrag til arbejdsløshedsforsikring og til Arbejdsgivernes Elevrefusion. Vi beklager meget, at det endnu ikke er lykkedes at løse dette problem, til trods for at kristeligt folkeparti under de mange forhandlinger om spørgsmålet har anvist konkrete løsningsforsøg og -modeller, og håber, at både de øvrige regeringspartier og et flertal her i folketinget i løbet af denne folketingsamling vil medvirke til, at vi finder frem til en rimelig løsning.

Sagen drejer sig i virkeligheden om vort forhold til det idébetonede arbejde i vort land. Det arbejde, der udelukkende foregår på baggrund af frivilligt indsamlede midler, må ikke bringes i vanskeligheder af lovgivningen. Det vil være udtryk for åndelig fattigdom og manglende forståelse for de væsentlige elementer i det folkelige liv, hvis det skete.

For få år siden vedtog et enigt folketing at forbyde børnepornografien her i landet, og kristeligt folkeparti er derfor meget tilfreds med og taknemlig for, at justistministeren har givet tilsagn om, at han vil være villig til at skærpe straffelovens bestemmelser på dette område, hvis undersøgelsen, der nu pågår, viser, at der er behov herfor. Vi mener i øvrigt stadig, at den menneskenedværdigende videovold bør stoppes. Vi er opmærksomme på, at kulturministeren følger udviklingen, men vi er af den opfattelse, at det er nødvendigt med foranstaltninger, der sikrer børnene mod den forråelse af sindet og mod de psykiske og mentale forstyrrelser, som disse simple og kommercielle videovoldsfilm er udtryk for.

Vort samfund er på mange måder svært at håndtere. Mere end nogen sinde er der behov for et helhedssyn. Vi har et strømliniet system, og vi har storartede målsætninger for det hele, men midt i det alt sammen må man spørge: hvor bliver mennesket af i systemet?

[Steffensen]

Den verdensberømte tyske systemtænkere og filosof Friedrich Hegel sagde for mere end 100 år siden:

»Hvis mennesket ikke passer til systemet, så bliver det værst for mennesket.«

Hegel satte altså systemet højest, og han sagde, at mennesket måtte indrette sig efter systemet, men det syn gjorde vor egen kristne filosof Søren Kierkegaard, op med. Han sagde nej til Hegels filosofi og udtrykte det bl.a. på denne måde:

»Hegel har bygget et tankens slot, men selv bor han i et hundehus.«

Vi ved alle, at mennesket ikke er bestemt til en hundehustilværelse, og derfor mener kristeligt folkeparti, at vi bør lægge megen vægt på og lægge os på sinde Søren Kierkegaards helhedssyn på menneske og samfund, så vi ikke bliver slaver af vor egen frigørelse og trælle af vort eget system, men genopdager den højeste værdi af alt menneskeligt og dermed genopdager vor egen bestemmelse og vor egen værdighed, den, som er, at vi er skabninger med livets håb, og at vi er sat til at være forvaltere af skaberværket.

Maisted (FD):

Danskerne har ikke alene brug for optimisme. Efter alt det, jeg har hørt i dag, håber jeg også, de har humoristisk sans, og at de vil bibeholde denne humoristiske sans.

Vi hørte, at socialdemokratiet nu var i stand til at løse landets økonomiske problemer, efter at de i efteråret 1982 ganske enkelt gav op. De kunne ikke mere, og så kan de lige pludselig nu.

Hvilke virkemidler er det så, socialdemokratiet vil tage i anvendelse? Ja, det er bl.a. en stram offentlig udgiftspolitik og en stram indkomspolitik. Ja men det er jo lige præcis det, denne regering har gennemført. Så hørte man hr. Anker Jørgensen efter den socialdemokratiske kongres udtale: denne regering har ikke forbedret finanslovsforslaget for 1985, det har socialdemokratiet. Den fik gennemført en realrentebeskatning, der gav ca. 10 mia kr., og så laver man lidt fiksfakserier med, at restskatten bliver forudbetalt i 1985 for 1983 og 1984. Det er alt, hvad man har forbedret dette finanslovsforslag med.

Ja men hvis det hænger sådan sammen, er der jo ikke mange penge tilbage til den såkaldte sociale genopretningspolitik, som soci-

aldemokratiet vil gennemføre. Det er efter den siddende regering, man benytter udtrykket genopretningspolitik; nu er det altså bare social genopretningspolitik. Efter min opfattelse er problemet med den sociale genopretningspolitik ud over dette med den ugiftemor med 10 børn, de almindelige lønmodtagere og folkepensionisternes problem at skaffe penge til socialarbejdere, teaterarbejdere, folketingsarbejdere, præstearbejdere og andre højere lønnede arbejdere. Det er dér, det sociale problem reelt ligger, og her har socialdemokratiet kun ét eneste bud: en forøgelse af skatter og afgifter og dermed af arbejdsløsheden. Det er elementært, det har man jo gennemregnet til hudløshed. Så har man fundet på noget nyt, idet man siger, at nu kan man nedsætte arbejdstiden til 35 timer om ugen. Ja men der er da ikke nogen fornuftige mennesker, der kan tro på, at når man skylder penge væk og har underskud på budgettet, skal man arbejde noget mindre. Hvad ville der ske, hvis der var nogle, der hoppede på den limpind? Det ved vi godt. Det ville betyde, at i løbet af ganske kort tid ville der ske lønglidninger, der ville komme krav om kompensationer i forbindelse med en lavere arbejdstid. Det vil sige, at vi producerede noget mindre og fik nogle flere udgifter. Det er god, gammel socialdemokratisk politik, som ville føre os præcis derhen, hvor vi var i efteråret 1982.

Derfor håber jeg, når man hører det, socialdemokraterne vil redde landet med, at den danske befolkning ikke alene er optimister, men også har sans for humor.

Så kommer vi til den politik, der føres i dag. Det er jo det radikale venstres økonomiske politik, støttet af regeringspartierne, og den mangler unægtelig en hel del. Hvad har vi hørt statsministeren sige her? To væsentlige ting: at man beklager, at det radikale venstre satte en stopper for, at regeringspartierne kunne gennemføre nødvendige offentlige besparelser på 4-5 mia kr., og at vort mål nu er at skaffe balance på betalingen over for udlandet i 1988. Her skal man også have sin humoristiske sans i behold, for hvad skete der i december 1983? Ja, da fik vi et folketingsvalg, men inden da stod den daværende finansminister heroppe på talerstolen og udtalte følgende – det står i Folketingstidende den 15. december 1983, sp. 3951:

[Maisted]

»Vi ønsker at styrke eksport, produktion, investering og beskæftigelse, for det er den politik, som afgørende skal genskabe trykgheden i samfundet, i familierne og hos den enkelte. Det er også den politik, der skal give os overskud i forhold til udlandet i løbet af de næste par år ...«

Efter min regnebog er 2 til 1983 1985, og så er det utroligt at høre statsministeren stå og sige her: vi vil fortsat søge balance i samhandelen over for udlandet i 1988. Ja men jeg troede, at i december – det er cirka trekvart år siden – tegnede den daværende finansminister også regeringen, men da var det inden for de næste par år.

Igen har vi behov for humoristisk sans, når man ser, hvordan en regering leger med tallene. Man hører også, at nu skal vi have balance i statsbudgettet i 1990. Ja, det er da muligt, at vi får balance i 1990, det er der bare ikke ret mange der ved noget om, og det er skudt så behageligt langt frem, at der ikke er nogen, der fornuftigt kan vurdere, om det nogen sinde kommer til at passe.

Så siger den daværende finansminister yderligere i samme spalte:

»Opgaven er så nu at videreføre denne indsats, således at vi forhindrer kommende generationer i at skulle betale af på helt uoverskuelige rente- og afdragsforpligtelser, og opgaven er jo samtidig at gøre det på en sådan måde, at det ikke fører til stigende skattetryk, men i stedet for til et faldende, således som det i øvrigt også vil ske fra 1983 til 1984, hvis finansloven vedtages.«

Som bekendt blev den finanslov efter et folketingsvalg vedtaget. Så kigger man efter i oversigt over finanslovsforslag for 1985, og så står der minsandten om skattetrykket, at i 1983 er det 46,6 pct. og i 1984 47,9 pct. Jeg synes, at den slags forbrugervejledning til befolkningen er for dårlig. Jeg underkender ikke, at hr. Niels Helveg Petersen med støtte fra regeringspartierne har opnået betragtelige positive resultater ved at gennemføre en stram indkomspolitik, det er der overhovedet ingen tvivl om, og vi har også fået et fornuftigt rentefald, fordi man havde en fast kronkurs. Alt det ville det være fuldstændig fjollet at benægte, og jeg tror endvidere, at den politik, der nu føres, hvor vi får stigende skatter i 1985, vil betyde en yderligere nedgang i underskuddet på statens budgetter. Jeg tror, at vi kommer helt ned omkring de

30 mia kr., for der sker nemlig det, at når man får stigende skatter – og det er allerede vedtaget – stiger den skattefrie bundgrænse mindre end skattegrundlaget, sådan at forstå, at den reguleres med 2 pct., det, vi kan trække fra, men at lønningerne formentlig vil stige med omkring 4 pct. Det betyder øgede skatter, og dertil kommer så indenrigsministerens trick med at føre finanspolitik over de amtskommunale og primærkommunale kasser.

Man kunne selvfølgelig tage fejl i 1984 og sige, at vi ikke helt kunne stole på, at hr. Niels Helveg Petersen med støtte fra regeringspartierne førte en økonomisk politik, der medførte et bedre skattegrundlag og dermed flere penge i de kommunale kasser, men det kan man selvfølgelig ikke gøre i 1985, for da ved vi, at det sker, og det vil sige, at så har de et overskud på disse 17 mia kr. Det er selvfølgelig urimeligt, fordi det er konjunkturbestemt, og her synes jeg også, hr. Niels Helveg Petersen kom med en interessant bemærkning, idet han sagde, at de kommunale overskud er i strid med reglerne for kommunal skatteudskrivning. Ja, det tør svagt antydes. Det er i strid med loven. Men i stedet for at regulere det over bloktliskuddene ordner regeringen det nu ved at tage denne tvungne opsparring og indrullere 10 mia kr. i statskassen. Fornuftigt, men så betyder det også, at vi får en klar forbedring af statsunderskuddet, langt større end den, finansloven giver udtryk for. Den er i øvrigt også en yderst dårlig vejleder, hvis man vil vide, hvad der vil ske med de danske budgetter, men som sagt, jeg håber, at danskerne ud over optimismen også har humoristisk sans, når det går op for dem, at tallene ikke passer. Det er politiske manifestationer, der intet har med virkeligheden at gøre.

Og hvorfor har de så ikke det? Ja, vi har jo lidt senere end finansloven og det, vi gik til valg på, fået denne oversigt over finanslovsforslaget for 1985, og deri regner man med en realrente på omkring 8 pct., mens man har haft en nominel rente – det, vi regner med at Nationalbanken står for – på 11,5 pct. og en inflationstakt på 3,3 pct. Men slår man så op i finanslovsforslaget og kigger under energiministeriet, har vi pludselig en helt anden situation, for der skete det, at D.O.N.G. skulle bruge kapital, og for at få det til at glide ned og få et flertal for det,

[Maisted]

regnede man helt anderledes dér. Man regnede med en nominal rente på 13,5 pct. og en inflationstakt på 7 pct., og så havde man kun en realrente på godt 6 pct. Det betød, at naturgasprojektet ikke var så nødlidende, som hvis man regnede med en realrente på 8 pct.

Se, den slags ting viser klart – hvis nogle folketingsmedlemmer og offentligheden skulle tro, at de fik en reel vejledning, når de gennemgik finansloven – at der er tale om politiske manifestationer og ikke om reel forbrugeroplysning. Der er som bekendt en fornuftig socialdemokratisk økonom, der har givet udtryk for, at man skal tage alt dette med et gran salt. Det er altså udgangspunktet for arbejdsåret.

Det, der er interessant, er, at der er intet alternativ til den siddende regering. Det er jo en kendsgerning. Det, socialdemokratiet har lagt frem, er stort set et plagiat af det, de ikke selv turde gøre i 1982, og som den siddende regering har gjort.

Det er i hvert fald ikke de frie demokraters livret, at man har en stat, der er stærkt forbrugende, fordelende og kontrollerende. Faktisk prøver vi på at arbejde på en anden model, hvor staten spiller en betydelig mindre rolle, hvor befolkningen og den private sektor er drivkraften i samfundet. Derfor er det en skuffelse, at en borgerlig regering kører i præcis samme spor, som socialdemokraterne og i langt større udstrækning SF gerne ville køre i.

Når regeringen nu ved, at der er intet alternativ til den, så kunne den godt spille lidt hårdere op over for det radikale venstre og sige, at det ikke er den vej, vi ønsker. Vi ønsker at styrke den personlige frihed, vi ønsker at give befolkningen en mulighed for at vælge sin tilværelse selv. Den skal ikke være kontrolleret og reguleret i alle ender og kanter. Dertil skal man selvfølgelig bruge skattelettelser, man skal lette presset til daglig, man skal lette restriktionerne. Man skal ikke blot sammenskrive alle disse restriktioner til nogle nye cirkulærer. Der skal ske noget reelt.

Statsministeren har jo unægtelig også glemt at omtale andre ting. Han har f.eks. glemt at omtale vores retssikkerhed i dette land. Kendsgerningen er, at grundlovens § 3 om adskillelsen af den udøvende, den dømmende og den lovgivende magt overhovedet ikke overholdes. De, der sidder i administra-

tionen, er lige pludselig anklagere, er lige pludselig dommere, en og samme person. Det er forhold, som burde afskaffes. Man har også set det med hensyn til konkurransager i sø- og handelsretten. Det var oven i købet så galt, at præsidenten for sø- og handelsretten var meget uheldig og udtalte til Børsen, at ulovlige forhold var noget, man havde haft her i landet i mange år, og det kunne man da ikke sådan lige pludselig rette på, for vi har jo en hel masse faglige organisationer. Han har ikke været i stand til at give et fornuftigt svar endnu, selv om han for 2 måneder siden er blevet spurgt, om han vil kommentere sine egne udtalelser. Men det kommer nok en dag, og det bliver jo interessant at se, hvad der så kommer til at stå. Vi har også et ømtåligt problem i det danske samfund. Det er vores sikkerhedspolitik. Dér må jeg sige til hr. Niels Helveg Petersen, som jo er modstander af NATO – sådan stort set – at han forklarede det ganske rimeligt, idet han sagde til socialdemokratiet: hør her, kære venner, har I ikke her for nylig indgået et 3-årigt forsvarsforlig? Hvad er det så for noget pjat, at I udtaler, at I ikke vil have atomvåben i fredstid – det er forståeligt, det er der jo ingen mennesker, der har lyst til at have – eller i krisetid, og det kan man også forstå, men i krigstid? Ja men kendsgerningen er jo, at hvis der virkelig opstår en krigssituation, så har den danske regering afgivet sine beføjelser til NATO-kommandoen, og så er det flintrende ligegyldigt, hvad socialdemokratiets kongres eller de selv mener om den sag, hvis de ønsker fortsat at være medlem af NATO. Så enkel er sagen, og det er jeg taknemlig for at hr. Niels Helveg Petersen har ridset klart op. Desuden vender vi tilbage til den sag adskillige gange.

Som det fremgår, ønsker de frie demokrater et andet samfund end flertallet. Vi vil ikke have tvangsoekonomi. Vi vil have fri markedsøkonomi. Vi ønsker, at der skal lattes over for den danske befolkning. Derfor vil jeg gerne fremsætte følgende:

Forslag om motiveret dagsorden.

»Folketinget understreger behovet for en styrkelse af indkomstpolitikken. Derfor skal der gennemføres væsentlige offentlige besparelser.

[Maisted]

Der bør indledes konstruktive forhandlinger om en skattereform, hvor indkomstskatten til staten omlægges til forbrugsskatter, og for at bevare det kommunale selvstyre må den kommunale skatteudskrivning ikke anvendes som et led i finanspolitikken.

Herefter går folketinget over til næste sag på dagsordenen.«

Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Der er nu fremsat følgende forslag om motiveret dagsorden: (se ovenfor). Dette forslag indgår ligeledes i forhandlingen.

Preben Lange (S):

Der er tradition for, at der i statsministerens åbningsrede også siges noget om Grønland. Afsnittet bliver kortere og kortere for hvert år, og det betragter jeg som et udtryk for, at udviklingen mellem Danmark og Grønland går den rigtige vej. Det betyder nemlig, at regeringen er loyal over for det hjemmestyre, som er indført i Grønland, og det er et tegn på, at hjemmestyret kører godt efter de intentioner, som er fastlagt i lovgivningen.

Jeg vil gerne takke statsministeren for de pæne ord i forbindelse med resultatet af EF-udmeldelsesforhandlingerne, og jeg vil gerne understrege, at dette resultat er kommet i stand på grund af et forbilledligt samarbejde mellem udenrigsministeriet og hjemmestyret. Jeg vil også godt understrege, at det under hele forløbet op til udmeldelsen har været ment og sagt, at denne ikke ville berøre forholdet mellem Danmark og Grønland. Det står vi fortsat ved.

Hjemmestyret i Grønland står over for sin måske største opgave, når vi fra 1. januar 1985 overtager ansvaret for den kgl. grønlandske handels produktions- og eksportdivision. De klimamæssige vilkår i disse år gør det meget vanskeligt at tilrettelægge erhvervslevet i Grønland, men vi har viljen til at overtage opgaverne, fordi det er en naturlig ting, at et lands erhvervsliv reguleres af landets folkevalgte organer. Alene overtagelsen af denne division er en stor mundfuld for os, og jeg vil gerne gøre opmærksom på, at selv om hjemmestyret overtager dette ansvar, så er Danmarks medansvar for en god start ikke dermed ophørt.

Allerede på nuværende tidspunkt er vi også begyndt at forberede overtagelsen af resten af den kgl. grønlandske handels virksomhed, som jeg med glæde har konstateret at regeringen og landsstyret er blevet enige om skal ske den 1. januar 1986.

Omkostningsudviklingen kan bedst styres fra Grønland, når hjemmestyret har fuld kompetence og ansvar for flest mulige af de elementer, der betinger inflationen. Bl.a. med henblik på større indflydelse på den samlede økonomiske grønlandske politik og dermed struktureringen af omkostningsudviklingen har landsstyret fremsat ønske om at overtage den resterende del af KGH pr. 1. januar 1986. Dette vil medføre, at hjemmestyret bl.a. overtager ansvaret for forsyningstjenesten og trafikken såvel internt som til og fra Grønland, områder, som set i relation til styringen af Grønlands økonomi har den allerstørste betydning.

Vi står altså over for store opgaver i Grønland i de kommende år, som vil kræve meget af den enkelte borgers ansvarsfølelse og forpligtelse til arbejdsindsats for, at hele samfundet får glæde og gavn af det. Men vi kan ikke løfte denne opgave, uden at der er smidighed og forståelse mellem de grønlandske myndigheder og den danske stat netop for at køre maskineriet så godt som overhovedet muligt til fælles bedste.

I Grønland omfatter erhvervsstrukturen stort set kun fiskeri og mineralske råstoffer. Vi er nødt til at satse hårdt på efterforskningen af olie og mineraler. Derfor er det med glæde, jeg har erfaret, at der i går i fællesrådet vedrørende mineralske råstoffer blev opnået et resultat, som det måske ikke er for meget at sige vil kunne blive et historisk højdepunkt. Fællesrådet besluttede at indstille til regeringen og landsstyret, at der meddeles koncession til olieefterforskning i Jameson Land i Nordøstgrønland. Det har taget adskillige år at nå frem til dette resultat, som betyder, at oliejakten nu kan begynde.

Lad mig samtidig bemærke, at det er meget glædeligt at konstatere, at fællesrådet nu i fem år har fungeret godt på trods af alle forudsigelser, og at fællesrådet har besluttet sig for en efterforskningskoncession, som efter vores opfattelse er rimelig og afbalanceret. I Grønland har der været og vil der sikkert stadig være delte meninger om de samfundsmæssige konsekvenser af mineral- og olieud-

[Preben Lange]

vinding, men det vil der være i ethvert samfund, der står over for en ny udviklingsperiode.

Det er svært at overskue konsekvenserne af så stor en beslutning som den, der blev taget i fællesrådet i går, og det er måske også baggrunden for, at oppositionspartiet skiftede holdning i sidste øjeblik.

Mit partis holdning er fortsat, at målet må være, at Grønlands befolkning får større og større selvbestemmelsesret over egne anliggender, og vi ser i øjnene, at dette kun kan ske, hvis der bliver en fornuftig sammenhæng med muligheden for selvfinansiering.

Sluttelig skal jeg for at imødegå eventuelle misforståelser understrege, at når jeg taler om stadig større selvbestemmelse, er det selv sagt for mit parti som altid i forvisning om, at rigsfællesskabet og hjemmestyrelsen, som hjemmestyret bygger på, fortsat er fælles udgangspunkt for Grønlands videre udvikling.

Steenholdt (Grøn.):

Det er ellers meget fristende at indlede en diskussion om olieeftersforskning i Jameson Land med min kollega fra Grønland, men jeg foretrækker landstingssalen eller forsamlingshuset i Scoresbysund til at diskutere dette emne.

Efter min mening har hr. Preben Lange ikke set, hvad sagen drejer sig om. Derfor vil jeg gøre ham opmærksom på et referat af et møde mellem hans partis landsstyre og Scoresbysunds kommunalbestyrelse. Her kan han selv læse beretninger – meget interessante – bl.a. om californiske sælarter i forhold til Scoresbysunds sæler. Lad mig slutte denne bemærkning med at sige, at der var en fanger, der sagde til landsstyret:

»I forhold til vores vælgere må vi vise respekt for vores gamle kultur, og man bør efter min mening ikke bare give sig over for andres økonomiske interesser.«

Citatet er meget interessant for de personer, der kalder sig socialister.

Når man er valgt i Grønland til folketing, så lytter man selvfølgelig ekstra opmærksomt, når en statsminister i sin tale ved folketingets åbning siger noget om Grønland. Statsministerens åbningstale indeholdt da også denne gang et afsnit om Grønland. I de år, hvor jeg som folketingsmand har overværet folketingets åbning, mener jeg kun et par

gange at have hørt korte afsnit om Grønland. Første gang var fra en socialdemokratisk statsminister og nu fra en borgerlig. Nu er det selvfølgelig ikke længden af talen, der er det væsentlige. Det er indholdet, det drejer sig om.

Jeg er ganske enig med statsministeren, når han udtrykker sin tillid til, at der inden for riget fortsat vil bestå et godt og tillidsfuldt samarbejde med hjemmestyret i Grønland. Også jeg nærer den tillid, selv om der af og til kan opstå mislyde mellem Danmark og Grønland. Når man til daglig færdes som grønlænder i Danmark, kan man ikke undgå at lægge mærke til, at den danske holdning til Grønland har ændret sig i de senere år. Jeg skal ikke her forsøge at analysere årsagerne til denne holdningsændring, blot sige, at den danske befolknings holdning til Grønland for nogle år tilbage måske har været for rosenrød, og at den i dag er mere præget af realitetssans, også når det tages i betragtning, at de grønlandske folkevalgte under deres bestræbelser for at opnå mere selvstændighed nok af og til har set stort på diplomatiske spilleregler og har sagt ting, som kunne være ubehagelige i danske øren. Vi er nu engang i Grønland tilbøjelige til at kalde en spade for en spade.

Netop derfor har det glædet mig meget at høre, at statsministeren har tillid til, at der inden for riget fortsat vil bestå et godt og tillidsfuldt samarbejde. Vi har behov for at få det fastslået, og jeg vil da gerne benytte lejligheden til at opfordre alle danske og grønlændere i dette rige til at være med til at genopbygge et tillidsforhold mellem de to befolkninger.

I den skriftlige del af statsministerens redegørelse har jeg noteret mig en række lovinitiativer med adresse til Grønland. Det er nu ikke, fordi de bebudede lovinitiativer lyder særlig spændende. Det skyldes nok, at en del af lovgivningsinitiativet er overført til Grønlands hjemmestyreorganer. Jeg håber da også, at landsstyret i Grønland i løbet af dette folketingsår vil tage initiativ til lovgivning på for Grønland vitale områder.

Den grønlandske samfundsstruktur ændrer sig med lynets hast, og der vil altid være behov for at revidere eksisterende love og lave tidssvarende love. Jeg tænker her f.eks. på, at videnskabelige og tekniske undersøgelser bl.a. har vist, at der foregår betydelig fo.ure-

[Steenholdt]

ning i Østgrønland omkring Mestersvig som følge af, at man efter brydning af bly i området ikke har foretaget fuldstændig oprydning af et tailingdepot på området. Dette tailingdepot indeholder efter oplysningerne ca. 60.000 t med en gennemsnitlig blykoncentration på 0,66 pct., og det har medført så meget forurening, at værdierne af bly og zink i tangplanter er overordentlig høje. De laveste værdier af zink siges at være 3-4 gange så høje som baggrundsværdierne andre steder i Grønland, hvilket tyder på, at der er betydelig forurening af en større del af Kong Oskars Fjord i Østgrønland.

Jeg vil gerne spørge, hvorvidt regeringen agter at foretage sig noget i anledning af disse oplysninger. Det er alvorligt for os, som henter levnedsmidler fra havet.

Jeg har som bekendt etableret teknisk samarbejde med de partier, som står bag firkløverregeringssamarbejdet. Jeg ønsker at udtrykke, at jeg også i år glæder mig til det daglige arbejde i folketinget og håber at kunne bidrage til det tillidsfulde samarbejde, som statsministeren nærer tillid til.

Ministeren for Grønland (Tom Høyem):

Jeg var glad for begge de taler, der blev holdt fra grønlandsk side, både af hr. Preben Lange og af hr. Steenholdt, og den forsonlige tone og viljen til godt samarbejde. Jeg kan bekræfte, at vi har præcis den samme holdning.

Når jeg tager ordet, er det, fordi hr. Steenholdt stillede et konkret spørgsmål vedrørende Kong Oskars Fjord og forureningen dér.

Jeg besøgte Kong Oskars Fjord for 3 måneder siden netop for at se, hvad vi kan gøre ved den forurening. Det er Nordisk Mineselskab, der har arbejdet fra 1956 til 1963 med blyudvinding i området, og det er rigtigt, som hr. Steenholdt siger, at der stadig ligger ganske meget opberedningssand. Heldigvis er der kun 15 pct. tilbage, men desværre må vi konstatere, at det er lagt i depot nøjagtig efter de regler, der var gældende på det tidspunkt.

Ikke desto mindre har jeg allerede bedt GTO og GFM – altså Grønlands fiskeri- og miljøundersøgelser – om at se, hvad vi kan gøre ved problemet, og jeg vil allerede i løbet af dette år sørge for, at der bliver gjort noget

effektivt ved det, så vidt det overhovedet kan lade sig gøre.

Breckmann (Fær.):

Alt imens det danske politiske landskab er ved at stabilisere sig med et regeringsdygtigt flertal og en splittet opposition nu ved begyndelsen af den anden folketingssamling, står færøsk politik på tærsklen mellem to tidsaldre med de muligheder for forandring, som ethvert parlamentarisk valg indebærer. De tre største danske politiske partier har interesse i det forestående lagtingsvalg. Venstre har siden 1906 nøje fulgt sit færøske datterparti, sambandspartiets, skæbne. Socialdemokraterne har været interesseret i deres forlængede arms færd på Færøerne siden 1928, og de konservative har – måske særlig på grund af sidste folketingsvalgs uventede udfald – fået øjnene op for de perspektiver, der også for dem ligger i færøsk politik.

Lagtingsvalgets stemmefordeling har for os først og fremmest national betydning, men idet resultatet den 8. november kan føre til forandringer i rigsfællesskabet samt en forandring i det gensidige økonomiske afhængighedsforhold mellem vore to folk, er det vel på sin plads kort at redegøre for den politiske situation på Færøerne for øjeblikket og de udsigter, som den første vælgerundersøgelse har lukket op for.

Det nu afgående landsstyre har bestået af de borgerlige partier, det selvforklarende sambandsparti, det moderate gamle selvstyreparti og mit eget radikale selvstændighedsparti, folkeflokkens. Landsstyrets politiske resultater omfatter en stor ekspansion i færøsk erhverv med relativt større vækst i skibsfart og servicefunktioner end i det ellers frodige fiskerierhverv. Vi har påbegyndt et nærmere direkte samarbejde med Grønland, hvis større politiske uafhængighed bør blive fulgt op af tilsvarende direkte kontakt med vore to lande samt den kontakt, som rigsfællesskabet berettiger til.

Selv om den færøske finanslov i disse 4 år er vokset fra 870 mill. kr. til 1.300 mill. kr., har øernes samlede økonomiske vækst langt overgået den offentlige vækst med hidtil uhørte investeringer i handel og erhverv. Den samme gunstige fordeling mellem private og offentlige investeringer, nemlig 2/3 mod 1/3 i privat favør, der prægede den forudgående

[Breckmann]

lagtingsperiode, fra 1974 til 1980, er bibeholdt under dette landsstyre. I denne periode, 1981-84, har vi investeret 5,5 mia kr. i alt, hvoraf vi kun har været nødt til at låne 1,5 mia kr. i udlandet. Det foregående landsstyre gik over i historien på halvvejen i 1980 på grund af folkeflokkenes uvilje imod en offentlig ekspansionstrang, der truede med at gøre landskassen til øernes største rederi. Siden 1981 har den private sektor overhalet den offentlige i erhvervsmæssig henseende med flere bådlængder.

På den anden side må jeg som folkefloksmand indrømme, at Færøernes forhold til Danmark ikke er blevet justeret efter tidens krav i de forløbne 4 år. De danske regeringer siden 1978 har ikke villet imødekomme et udbredt færøsk ønske om overtagelse af undergrunden, som var det eneste formulerede mål om ændring i rigsfællesskabet fra sidste og dette landsstyres side, selv om deres parti-programmer siges at respektere flertalsønsker fra færøsk side. Selv er jeg nu overbevist om, at vi hellere skulle være blevet enige om en omlægning af den nuværende refusionsordning til bloktilskud. Om dette er der sikkert langt bredere enighed mellem færøske og danske partier end om overtagelse af undergrunden. Men dette kan der vendes tilbage til.

En nylig vælgerundersøgelse på Færøerne tyder på, at det siddende landsstyres koalition mister sit flertal og må få hjælp fra et fjerde parti efter den 8. november med alle de medfølgende besværligheder, hvis koalitionen bag landsstyret skal fortsætte. Undersøgelsen tyder også på, at der bliver tale om stemmeoverflytning fra samhörigheds- til selvstændighedspartierne, selv om det traditionelt er svært at stable en ren selvstyregovernment på benene.

Desværre har lagmand Pauli Ellefsen allerede på forhånd offentliggjort, at hvis folkeflokken ved valget vokser på bekostning af sambandspartiet, som gallupundersøgelsen tyder på, så udelukker han muligheden for fortsat samarbejde mellem disse to regeringspartier. Hvis meningsmålingen ellers holder stik, så kommer folkeflokken i den ønskeposition, at vi har hele det politiske spektrum, både social- og nationalpolitisk, låst fast på midten.

Lige så lidt som man bør udelukke samarbejdsmuligheder på forhånd, hvad lagman-

den ufatteligt har gjort sig skyldig i, lige så lidt bør man forud for et valg forsøge at bestemme en kommende regerings sammensætning. Man sælger som bekendt ikke skindet, før bjørnen er skudt. Men med alt forbehold tør det vel siges allerede nu, at hvis folkeflokken skulle blive så gunstigt stillet at udgøre selve nøglen til enhver tænkelig koalition i lagtinget, vil dette få til følge, at en række af de ønsker, denne danske regering har tilfælles med folkeflokken om rigsfællesskabets funktioner, bliver opfyldt efter indgående forhandlinger om forandringer til noget bedre og mere tidssvarende.

Hovedvægten bliver lagt på en radikal ændring af tilskudssystemet, en tanke, der uden tvivl bliver hilst med bifald fra denne danske regerings ministre, der til daglig angående Færøerne belemres med langt flere deltaljede beslutninger end i deres tilsvarende danske sagsbehandlinger. Vi får i denne forbindelse uden tvivl en gensidig tilfredsstillende ordning vedrørende undergrunden og dens mulige naturrigdomme.

Tanken om selv at finansiere vort eget velfærd ser ud til at ville blive hørt i en voksende del af den færøske befolkning i takt med den mere erhvervsbaserede økonomiske vækst. Mens Færøernes trodsige nationale selvhævdelse har været trækhest for en rivende udvikling, og mens færinger over for f.eks. Shetlandsøerne har været vidne til, hvor fornedrende og stagnerende national underdanighed og afmagt virker, oplever vi nu både på Færøerne og på Shetlandsøerne, at en selvstændigt baseret økonomisk opblomstring skaber selvtillid og tro på egen fremtid.

Jeg vil her benytte lejligheden til at beklage den modstræbende holdning, regeringen har udvist over for et bredt færøsk ønske om deltagelse i luftfarten mellem Færøerne og udlandet. Den holdning bliver den nødt til at ændre.

Den lemfældighed, der har præget dansk holdning til vort fælles forsvar, har bekymret mig dybt. Til trods for uforståelige lagtingsbeslutninger om atomfrie zoner omkring Færøerne er jeg overbevist om, at den færøske befolkning er mere provestlig og mere sovjetfjendtlig end den danske. Denne antipati bliver styrket daglig af de sværme af russiske paramilitære søfolk, der myldrer i færøske gader og stræder på alle tider af

[Breckmann]

døgnen. Denne veritable invasion er desværre prisen for den ellers gunstige fiskeriaftale, vi selvstændigt har indgået med Sovjet, der lig en vis herre ønsker at tage hele hånden, når man rækker ham lillefingeren. Men dybest set har denne bagside af medaljen forbindelse med forsvarsspørgsmålet.

Politik er ikke blot det at ville, men også det ikke at ville. På Færøerne har vi overlevet som folk ved at fremhæve og sætte i system de uligheder og forskelligartetheder, der adskiller os fra jer danske. I denne lagtingsperiode har folkeflokket afværget en færøsk arbejdsløshedsunderstøttelse, som sambandspartiet og selvfølgelig også de venstreorienterede efter dansk mønster prøvede at gennemføre med det formål at øge ligestillingen og den økonomiske afhængighed. Ved at forhindre denne lov undgik vi at skabe arbejdsløshed samt store dansk-færøske offentlige udgifter.

En beskatning af rente af opsparing har vi også forhindret. Kapitalvindingsskat og arveafgift er ikke blevet gennemført. Ejendoms- skat eksisterer på det nærmeste ikke. Den maksimale beskatning af indtægt på Færøerne er stadig kun 50 pct. Vor grad af selvbestemmelse kan vi på Færøerne takke for, at danske tilstande ikke kom til at gælde for ovennævnte anliggender, hverken under foregående eller dette landsstyre.

Ethvert landsstyres sammensætning efter valget bør udelukke en styrkelse af socialistisk politik. Det er meget vigtigt, og derom er jeg sikker på at der er enighed blandt nuværende landsstyrepartier.

Vi oplever i disse år socialismens uafvendelige tilbagegang overalt i Vesten. De lande, der stadig er så uheldige at have venstre-regeringer, spares dog for meget, idet disse er tvunget af virkeligheden til at føre en borgerlig politik. Socialismen som moralsk ideal virker ikke i menneskelig sammenhæng. Hvis et ideal ikke virker, er det vel et bevis på, at det er ude af kontakt med virkeligheden. Det burde endda være bevis på, at selve idealet er falsk.

Vi håber, at denne folketingsperiode og den kommende lagtingsperiode maner i jorden igen den fejlagtige vurdering, at socialismen retfærdiggøres af dens ophøjdede ideologiske mål, mens den demokratiske kapitalisme fordømmes for dens påståede metoder. Måtte vi i fremtiden udbrede den rigtige op-

fattelse, at den demokratiske kapitalisme bliver bedømt for dens strålende værdiskabende evner, og at socialismen bliver fordømt for dens elendige, tvangsbedingede resultater, hvad også denne regerings arbejde er et bevis på.

Jeg vil slutte med et ønske om et fortsat godt og tillidsfuldt samarbejde mellem denne danske regering og et kommende færøsk landsstyre til begge vore folks lykke og gavn.

(Kort bemærkning).

Bjørn Westh (S):

Jeg synes, det var interessant at høre hr. Breckmanns orientering om forholdene på Færøerne, men jeg synes også, at det ville have været interessant at høre, hvordan hr. Breckmann vil stille sig til det dagsordensforslag, der er fremsat her i folketinget af hr. Gammelgaard, indeholdende forslag om en skattereform, altså rent interne danske forhold.

Jeg bemærkede i en fjernsynsudsendelse for nylig, at hr. Breckmann sagde, at han kun havde stemt for én dansk lov, nemlig finansloven, fordi den havde elementer, der havde betydning for Færøerne. Det kunne derfor have været interessant at høre i indlægget her, hvordan hr. Breckmann vil stille sig f.eks. til den af hr. Gammelgaard foreslåede dagsorden.

(Kort bemærkning).

Breckmann (Fær.):

Det må være bedrøveligt for et ellers træt parti som socialdemokratiet at være nødt til at anlægge sin politik efter fjernsynets tarv, men det er vel blevet en kendsgerning her i folketinget, og det var vel den fjernsynsudsendelse, der motiverede hr. Bjørn Wesths spørgsmål.

Jeg har før her i folketinget bekendtgjort, at når det gælder den danske finanslov, så drejer det sig også om en færøsk lov. Når det gælder dagsordensforslag om Danmarks forsvar, ja, så gælder det vel også Færøernes og hele Vestens forsvar.

Det glæder mig ellers, at hr. Bjørn Westh har fået noget ud af fjernsynsudsendelsen. Jeg håber, at det også gælder andre ting end bare min holdning til dagsordener. Jeg udtalte dog ganske klart og tydeligt, at når det

[Breckmann]

drejer sig om almindelige, umotiverede stormløb mod en borgerlig regering, som jeg har haft et udmærket teknisk samarbejde med, så gælder det et stormløb mod højreorienteret politik, et stormløb mod demokratisk kapitalisme ikke bare i Danmark, men også på Færøerne og overalt i den vestlige verden.

Jeg har gang på gang advaret socialdemokratiet imod umotiveret at forsøge at presse den politiske situation her i folketinget. Derimod må regeringens samlede styrke mobiliseres. Jeg kan godt gentage den advarsel, og I kan prøve én gang til og se, om det hjælper jer noget som helst.

(Kort bemærkning).

Bjørn Westh (S):

Jeg takker for hr. Breckmanns svar. Jeg gør opmærksom på, at jeg ikke opfatter hr. Gammelgaards dagsordensforslag som et stormløb mod regeringen. Men det var rent faktisk stillingtagen til hr. Gammelgaards forslag, jeg spurgte om, og det betragter jeg nærmest som en støtte til regeringen, da det er fremsat af hr. Gammelgaard.

Tredje næstformand (Lilli Gyldenkilde):

Så er vi tilbage i talerrækken.

Johs. M. Olsen (V):

Traditionen tro giver statsministerens åbningstale, selv om den ikke indeholder ret meget om Færøerne og Grønland, men derimod meget om rigets tilstand som helhed, de nordatlantiske medlemmer af folketinget anledning til at komme med nogle korte bemærkninger under debatten, hvilket jeg også i indværende debat gerne vil benytte anledningen til.

Jeg føler mig overbevist om efter at have hørt pressen og lederne af de socialistiske partier kommentere statsminister Poul Schlüters tale og debatten her i dag, at denne regering er nået et godt stykke henimod at realisere de politiske ideer og normer, som et liberalt samfund bør stå for. Men som det før fra regeringens side er blevet sagt, er man netop begyndt, og vejen fremover er belagt med bl.a. store økonomiske problemer, som dog ikke er større, end at de kan løses hen ad vejen mod et bedre samfund for alle samfundsgrupper i dette land.

Vi fra sambandspartiet lægger ikke skjul på, at vi med stor interesse følger den nuværende regerings arbejde, og at vi har stor sympati for den politiske målsætning, som denne regering har sat sig for kommende tider.

På Færøerne skal vi have lagtingsvalg den 8. november i år. Da vi for 4 år siden sidst havde lagtingsvalg, var vi for første gang ude for at skulle holde lagtingsvalg i utide. Det vil sige, at vi fik et valg efter en blot 2-årig landsstyreperiode under ledelse af socialdemokratiet, som på grund af samarbejds vanskeligheder med sine samarbejdspartnere måtte give op på halvvejen.

De politiske problemer, som det nuværende landsstyre på Færøerne under ledelse af sambandspartiet har stået over for at skulle løse i de sidste 4 år, ligner i mange henseender til forveksling de problemer, som den nuværende borgerlige regering i Danmark har stået og står over for at skulle finde holdbare løsninger på.

Jeg kan i denne forbindelse nævne udlandsgælden, som det nuværende landsstyre på Færøerne overtog efter socialdemokraterne og det daværende landsstyre, som ved årsskiftet 1980-81 havde opbygget en udlandsgæld på ca. 1,1 mia kr. netto., som for størstedelen var gået til forbrug og kun i yderst ringe omfang til investeringer i noget produktivt.

Det færøske samfund var på det tidspunkt ikke i stand til at klare renter, afdrag og kurstab på sin udlandsgæld, og det nuværende landsstyre under ledelse af sambandspartiet måtte først og fremmest fremskaffe 500 mill. kr. i nye lån for at kunne klare den gamle gæld. Dernæst har vi måttet forøge vor udlandsgæld endnu mere for at kunne foretage investeringer med produktions- og erhvervsfremmende formål.

Selv om vi må konstatere, at udlandsgælden fremdeles er vokset både i 1983 og 1984, er grunden hertil ikke, at vi skal skaffe midler til afdrag på den gamle gæld til udlandet. Nej, nu er vi nået dertil, at det færøske samfund igen er i stand til at indtjene så meget, at vi kan klare forpligtelserne over for udlandet. Når udlandsgælden fortsat er vokset i 1983 og 1984, er årsagen først og fremmest – for at bruge de økonomiske vismænds egne ord – ekstremt store investeringer i produktive formål for at genoprette økonomisk stabi-

[Johs. M. Olsen]

litet i det færøske samfund. Disse nye investeringer beløber sig til 1,1 mia kr., hvilket betyder, at den færøske nettoudlandsgæld i dag udgør i alt 2,7 mia kr. Det er en udlandsgæld, som er alt for stor for ikke at sige skyhøj. Denne gæld, som vi er kommet ud i, og den beskatning, som vi er blevet nødt til at lægge på fiskeriet omkring Færøerne, har skabt et urimeligt forhold imellem fiskerne og det økonomiske liv på Færøerne.

Jeg er klar over, at enhver regering og ethvert landsstyre står på skulderen af den foregående regering og det foregående landsstyre, og at man ikke uden videre kan tillægge det ene styre alt det positive og det andet alt det negative. Det ville være aldeles misvisende. Men det må stå klart for enhver, at den ideologiske forskel imellem de politiske partier, borgerlige og socialistiske, klart kommer til udtryk i de økonomiske dispositioner. Har vi haft et socialistisk styre i en årrække, som det har været tilfældet i Norden i en menneskealder, så må og skal det afspejles i såvel det økonomiske liv som på alle andre områder i samfundet. Det kan ikke være anderledes.

For mig at se har de socialistiske partier på Færøerne i langt højere grad formået at fastholde deres ideologiske mål ved en målrettet socialistisk politik, end de borgerlige nogen sinde har kunnet gøre. Derfor kræver det tid og kræfter for den borgerlige regering at omdanne og skabe et andet samfund end det, man fra socialistisk hold kæmper for at skabe.

Det, som afgør, hvordan et samfund kommer til at forme sig i kulturliv, skole og familie, er, hvilken ideologi der sidder i højsædet. Økonomien er blot det middel, hver politisk ideologi forsøger at bruge for at nå sine mål.

Statsministeren har i sin tid nedsat et udvalg, som har til opgave at følge den økonomiske udvikling på Færøerne og afgive indberetninger herom til statsministeriet, når der skønnes at være anledning dertil. Om den økonomiske udvikling på Færøerne i 1983 siger det økonomiske udvalg bl.a., at private investeringer i såvel fiskeriet som fragt- og passagerskibe imidlertid har ligget på et ekstremt højt niveau og sammenlagt har beløbet sig til ca. 100 mill. kr. i hvert af de foregående år.

Videre siger de økonomiske vismænd, at konsekvenserne for handelsbalancen af den

ovenfor beskrevne udvikling har været en stigning i underskuddet fra 440 mill. kr. i 1982 til 626 mill. kr. i 1983. Ses der bort fra importen af skibe og fly, reduceres underskuddet i 1983 imidlertid til godt 200 mill. kr. Endvidere siger det økonomiske udvalg, at såfremt disse investeringer ville styrke Færøernes betalingsbalance i de kommende år, ville underskuddet i 1983 være mindre betænkeligt end de tidligere års underskud, der ikke kunne tilskrives en særlig høj investeringsaktivitet.

Udvalget konkluderer, at de mekanismer, der er bestemmende for den færøske økonomiske udvikling, således indebærer betydelige risici for en fejlinvestering. Jeg kunne i denne sammenhæng fristes til at spørge, hvornår man på Færøerne inden for det økonomiske liv har kunnet investere i fiskeri uden betydelige risici og deraf følgende fejlinvesteringer. Hvis færingerne havde ladet sig afskrække af den risiko, der er forbundet med at investere i fiskeri, ville der næppe eksistere en færøsk nation i dag. Derfor er det tvingende nødvendigt for den færøske befolkning, at man fra politisk hold lægger forholdene sådan til rette, at de, der vil og tør investere i fiskeri, får de bedste muligheder for det, for det er vort eksistensgrundlag, og skulle det svigte, svigtes den færøske befolkning totalt, for vi har ikke andre muligheder.

Når man som jeg tillægger det stor betydning, at Færøerne er og forbliver medlem af rigsfællesskabet, er det beskæmmende gang på gang at blive konfronteret med danskerne ringe viden om og interesse for Færøerne og færøske forhold. Den 13. juni i år sendte jeg en adresse underskrevet af samtlige politiske partier her i tinget til Danmarks Radio med anmodning om at få udvidet og flyttet sendetiden for de færøske nyhedsudsendelser.

Formålet med den adresse var selvfølgelig først og fremmest at sikre, at herboende færinger fik mulighed for at bibeholde kontakten med Færøerne og det færøske sprog, men formålet var også at skærpe interessen i den øvrige befolkning for Færøerne og færøske forhold. Hvis de færøske nyhedsudsendelser, som det nu er tilfældet med de grønlandske, blev sendt på såvel eget sprog som oversat til dansk, ville også andre end herboende færinger få mulighed for at lytte med og på denne

[Johs. M. Olsen]

måde få viden om og forståelse for færøske forhold og problemer, en viden, som jeg anser for at være af stor betydning for hele rigsfællesskabet.

Som jeg allerede har nævnt, skal der være lagtingsvalg på Færøerne den 8. november, hvor vi uden tvivl kommer til at debattere rigsfællesskabet, som sambandspartiet ene og alene har stået for og fremdeles står som den kompromisløse garant for i den færøske befolkning. Jeg skulle tage meget fejl, om min færøske kollega her i folketinget ikke bringer den færøske undergrund og bloktilskud på bane endnu en gang i valgkampen. Det er vi efterhånden så vant til.

Jeg vil i denne forbindelse blot understrege, at når min færøske kollega påberåber sig at være regeringspartierne medlem nr. 90, så må det være mig tilladt at bruge tallet 89 om min mandatstilling inden for regeringssamarbejdet. Når jeg fremsætter denne bemærkning, skal den forstås således, at jeg ikke er belastet med særlige krav eller overvældende trang til spørgsmål til regeringen om alt mellem himmel og jord, men hvis vi når dertil, at regeringen begynder at være imødekomende over for min kollega og hans parti, folkeflokket, der f.eks. omtaler bloktilskudsordningen til Færøerne, så bliver jeg nødt til at sige fra, så vil regeringen ikke kunne regne med min uforbeholdne støtte i fremtiden. Jeg personlig betragter bloktilskuddet til det færøske samfund i dag som eksport af et statsproblem til det færøske samfund, som ifølge de økonomiske vismænd har langt større problemer end det danske samfund. Færøerne er ikke på linje med amterne og er derfor ikke i stand til at modtage bloktilskud og dertil hørende nedskæringer. Amterne og det færøske samfund kan ikke uden videre sammenlignes.

Når jeg til slut har nævnt disse ting, er det bl.a. for at markere og give udtryk for et modsætningsforhold i færøsk politik mellem sambandspartiet og folkeflokket med hensyn til ønsket om at bevare rigsfællesskabet og dem, som måtte ønske at udhule dette for til sidst at få det ophævet. Sambandspartiet står i modsætning til folkeflokket og andre selvstyreparter fast i spørgsmålet om de lovfæstede rettigheder, Færøerne har i rigsfællesskabet, og som hidtil har været en af vore største udbygningsmuligheder på alle områder på Færøerne. Hvorvidt Færøerne skal

beholde de muligheder, rigsfællesskabet indebærer, afhænger først og fremmest af et lagtingsvalg og dernæst af den til enhver tid siddende danske regering.

Lilli Gyldenkilde (SF):

Det bedste, man overhovedet kan sige om denne regering, er, at den har sådan en pæn statsminister, som smiler og smiler og smiler, og det er så nydeligt. Kigger vi så lidt på politikken, får statsministeren lov til at smile sig igennem, og ikke nogen, ikke ret mange i hvert fald, sætter spørgsmålstegn ved, hvad det egentlig er, der foregår. Vi har haft oplevelser, som går ud på, at man har udstedt en check til børnefamilierne, samtidig med at man sørgede for, at mælken steg med 1 kr. pr. liter, samtidig med at vi skulle betale for at få nogle køer slået ihjel, sådan at vi kunne komme til at betale lidt mere EF-moms osv. osv.

Men statsministeren smiler, smiler og har et dejligt varmt smil. Der bliver sagt ord som »vi skal holde orden i eget hus«, »vi skal sætte tæring efter næring« – og hvad har vi? Apropos det med at mælken er steget lidt, vrimler det med annoncer fra banker og vekselere om, at vi kan låne alle de penge, vi vil, bare vi i forvejen har lidt penge. Så kan man få i dette land, og statsministeren smiler og smiler, og det går så godt.

Statsministeren siger også: overenskomstanliggønder, nej, det er ikke mit bord, det er arbejdsmarkedets parters bord, og så griber man lidt ind i dyrtidsreguleringen, og så sætter man alligevel nogle rammer for, hvordan det hele skal gå, og så siger statsministeren: jeg siger fra over for en arbejdstidsnedsættelse, såfremt der overhovedet skal være tale om lønkomensation. Det vil sige, at arbejdsgiverne har fået deres fremmeste fortaler herinde. Det er sandelig indblanding i overenskomsterne, så det basker, selv om man siger, at det er arbejdsmarkedets parters egen sag. Forlods har man altså grebet ind. Vi laver det lidt smartere, end vi tidligere har lavet det, det kan man tydeligt se. Til gengæld må jeg gøre opmærksom på, at der er mange uden for dette hus, der kan kigge igennem smil, »orden i eget hus« og »tæring efter næring«, for de ved godt, hvad det er, der foregår.

[Lilli Gyldenkilde]

Ser vi lidt nærmere på, hvad der skal foregå nu, ikke mindst på arbejdsløhedsområdet, ser vi, at det nu igen er de arbejdsløse, der skal holde for. Som sagt, det bliver gjort lidt smartere, lidt mindre gennemsigtigt end tidligere, men ingen skal være i tvivl om, hvad det er, der foregår. De arbejdsløse skal til at betale noget mere i arbejdsløhedsunderstøttelse, og så er der nogle meget kryptiske udtalelser i pressen – ikke af statsministeren, men af arbejdsministeren – om, hvordan det hele nu skal køre.

Når jeg tænker på, hvordan det radikale årsmøde kunne ride op, hvordan man kunne klare dette i en håndevending, så tog jeg mig til hovedet og sagde: ja men de har da folk siddende i arbejdsmarkedsudvalget. Det kan da ikke passe. Det må da være mig, der er noget galt med. Det kan da ikke passe, at der kan sidde et politisk parti, som kender så lidt til virkeligheden for de arbejdsløse og arbejdsmarkedslovgivningen.

Det, jeg er kommet op for at spørge om, er, om det kan passe, hvad de radikale og i øvrigt de, der nu vil til at lave denne lov om, siger. Hvad er det egentlig, man siger, når man siger, at nu skal vi til at betale noget mere til arbejdsløhedsunderstøttelsen? Det er ikke noget med, at vi nu, som vi altid har gjort, skal betale i fælles flok, alle sammen, også de, der ikke er lønmodtagere, til denne kollektive ordning. Nej, det skal ikke være sådan mere. Nu skal det være dem, der har en løn, der kan forsikre sig oveni, der skal betale til denne ordning.

Hvis vi kigger lidt på, hvordan virkeligheden ser ud for de arbejdsløse, ser vi, at de 90 pct., man påstår er maksimumsbeløbet for arbejdsløshedsdagpenge, er der meget få mennesker der får i virkelighedens verden. Der er grebet ind sådan, at det, der var 90 pct., muligvis er nede på omkring 80 pct., måske endda under 80 pct. Det vil sige, at de 90 pct. slet ikke eksisterer mere. Ser vi lidt på, hvor mange der på papiret får den maksimumstakst, ser vi, at det er over halvdelen af de arbejdsløse.

Ser vi så på, hvordan lavtlønningerne egentlig ser ud i dette land, ser vi, at de ligger på 45–50 kr. i timen. Nu ser jeg bort fra hele det sorte arbejdsmarked, som jeg godt ved er der, og som ikke er overenskomstdækket. Jeg ser samtidig bort fra dem på supplerende understøttelse og med deltidsarbejde,

for der er specielle forhold for dem. Hvis vi tager de resterende af dem, der er på arbejdsløhedsunderstøttelse, og som får de såkaldte 90 pct. og er på lavtløn, hvad er tallet så på dette område, som ikke mindst de radikale, men også regeringen lægger en politik til rette for? Det handler om 11 kr. om dagen. Der er nogle, der får mere end andre, og, siger de radikale, det er ikke socialt forsvarligt. Det kan vi sandelig ikke have. Det siger det parti, som har været med til at lave indgreb, der har kostet lønarbejderfamilierne 13.000 kr. på årsbasis.

Det er for galt. Det kan man ikke være bekendt, og vi bør have en langt, langt bredere debat om det system, som man nu forsøger at lave om, og jeg vil godt gøre opmærksom på, at både denne regering og tidligere regeringer har nedsat kommissioner og arbejdsudvalg, lavet seminarer, indkaldt til konferencer osv., når store lovområder skulle ændres. Her er et lovområde, som omhandler ca. 700.000 mennesker, og hvor foregår forhandlingerne? Jeg tror nok, at LO her på det sidste har fået lidt at vide om, hvad det handler om, men LOs medlemmer ved ikke andet, end hvad der står i avisen. Det har ikke været meget, og det har været så tilpas sløret, at ingen rigtig har kunnet finde ud af, hvad det egentlig er, det her handler om.

På ældreområdet taler man nu om delpension. Ja men det er da noget, vi har vidst, for der har været indkaldt til seminarer, konferencer osv. om det; det var noget, som egentlig skulle gennemdrøftes, der skulle være en bred offentlig debat om det, og det har været godt. Ligesådan kan man sige på justitsministerens område. Her har man også flere gange indkaldt til konferencer, så flere mennesker var klar over, hvad det handler om.

Der siver jo intet ud til almindelige mennesker fra organisationerne. Det gælder, hvad enten det drejer sig om den ene eller den anden organisation, hvad enten det er lønmodtager- eller arbejdsgiverorganisationerne. Det vil sige, at vi andre ikke ved præcis, hvad det er, vi skal gå ud og prøve at få trukket frem i den offentlige debat, så vi dog kan være med til at påvirke den udvikling, vi står midt i, og gøre opmærksom på, at man tager grumme fejl, når man vil lave sådan en lovgivning om og vil kalde det for noget, man vil gøre mere socialt retfærdigt, når det-

[Lilli Gyldenkilde]

te i sit inderste væsen handler om 11 kr. om dagen for nogle mennesker. Det er et for dårligt grundlag at lave det på.

Jeg synes, det var langt flottere, hvis man i stedet for sagde: nu er vi nået så langt, at det radikale venstres yndlingsaversion endelig kan blomstre i fuldt flor. Det handler nemlig om, at nu skal dette tages fra organisationerne. Fagbevægelsen skal ikke mere sidde og administrere A-kasserne, de skal ikke have spor med det at gøre – sådan. Så kunne man få en kvalificeret debat om det. Vi ved jo, at det er det, det handler om. Vi ved, at den modstående organisation har haft held til at få igennem, at de kan få nogle besparelser derved, at de ikke skal betale for den første ansatte, som de skal give sociale ydelser til.

Det er for groft det her. Man kan ikke være det bekendt. Man kan ikke være det bekendt over for det, vi i de kredse, jeg kommer i, kalder den arbejdende befolkning, men man kan slet ikke være det bekendt over for de mennesker, som er arbejdsløse, og som i forvejen har betalt den store regning for det, vi er vidne til i dag. Nu vil man yderligere lægge byrder på dem. Det er grotesk. Man kan snyde en befolkning et stykke tid, man kan endda snyde den meget længe, men heldigvis kan man ikke snyde den for evig tid, og jeg håber, det snart bliver opdaget, hvad det egentlig er, der foregår herinde, så vi kan få en ændring på tilstandene.

Ingerlise Koefoed (SF):

Det var en forstemmende oplevelse for nogle af os at høre statsministerens åbnings-tale i tirsdags. Ikke for dem, der har det godt, ikke for erhvervslivet, ikke for tilhængerne af den borgerlige politik, men for os, der har valgt den anden side af det politiske spektrum. Især for de mennesker, som statsministeren ikke omtalte i sin åbningstale, var det en forstemmende oplevelse, der klart bekræftede os i erkendelsen af, at den omfordelingspolitik, som denne regering står for, går ud på at omfordele fra de fattige til de rige. Sådan var det i 1982–83. Sådan var det i 1983–84. Sådan bliver det altså også i 1984–85, hvis det finanslovsforslag, som vi har fået forelagt, også bliver vedtaget, og hvis regeringens samarbejdspartner, det radikale venstre, ikke inden den 14. december, hvor finansloven skal endeligt vedtages, er

kommet med eller gået med til ændringsforslag, der kan få billedet til at vende.

Det er rigtigt, at det fremgår af finanslovsforslaget, at statsunderskuddet er formindsket betydeligt, og det er også rigtigt, at der er sket en stigning i erhvervsinvesteringerne, men det er samtidig rigtigt, at den dårligst stillede del af befolkningen ikke skal få det bedre, tværtimod. Jagten på dagpengene fortsætter, den skandaløse vedtagelse af den hurtige overgang til varig hjælp skal ikke ophæves, de supplerende dagpenge skal stadig være meget dårlige.

Antallet af invalidepensionister er stigen-de, sagde finansministeren, da han fremsatte finanslovsforslaget i august. Det nævnte statsministeren ikke i tirsdags, ligesom han ikke omtalte, at antallet af langtidsledige og antallet af efterlønsmodtagere forventes at stige. Der skal ske et eller andet for de langtidsledige, det står i bemærkningerne til finansloven, men det er ikke nøjere planlagt, og jeg tror nu ikke, at man hos de langtidsledige behøver at være særlig optimistisk med hensyn til, hvad det er, der skal ske.

I hvert fald kan vi se, at man er meget hurtig med at skære ned på mulighederne for de arbejdsløse. Jobtilbuddene skærer man ned på i 1985, fordi man tror, at der kommer en større beskæftigelse. Man venter ikke, til den beskæftigelse er kommet, før man gør forholdene dårligere for dem, der måske kunne have glæde af jobtilbuddene.

Der skal skæres på samme måde på undervisningsministerens projekter for langtidsledige akademikere, og undervisningsministeren gør sig også voldsomme anstrengelser for i en tid, hvor der klart er voksende behov for omskoling og efteruddannelse, at fralægge sig det økonomiske ansvar for voksenundervisningen i Danmarks Radio.

Første næstformand (Knud Østergaard):

Jeg vil bede medlemmerne om at sænke støjniveauet.

Ingerlise Koefoed (SF):

Tak, hr. formand.

Det kan godt være, at statsministeren har noget at have sin optimisme i. Vi andre har et andet ord for ikke så lidt af den politik, som praktiseres i genopretningens navn. Vi kalder det kynisme.

[Ingerlise Koefoed]

For ikke så længe siden kunne man læse i Politiken, at enlige mødre på varig hjælp lever i skræk for at miste deres børn. De enlige med de store økonomiske og sociale problemer tør ikke henvende sig til det offentlige, fordi de frygter, at deres børn bliver taget fra dem.

Fra 1978 til 1982 – altså før denne regerings regeringstid – steg antallet af børn, som fjernes fra hjemmet, fra 12.000 til 16.000, men undersøgelser i den private mødrehjælp, foretaget efter at den varige hjælp er blevet ringere, viser, at udviklingen fortsætter og accelererer.

Da den nybagte socialminister fik forelagt disse kendsgerninger, sagde hun noget i retning af, at det er dårligt. Hun kunne også have sagt: det er da bare ærgerligt, at de enlige mødre har sådan en skræk for bistandskontorerne. Hun mente, sagde hun, at kommunerne burde foretage et opsøgende arbejde over for dem og tilbyde dem en uddannelse, men det faldt hende øjensynlig ikke ind, at lidt flere penge kunne have hjulpet på de øjeblikkelige problemer.

Hvordan forestiller socialministeren sig mon at socialforvaltningerne i kommunerne skal kunne klare det opsøgende arbejde, når bistandsklienterne står i kø på bistandskontoret og der ikke er udsigt til flere sagsmedarbejdere, og hvordan kan man sikre de enlige et arbejde efter den eventuelle uddannelse, som de selvfølgelig klart kunne have behov for? Hvorfor dog ikke erkende, at der ikke sker en forbedring af de enliges og deres børns muligheder, så længe man hårdnakket holder fast på den alt for ringe varige hjælp? Hvordan må de mennesker, der er ude for den behandling, og hvis eneste forelse er, at de ikke kan få noget arbejde, opfatte statsministerens og hans ministerkollegers lyse optimisme? Som en ydmygelse? Ja, det er min fornemmelse, hvis de da ikke for længst er holdt op med at høre efter.

Men der er kun sket en nedskæring på 1 pct. af de sociale udgifter, siger statsministeren. Den udtalelse har vi jo hørt før. Men mon man ikke glemmer at regne besparelserne i kommunerne med? Husker man mon forhøjelserne i daginstitutionspriserne? Husker man udsættelsen af anlægsarbejderne med hensyn til bygning af kollektivboliger og plejehjem? Husker man nedskæringerne på antallet af hjemmehjælpere? Det er bare et

par spørgsmål på vegne af de mennesker, der måske ikke har så stærk grund til optimisme her og nu.

Nu skulle dette jo ikke alene være en klagesang; der kunne måske være håb forude. Der ligger jo i finanslovsforslaget nogle budgetreguleringspenge, som skulle have været fordelt inden åbningen af folketinget, men som ikke er blevet fordelt endnu. Forhandlingerne med de radikale synes at trække ud, og det kunne man måske godt blive lidt optimistisk over. F.eks. er 350 mill. kr., som indenrigsministeren skulle bruge til nogle udefinerede omlægninger inden for sundhedssektoren, endnu ikke på plads. De 70 mill. kr., der skal spares i undervisningsministeriet, og de 900 mill. kr., der skal spares i arbejdsministeriet, er heller ikke forhandlet færdig. Man kunne altså håbe på, at der kunne ske noget – vel at mærke, hvis man ikke vidste, at de radikale på forhånd har bundet sig til at blive inden for finanslovsrammerne på de 185 mia kr.

Hvad kan det nytte, hvis de radikale ikke vil udvide rammerne, at de går rundt og siger, at de f.eks. godt vil gøre noget mere for u-landshjælpen, at de godt vil gøre noget mere for den vedvarende energi, for de energibesparende foranstaltninger, for miljøforbedringer? Hvad kan det nytte, hvis de ikke vil være med til også at udvide budgettet? Hvem er det, der skal betale? spørger jeg de radikale. Er det endnu en gang de dårligst stillede, sådan som de radikale plejer at lade de dårligst stillede betale, eller har man nogle andre gode ideer? Hvis man har nogle andre gode ideer, var det dejligt at høre dem, så vi måske kunne være lidt mere optimistiske, end vi har grund til at være nu.

Elisabeth Bruun Olesen (VS):

Statsministeren snakkede meget i sin åbningstale om det enkelte menneskes ansvarsbevidsthed, vilje og evne til selv at gøre en indsats, og så skulle borgerne, som det hedder, have friere mulighed for at vælge og tage ansvaret for valget. Hvad betyder det omset til den borgerlige virkelighed? Hvad er kodeordet? Et forsikringsssamfund!

Vi skal nu til at forsikre os mod alt mellem himmel og jord. Vi skal selv forsikre os, så vi får en folkepension, vi kan leve af, og på dagpengeområdet skal vi til at ekstrafor-

[Elisabeth Bruun Olesen]

sikre os via en tillægfsforsikring. Vi skal selv påtage os et ansvar for den arbejdsløshed, der er skabt af det kapitalistiske samfund. Vi skal vise vores vilje til at være medskyldige ved selv at sørge for at tillægfsforsikre os på helt privat basis, fuldkommen som når vi forsikrer os imod indbrud, brand og tyveri. Den, der ikke har råd til det – og det er jo nok dem, der ikke har ret meget, dem, der får en lav løn, dem, der har store boligudgifter og dyre daginstitutioner – ja, de må søreme også selv om det; når de ikke har kunnet tage ansvaret for sig selv, så må de nøjes med den lave grundydelse, som alle arbejdsløse for fremtiden skal spises af med.

Hånden på hjertet: fantasien behøver ikke at være oversprudlende for at forestille sig, at denne grundydelse næppe bliver reguleret i forhold til løn- og prisudviklingen, og at den i meget lang tid fremover allerhøjest vil være det, der er maksimal dagpengesats i dag, nemlig 335 kr. Vi kan så bruge erfaringerne fra de sidste år, hvor der har været stop for alle reguleringer. Den maksimale dagpengesats ville i dag faktisk have været oppe på næsten 390 kr., hvis den automatiske regulering ikke havde været suspenderet.

Den tillægfsforsikring, som vi altså på privat basis selv skal sørge for at tegne, skal dække større dele af den almindelige dagpengeordning, som statsministeren har udtrykt det så smukt. På mere jævnt og almindeligt og forståeligt dansk betyder det, at vi simpelt hen skal betale mere og mere selv. Det bliver dyrere og dyrere, forsikringspræmien bliver større og større. Der skal heller ikke megen fantasi til at forestille sig, at ethvert krav om en højere dagpengesats for fremtiden vil blive besvaret med én ting, nemlig: ja men sørg for pokker for at tillægfsforsikre jer, det er vejen frem.

Statsministerens åbningstale bekræftede også, at de radikales stolte flagskib, voksendannelsen og folkeoplysningen, nu stort set er degenereret og reduceret til en erstatning for jobtilbud nummer to. Et kort tvungent omskolingstilbud, guderne må vide til hvad og på hvilken dagpengesats.

Men for at komme lidt ned på jorden vil jeg godt spørge arbejdsministeren: hvad er det for nogle omskolingstilbud af kortere varighed, 6 måneder f.eks., der tænkes på, og som skal kunne sikre den arbejdsløse beskæftigelse? Hvis den arbejdsløse så ikke får be-

skæftigelse, skal vedkommende så ryge ud af dagpengeordningen og over på bistandshjælp?

Hermed er godterne i regeringens dagpengepose overhovedet ikke ædt op. Hæstrups fejlfindingsudvalg er fremkommet med nogle forslag. De skal sikre, at der ikke sker så mange fejludbetalinger i kasserne. Det er da ikke så slemt, vil alle sige, det kan vi da alle sammen være enige i. Nogle af forslagene er gode nok, men faktisk er nogle af dem ret katastrofale. Udvalget foreslår f.eks., at udbetalingen af supplerende dagpenge skal tidsbegrænses, f.eks. til 12 måneder. Det foreslår også, at deltidsforsikrede slet ikke skal kunne få supplerende dagpenge. Man foreslår også, at de supplerende dagpenge altid skal være på dimittendsatsen; det vil sige, at de dispensation, der i dag kan gives, skal væk. Det trækker i den forkerte retning. Det er ærlig talt lidt rystende at bemærke, at A-kassernes Samvirkes repræsentant i udvalget faktisk ikke har taget forbehold på det punkt. Betyder det, at socialdemokratiet er enig i, at de supplerende dagpenge skal gøres endnu dårligere, end de er i dag? Det kunne jeg godt tænke mig at få at vide.

Regeringens dagpengereform skaber to vindere. Den ene er helt elementært forsikringsselskaberne, der tjener på det her. De vil tjene fedt på den tillægfsforsikring. Og regeringen vil ud over en økonomisk gevinst selvfølgelig også score en politisk gevinst, nemlig den politiske gevinst i form af en arbejderklasse, der bliver stadig mere svækket, så man senere beslutsomt kan slå ned dér, hvor man vil, nemlig fjerne A-kasserne fra fagforeningerne. Det har venstre sagt åbenlyst, og det har de radikale også sagt. Det er altså det, der venter os, det er perspektivet, og det er det, vi må kæmpe imod, for det betyder, at den organiserede arbejderklasse bliver svækket.

Nu skal alt det her ikke forstås, som om VS elsker den eksisterende A-kasselovgivning overhovedet. Det gør vi ikke. Medlemmerne synes, den er bureaukratisk og formynderisk, fuldkommen ligesom skattekontorerne og bistandskontorerne er det, og lovgivningen er så kringlet og kroget, og konsekvenserne er kontrollerende og undertrykkende. Derfor ønsker vi da også en forenkling. Forenkling er altid et gode. Vi vil have, at alle skal have fuld dækning for tabt arbejdsfortjeneste, vi

[Elisabeth Bruun Olesen]

vil afskaffe alle tidsbegrænsninger i understøttelsen. Vi vil arbejde for, at alle unge kan optages i A-kasserne og blive understøttelsesberettigede umiddelbart efter, at de forlader skolen. Vi ved godt, at det kan man ikke sådan få igennem på en studs, så dumme er vi ikke. Men det er målet, og den målsætning bliver vanskelig at realisere, hvis regeringen kommer igennem med sin »reform« – reform i gåseøjne, må jeg sige.

Derfor er der kun én ting at gøre. Den afmagt og den vrede, som mange faktisk nærer, må vendes til en kamp. Der må bygges en styrke op, så man – ligesom typograferne og også andre faggrupper har foreslået det – simpelt hen organiserer en storstrejke imod de kommende dagpengereformer, som regeringen pønser på. Trepartsforhandlinger er altså ikke vejen frem. Der er kun én aktivitet, der kan få den væk. Her kan man lære af den kamp, som de er ved at føre i England, hvor de britiske kulminearbejdere kæmper for at bevare deres arbejdspladser. Det skal vi selvfølgelig også. Men når vi så har mistet dem, så vil vi altså ikke dø af sult.

Fogh Rasmussen (V):

Jeg vil knytte nogle bemærkninger til finanslovsforslaget, som også er til behandling her i dag. Forslaget til finanslov for 1985 er jo et vidnesbyrd om genopretningspolitikens succes. Der er bremsset op for de offentlige udgifters eksplosive vækst. Nu er der nulvækst. Der er bremsset op for stigningen i antallet af offentligt ansatte. Her er også nulvækst. Der er bremsset op for stigningen i statens underskud. Underskuddet er oven i købet nu hastigt på vej nedad. Men det er vigtigt at få sagt, at samtidig med opbremsningen i den offentlige sektor er der speedet kraftigt op i den private sektor. Der er stop for flere offentligt ansatte, men til gengæld er beskæftigelsen i den private sektor vokset meget kraftigt. Der er stop for mere offentligt forbrug, men til gengæld er de private investeringer gået kraftigt op. Det er altså ikke blot sådan, at den dårlige udvikling er bremsset, der er også sat en god udvikling i gang. Vi skal i de næste mange år vænne os til, at den økonomiske fremgang skal ske i den private sektor. Den offentlige sektor skal klare sig inden for de økonomiske rammer, vi kender i dag. Nødvendige nye offentlige

opgaver skal altså finansieres ved at skære overflødige gamle opgaver væk.

Nogle kritikere mener, at regeringen er for slap i sin økonomiske politik. Hr. Svend Auken hævdede, at regeringen lader stå til, så betalingsbalanceunderskuddet vokser. Det er da rigtigt, at underskuddet på betalingsbalancen er steget i løbet af 1984, men det skyldes i hovedsagen, at erhvervslivet ruster sig til større eksport ved at investere mere og ved at opbygge lagre, og det er positivt. En del af forringelsen af betalingsbalancen skyldes ganske vist større privat forbrug, og det er mindre positivt, men stigningen i privatforbruget har sandsynligvis været midlertidig.

Venstre er derfor helt enig med regeringen i, at et traditionelt panikindgreb i form af højere skatter og afgifter vil gøre mere skade end gagn. Socialdemokratiets forslag om bunden opsparing og højere selskabsskat, ja, det er jo traditionel socialdemokratisk politik, som blot vil lægge gift for et holdbart økonomisk opsving i Danmark.

Hr. Svend Auken har i øvrigt overhovedet ikke ret i, at regeringen lader stå til. Han og andre glemmer, at regeringen allerede i foråret gennem en aftale med det radikale venstre fastlagde en meget stram finanspolitik for 1985. Skattereglerne er allerede lavet sådan, at overdrevne indkomst- og dermed også forbrugsstigninger automatisk får klippet toppen af. Medlemsbidrag til arbejdsløshedsforsikringen forhøjes fra januar 1985. Maksimumsbeløbet for arbejdsløsheds- og sygedagpenge er fortsat frosset fast. Reguleringen af en række såkaldte indkomstoverførsler er fortsat begrænset. Regeringen har altså allerede grebet ind. Der bliver et meget snævert råderum for privatforbruget i 1985.

Det nye er, at regeringen har lagt sin politik fast i god tid, før problemerne blev akutte. Det er nok derfor, hr. Svend Auken har overset regeringens indsats, for hr. Svend Auken var i sin ministertid vant til en hovsapolitik, hvor der først blev grebet til panikindgreb, når det var for sent. Der er ikke behov for panikindgreb. Til gengæld er der så meget stærkere grund til en meget, meget stram indkomstpolitik og en fortsat meget stram offentlig udgiftspolitik.

Der er andre kritikere, som hævder, at regeringen er for hård i sin udgiftspolitik. Ja, hr. Svend Auken præsterede både at sige, at regeringen er for blød, og at regeringen er

[Fogh Rasmussen]

for hård. Hr. Svend Auken talte også om et Underdanmark, som regeringen lader i stikken. Hr. Gert Petersen talte om klassepolitik vendt mod de svageste i samfundet. Men kendsgerningerne beviser jo, at denne kritik er aldeles grundløs. De arbejdsløse kan glæde sig over en økonomisk politik, der har bragt et rekordstort antal arbejdsløse i beskæftigelse. De unge kan glæde sig over en politik, der har skaffet et rekordstort antal uddannelsespladser, og som for første gang i 10 år har bragt ungdomsledigheden nedad. Børnefamilierne kan glæde sig over en række forbedringer, bl.a. længere barselorlov og bedre fripladsgrænser. De ældre kan glæde sig over en politik, som dels har moderniseret reglerne om førtidspension, dels har sikret pensionisterne en fremgang i realindkomst. Ja, i det hele taget kan mennesker med lave indkomster glæde sig over en antiinflationspolitik, som beskytter deres indkomster mod udhuling af prisstigninger. Disse forbedringer er ikke klassepolitik. Det er en nødvendig genopretningspolitik, som i sidste ende også er til fordel for de såkaldt svage grupper.

Alternativet til regeringens stramme udgiftspolitik havde jo været, at det sociale velfærdssystem havde lidt rentedøden, og det ville netop have ramt de svageste grupper.

Det går altså bedre i Danmark, men der er ikke plads til at slappe af i den økonomiske politik, de opnåede resultater skal fastholdes, det er en meget vigtig ting.

For venstre er det derfor helt afgørende at fortsætte den genopretningspolitik, som også det nye finanslovsforslag er udtryk for. Men vi føler også, at denne regering har en vidergående opgave end bare at rydde op i den økonomiske uorden. Venstre lægger megen vægt på at få gennemført reformer af det danske samfund. Lad mig bare nævne to med direkte tilknytning til finansloven for 1985.

Vi ønsker en modernisering af den offentlige sektor. Det først skridt er taget med den budgetreform, som er iværksat i finanslovsforslaget for 1985. Men venstre vil gerne gå videre. Vi ønsker en mere smidig offentlig sektor, som kan omstille sig til ændrede vilkår. Vi vil decentralisere ansvar og kompetence, så den enkelte offentligt ansatte, så den enkelte bruger af offentlige institutioner får en større frihed, men også et større ansvar. Vi

vil ændre bevillingssystemerne, så de fremmer fornyelse, så de fremmer omstilling. Vi vil modernisere løn- og ansættelsesvilkår, så de belønner initiativ og foretagsomhed i den offentlige sektor.

Vi ønsker også en modernisering af den private sektor. De første skridt er taget med den omlægning af erhvervsstøtten, som regeringen lægger op til i finanslovsforslaget. Men venstre vil også her gerne gå videre; også den private sektor skal være mere smidig, så den lettere og hurtigere kan omstille sig. Traditionelle faglige og uddannelsesmæssige skranker skal brydes ned. Arbejdstiden og produktionssystemerne skal gøres mere fleksible. Det er derfor, at danske virksomheder skal tage et tigerspring ind i højteknologien; og derfor skal statens erhvervsfremmeordninger lægges om, mindre vægt på krisestøtte og støtte til traditionelle anlægsprojekter, mere vægt på fremtidsrettet forskning, produktudvikling og indførelse af ny teknologi.

De næste år skal altså bruges til at vende udviklingen, vende udviklingen, så vi får et mere liberalt samfund – et samfund, der på den ene side bygger på den enkelte borgers frihed og personlige initiativ, men på den anden side også på personlig social ansvarsfølelse og engagement. Det vil kræve en gennemgribende reform på mange områder i det danske samfund.

Stavad (S):

Forventningens glæde er som bekendt den største. Det synes jeg også, vi må sige i forhold til i hvert fald det afsnit, som jeg har læst tættest i statsministerens åbningsredegørelse, nemlig afsnittet om skattereformen. Jeg tror, vi var mange, der havde store forventninger til, hvad regeringen ville bebude og spille ud med i denne folketingssamling. Vi kan konstatere, hvad enten vi ser i den skriftlige eller den mundtlige del, at det er meget ukonkret, hvad der findes dér, og der er meget få bemærkninger. Da vi jo er venlige mennesker, valgte jeg i hvert fald at tolke det positivt og opfatte det, som om regeringen under ingen omstændigheder ville smække med døre, under ingen omstændigheder ville lukke af for nogle forhandlingsmuligheder. Men jeg må erkende, at efter jeg har lyttet til debatten her i dag, har jeg fået en anden opfattelse af den tekst, der stod i åbningstalen.

[Stavad]

Efter at vi først hørte hr. Gammelgaard tale om, at skattelettelser til velhavere var det egentlige formål med en skattereform, efter at vi derefter har hørt hr. Erhard Jakobsen tale om, at han var meget tilfreds, bare man fik lapperier, og stille som en forudsætning for overhovedet at gå ind i en skattereform, at der blev lavet bestemte ting vedrørende ejendomsskatterne og boligerne, efter at vi havde hørt hr. Steffensen fra kristeligt folkeparti fremlægge et helt andet forslag, og efter at vi ved, at venstre igennem deres skattepolitiske ordfører, hr. Fogh Rasmussen, tidligere har fremlagt de mest konstruktive tanker fra regeringens side, tanker, som i deres hovedprincipper er i ganske stor overensstemmelse med den skattereform, som socialdemokratiet har fremsat her i salen, ja, så kan jeg ikke få anden opfattelse, end at grunden til, at der står så lidt og så lidt konkret, desværre er, at der er meget stor og dyb uenighed i regeringen omkring en skattereform.

Jeg håber, det vil lykkes regeringen at skræve over de forskellige holdninger, der er, så vi kan komme i gang med de forhandlinger, som befolkningen venter på, og som vi skal have klaret for overhovedet at løse vore økonomiske problemer.

Situationen i dag er den, at vi præmierer gældsstiftelse. Det betyder, at man får et større underskud på betalingsbalancen. Med andre ord: de svage grupper betaler de høje skatteunddragelser inden for lovens rammer, betaler dem to gange. Først betaler de de høje indkomsters skat, og derefter, når vi får et for stort underskud på betalingsbalancen, så bliver regeringen nødt til at gribe ind – om ikke før så siden – og så kommer man til at betale dem én gang mere. Derfor må vi sige, at det for socialdemokratiet er helt afgørende, at vi får en skattereform igennem, og vi kan også konstatere, at der i befolkningen er et efterhånden endog meget bredt ønske om, at det skal ske. En undersøgelse, der blev offentliggjort i Jyllands-Posten i søndags, viste, at det nu er 70 pct. af befolkningen, som kræver, at vi enten fjerner rentefradraget eller omlægger rentefradraget, som vi har foreslået det. Det er vel nok en oplysning, som også burde påvirke regeringspartierne.

Socialdemokratiet er det eneste parti, der har fremlagt en virkelig gennemarbejdet skattereform her i folketinget, som hænger sam-

men økonomisk. Vi snakker ikke bare om, at tingene skal hænge sammen, vi dokumenterer, at vi også kan få dem til at hænge sammen.

Vi kræver en retfærdigere fordeling af byrderne, vi kræver, at fradragene saneres, og at tilbageværende fradrag, herunder også rentefradraget, får samme værdi pr. fradragskrone; vi kræver, at der ikke kan flyttes rundt med renter og fradrag for at spare skat, at der bliver skattelettelser til lavindkomsterne, til mellemindkomsterne uden store fradrag og til børnefamilierne, at skatten skal stige for høje indkomster, som hidtil har undveget en rimelig beskatning gennem store fradrag.

Jeg håber, at det vil lykkes, på trods af den uenighed vi desværre har måttet konstatere i regeringen, at få nogle forhandlinger i de kommende måneder, som betyder, at vi kan få løst disse problemer, fordi der er så mange ting, der hænger sammen med disse problemer, også i forhold til den samfundsøkonomi, som desværre på en række områder kører skævt.

Jeg vil godt spørge hr. Niels Helveg Petersen, om ikke de radikale fortsat står fast på, at vi i denne folketingssamling skal nå til enighed om principperne i en skattereform og allerede i denne samling få de første lovændringer behandlet. Vi må desværre konstatere på næsten alle områder inden for skatte-lovgivningen, som der er fordelingspolitik i, at der sker kun noget, hvis et folketingsflertal presser regeringen til det. Derfor er det meget afgørende, at det radikale venstre har udtalt sig så klart på dette punkt. Det vil jeg gerne sige tak for. Jeg tror, det er meget vigtigt af hensyn til de videre drøftelser, at hr. Niels Helveg Petersen gør det meget klart her i salen, hvordan det forholder sig.

Jeg håber også, at de radikales accept her i dag af en blød dagsorden ikke betyder, at man har ændret sin holdning om, at forudsætningen for fortsat at støtte denne regering er, at vi får en skattereform igennem, som det radikale venstre og socialdemokratiet meget langt – i hvert fald i hovedprincipperne – er enige om.

(Kort bemærkning).

Gammelgaard (KF):

Må jeg sige til hr. Stavad, at der er ikke tale om, at der skal gennemføres en skattere-

[Gammelgaard]

form specielt til gunst for de velhavende grupper, som hr. Stavad udtrykte det. Vi har jo netop lagt stor vægt på, at det er mellemindkomsterne, der i særlig grad er i klemme i det nuværende skattesystem, og den redegørelse, skatteministeren har fremlagt her i folketinget som udgangspunkt for forhandlinger, giver jo de største lettelser for mellemindkomsterne og de små indkomster.

I øvrigt forstår jeg ikke, hvad hr. Stavad mener med uenighed i regeringen om dette spørgsmål. Regeringen har fremlagt en redegørelse, og det er naturligvis udgangspunktet fra vor side for de forhandlinger, der skal føres.

I øvrigt gør jeg opmærksom på, at jeg i dag sammen med andre har stillet et forslag om motiveret dagsorden, hvori det hedder, at der i denne folketingssamling indledes konstruktive forhandlinger med det mål at opnå enighed om indholdet af en skattereform med et så bredt flertal i folketinget som muligt.

(Kort bemærkning).

Stavad (S):

Jeg vil gerne sige tak til hr. Gammelgaard, fordi hr. Gammelgaard hermed har dementoreret det, som hr. Gammelgaard sagde i sit første indlæg, i sit hovedindlæg, nemlig at den vigtigste opgave med en skattereform var at få marginalskatterne ned. Da marginalskatterne jo betales af de højeste indkomster, og da hr. Gammelgaard også har givet udtryk for, at en skattereform skal hænge sammen, så at man får det samme beløb ind i statskassen, er konsekvensen, hvis vi ensidigt sænker skatterne for de højeste indkomster, at de laveste indkomster kommer til at betale for det. Men jeg er glad for den tilkendegivelse, der er kommet her. Jeg synes, det giver et grundlag for, at vi kan føre nogle forhandlinger på et sagligt grundlag her så hurtigt som muligt.

(Kort bemærkning).

Gammelgaard (KF):

Det, det drejer sig om, er grundlæggende at få et skattesystem, hvor proportionalstrækket er ført til tops, altså vi skal have progressivitet ud af systemet. Det er jo progressivitet, der er årsag til skattetænkningen, og

som er årsag til, at det ikke kan betale sig at gøre en ekstra indsats. Jeg har i øvrigt forstået, at det er vi principielt enige om, derom behøver vi så ikke at føre yderligere drøftelser.

(Kort bemærkning).

Stavad (S):

Jeg tror godt, hr. Gammelgaard ved, at den progressivitet, som hr. Gammelgaard taler om, og som betales af indkomster startende ved 110.000 kr. skattepligtig og opefter, indbringer ca. 10 mia kr. i statskassen. Den vil hr. Gammelgaard nu fjerne. Altså vil man give skattelettelse først og fremmest til den gruppe, som har de højeste indkomster. Det er den gruppe, der jo rent faktisk får de største lettelser. Hvis vi tager de 30.000 største skatteydere i dette land og vi gennemfører hr. Gammelgaards skattesystem, betyder det over 50.000 kr. i skatteletelse til hver. 1,5 mia kr. vil hr. Gammelgaard altså bare forære de 30.000 højeste indkomster. Det var det, hr. Gammelgaard sagde. Jeg glæder mig over, hvis hr. Gammelgaard mener noget andet.

(Kort bemærkning).

Gammelgaard (KF):

Uden at igangsætte en større skattepolitisk debat vil jeg gerne gøre opmærksom på, at jeg sagde, der var vort mål, at proportionalstrækket blev ført til tops. Det er jo også grundlæggende det, som socialdemokratiet siger ud fra den betragtning, at det er de høje marginalskatter – og de marginalskatter rammer også mellemindkomsterne – som er årsag til den alt for udbredte skattetænkning. Det er jo det, der er vores store problem i skattesystemet. Det er derfor, det ikke fungerer, som det skal.

(Kort bemærkning).

Stavad (S):

For at det ikke skal lykkes hr. Gammelgaard at skabe forvirring med hensyn til, hvad socialdemokratiets skattereform rent faktisk går ud på, skal jeg oplyse, at socialdemokratiet i stedet for progressionen indfører en tillægsskat på de højeste indkomster, som de ingen mulighed har for at fradrage sig ud af, fordi den pålægges bruttoindkom-

[Stavad]

sten. Hvis hr. Gammelgaard med sine bemærkninger om enighed også mener, at hr. Gammelgaard er parat til at lave en sådan tillægsskat, så synes jeg, at der virkelig er positive ting i de videre forhandlinger at drøfte.

Jes Lunde (SF):

Da statsministeren holdt åbningstale i folketinget, fik vi at vide, at regeringens genopretningspolitik har været en succes, og det har den da også for regeringens vælgere. Profitterne steg med 20 pct. sidste år, bankerne aner næsten ikke, hvad de skal gøre med alle deres penge, og spekulanter kan fryde sig over de skattefrie kursgevinster, de fik på deres aktier. De kan glæde sig endnu mere over udsigten til, at regeringen aldrig vil gribe ind over for deres fortjenester. Den skal nok finde andre veje, når den skal ud og finde penge.

Den triste sandhed er jo den, at det er de almindelige lønmodtagere, der har betalt en meget hård pris for regeringens succes. Produktionen stiger, men lønningerne falder, og arbejdstidsnedsættelsen har lange udsigter. Arbejdsløse har ikke fået reguleret dagpengesatserne i 3 år, og med prisstigninger på 15-20 pct. i samme tidsrum er den økonomiske nedtur soleklar. Bistandsmodtagerne ryger endnu hurtigere end før på varig hjælp, og de syge skal ikke tro, at karensdagen bliver ophævet igen. Det er tværtimod nye stramninger over for de dårligst stillede, statsministeren har i posen.

Bidragene til arbejdsløshedsforsikringen skal sættes op, og folk skal i stigende grad selv forsikre sig imod ledighed, så staten kan spare penge. Bekæmpelsen af ungdomsarbejdsløsheden vil regeringen også smygge af sig, den skal betales af et såkaldt solidaritetsbidrag fra alle lønmodtagere. Bemærk, at selvstændige og kuponklippere naturligvis ikke skal betale noget. Voksenuddannelsen vil regeringen også gøre så lidt som muligt ved. De 100 mill. kr., folketinget i foråret afsatte til formålet, skal nu bruges til at afløse jobtilbud og til nedtrapning af jobskabelsesordningen ved at etablere nye, korte erhvervsrettede uddannelser. Den almene voksenuddannelse, som et flertal af folketingets partier ønsker at styrke, ønsker regeringen direkte at modarbejde gennem en øget bru-

gerbetaling, og også på andre områder planlægger regeringen at øge betalingen for offentlige ydelser. Helt specielt sur har regeringen tilsyneladende set sig på daginstitutionerne, hvor forældrene kan se frem til, at statstilskuddet bliver indskrænket voldsomt, hvis det står til regeringen.

Man kunne så tro, at alt dette, at hele dette felttog af nedskæringer kunne hjælpe på regeringens hovedmålsætninger, hvoraf en jo er et gældfrit Danmark, men nej. Jeg bemærkede, at hr. Ivar Hansen i sin opremsning af alle de områder, hvor man havde løst problemer, ikke nævnte betalingsbalancen, og det har jo sine gode grunde. For perioden januar-juli 1984 i forhold til samme periode sidste år er der sket en stigning på 19,5 pct. i importen mod en stigning på 12,9 pct. i eksporten, altså en kraftig forværring af landets betalingsbalance. Det mest interessante her er at se på, hvordan det fordeler sig. Hr. Niels Helveg Petersen lovede i sin anden runde at komme ind på dette problem, og derfor skal jeg gerne uddybe, hvordan sagen for mig at se ser ud. Situationen er den, at importen af investeringsgoder ligger omtrent på gennemsnittet af importstigningerne, og inden for den gruppe er det især kontormaskiner og automatiske databehandlingsmaskiner, der er steget. De er nemlig steget med 40,5 pct., altså hovedsagelig rationaliseringsinvesteringer. Trækker vi dem ud, sådan at der er de øvrige maskiner tilbage, er de kun steget med 17 pct., altså under den samlede importstigning. Tilsvarende gælder det for den samlede råvareimport til anvendelse i forskellige erhverv. Også den ligger under den samlede importstigning.

Regeringen tager altså fejl, når den påstår, at merimporten især skyldes investeringer og lageropbygninger i virksomhederne. Det har naturligvis været en medvirkende faktor, men tyngden ligger et andet sted. Tyngden ligger på varer som personbiler, en stigning på 41,1 pct. Tyngden ligger i varer til direkte forbrug og inden for det især på de varige forbrugsgoder. Det er sådan, at de tynger med 40,1 pct., kan man se, når man går nøje ned i statistikken, mens andre forbrugsgoder ligger lidt under. Man kan jo ikke spise sig mæt mere end én gang, men det er tilsyneladende umuligt at se sig mæt på video, lystfartøjer og campingvogne, så importen af dem får lov til at stige.

[Jes Lunde]

Det, der så er det spændende, er, hvad regeringen agter at gøre ved dette. Er det sådan, at det er i orden, at betalingsbalancen belastes, bare det er de rige, der gør det? Det skulle ikke undre mig, men lad os få det klart frem, så blålyset kan blive afsløret.

Sandheden er jo den, at heller ikke de andre problemer, som regeringen forsøgte at løse, er blevet løst. De beskæftigelsesstigninger, der var i foråret, er selvfølgelig værd at notere sig. Det gør vi også i SF. Vi hilser dem altid velkommen, men det er jo krusninger på overfladen i forhold til de 380.000 arbejdsløse, vi stadig har. For statsregnskabet vedkommende er det jo sådan, at det i øjeblikket er blevet sminket i en sådan grad, at selv en Bonde Nielsen vil blive misundelig.

Jeg er meget spændt på, hvornår hele denne ballon brister for regeringen, og vi skal da i det mindste love fra SFs side at gøre, hvad vi kan, for at punktere den.

Tommy Dinesen (SF):

I statsministerens redegørelse står der noget om, at den nuværende regering snart skal foretage nogle store beslutninger om TV-2, om hybridnettet, om en fast forbindelse over Store Bælt, og man skal sågar nu også have en over Øresund. Det er bemærkelsesværdigt, at regeringen tilsyneladende ikke kan finde ud af at tage nogle beslutninger på de områder. Jeg håber da, at det er, fordi man er vildt uenig i regeringen.

Det er måske heller ikke så vigtigt, hvad regeringen mener om det. Jeg synes, at de radikale har haft en fornuftig trafikpolitik, i hvert fald i de sidste 3 år, hvor jeg har haft en del samarbejde med dem på det område. Jeg er ellers ikke ret meget for at rose de radikale, men på dette område synes jeg de har været fornuftige, og så er jeg heller ikke bange for at sige det.

Jeg vil derfor godt spørge hr. Niels Helveg Petersen, om man stadig væk fra de radikales side vil være med til at stikke sugerøret ned i kommunernes kasser og hente milliarder af kroner, som der nu tales om, når man skal hente 4 mia kr., mens kommunerne skal holde et uændret aktivitetsniveau. Mit spørgsmål til hr. Niels Helveg Petersen er: vil man være med til at finde de beskæringer alle ste-

der i det danske samfund og bruge dem til at få en fast forbindelse over Store Bælt?

Carsten Andersen (SF):

Statsministeren kom i sin åbningstale kort, meget kort, ind på regeringens moderniseringsprogram. Jeg ved ikke, om man tør håbe, at regeringen er ved at opgive den form for modernisering, eller regeringen vil måske helst ikke tale højt om, hvordan det går med moderniseringen.

Følgende citat fra administrationsdepartementets pjeces »Bedre Service« angiver lidt af niveauet, som moderniseringsprogrammet kører på. Det står i afsnittet om en bedre kundebetjening, og man kan gå ud fra, at statsministeren har læst lige netop denne lille del. Der står nemlig:

»I mange tilfælde vil det være naturligt og positivt at rejse sig, når kunden kommer ind i lokalet, se på ham eller hende, nævne kundens navn, hvis man kender det, lytte, løse kundens problem – ikke sit eget – vise venlighed, eventuelt med et smil. Det er nogle af de vigtigste regler for god behandling af kunderne.«

Jeg håber ikke, at det er niveauet for den bedre publikumsbetjening og den ekstra uddannelse af personalet i den offentlige sektor, som statsministeren nævner, og som der lægges op til i moderniseringsprogrammet. Vi er meget enige med regeringen i, at der skal arbejdes med en bedre betjening af borgerne, men det skal ikke være på det niveau, som administrationsdepartementet lægger op til, for så bliver den forbedrede publikumsservice kun det papsmil, som DSB har hængt op overalt – måske for at få os til at glemme, at bedre publikumsservice også er et tilstrækkeligt antal vogne, så man ikke skal stå op hele vejen, når man kører i tog.

Statsministeren taler om, at det danske samfund skal moderniseres i overensstemmelse med en holdning, der bygger på det enkelte menneskes ansvarsbevidsthed og vilje og evne til først og fremmest at gøre en indsats for sin egen og sin families situation. Men er det modernisering? Er det ikke privatisering? Er det ikke at føre samfundet tilbage og lade junglelovens primitive justitsgælde? Efter vores opfattelse er modernisering af samfundet også ansvarsbevidsthed, også vilje og evne, men til at gøre en indsats

[Carsten Andersen]

for samfundet, for solidariteten og for fællesskabet.

Det one man show, som statsministeren lægger op til, hvor enhver er sin egen lykkes smed, og hvor fanden tager de sidste, giver ikke et samfund, hvor alle mennesker har valgfrihed med hensyn til formningen af deres egen tilværelse. Det giver nogle få valgfrihed, mens vi andre ikke-Tarzaner får undertrykkelsens svøbe at mærke.

Denne moderniseringsideologi ligger også til grund for de markedsstyringsmekanismer og ideer om friere forbrugsvalg inden for den offentlige sektor, som statsministeren taler om. Tillad mig at minde statsministeren og regeringen om, at det er den brede del af den danske befolkning, der har ønsket og har betalt den offentlige servicesektor. Det er ikke erhvervslivet, der har foræret den danske arbejder de goder, vi havde, da den borgerlige regering tiltrådte, og som vi endnu da har størsteparten af. Det er alt sammen noget, der er betalt igennem surt erlagte skattekroner af lønarbejderne. Vi har betalt for det, og vi vil ikke betale for det endnu en gang, fordi der er nogle højtlønnede og nogle velbærgede, der nu ikke vil være med til at betale. Det er ikke modernisering at skruetiden tilbage og rive disse goder ned, det er en demoralisering, og det er demontering af samfundet, og det skal stoppes. En modernisering og sikring af friere forbrugsvalg vil være, at alle er med til at betale for goderne, og at der er et serviceudbud, som svarer til behovet. Det er god publikumsservice at få uddannelse, når man har brug for den, og ikke få uddannelsen som en slags ergoterapi i en ældreklub.

Der er nogle håb i regeringens tanker om en bedre publikumsbetjening, der er håb i tankerne om en omstilling, der er håb i tankerne om en omstilling i social- og sundhedsforvaltningen. Vi kan være enige i, at det enkelte menneske skal støttes i at påvirke sin egen situation, og i, at man skal give borgeren større valgfrihed og økonomisk ansvar. Men skal der være tale om realistisk indhold i disse paroler, må der også sættes realiteter bag.

Valgfrihed og økonomisk ansvar for kunder i den sociale sektor kræver, at vi betragter arbejdsløse, bistandsklienter og efterlønsmodtagere som fuldt acceptable mennesker ligesom medlemmerne af dette ting. Valgfri-

hed betyder, at du har økonomiske muligheder, og at du bliver accepteret som almindelig borger. Der er intet i regeringens politik i de forløbne 2 år, der selv ved den mest positive fortolkning kan opfattes som, at regeringen har tænkt sig at give de dårligere stillede borgere i dette land valgfrihed og økonomisk ansvar. Tværtimod har regeringen holdt de dårligst stillede økonomisk ansvarlige for regeringens politik, uden at de havde noget valg.

Albrechtsen (VS):

I statsministerens åbningstale lægges der op til et bredt samarbejde om sikkerhedspolitikken, og statsministeren henviser til, at regeringen har nedsat det såkaldte Dyvigudvalg, der vil udarbejde en ekspertredegørelse om Danmarks sikkerhedspolitiske situation. Nu kan VS naturligvis ikke i sig selv have noget imod, at man udarbejder en ekspertredegørelse – især da ikke, hvis denne redegørelse på en alsidig måde belyser, hvorledes en dansk nedrustningspolitik kan gennemføres. Men der er to ting, som jeg synes der er grund til at advare imod.

For det første bør ingen bruge dette udvalgsarbejde som påskud til at udsætte en beslutning, der klart fastslår Danmarks atomvåbenfrihed i freds-, krise- og krigstid, altså under alle omstændigheder. For det andet mener VS ikke, at der kan komme noget som helst godt ud af regeringens tanker om på grundlag af en sådan ekspertredegørelse at nå frem til enighed mellem regeringen og socialdemokratiet om de sikkerhedspolitiske problemer. En sådan enighed, et sådant samarbejde vil ikke kunne undgå at medføre et betydeligt tilbageskridt på det sikkerhedspolitiske område, og det vil blokere for de vigtige beslutninger, som bør gennemføres snarest muligt. Disse beslutninger kan det efter min opfattelse kun lykkes at få gennemført her i folketinget, hvis det såkaldte raketflertal af radikale, socialdemokratiet, SF og VS når til enighed om en række konkrete beslutninger. Dette vil VS meget gerne bidrage til sker, og vi håber, at dette også vil være holdningen i denne folketingssamling hos de andre partier i dette flertal. Kort sagt vil VS opfordre dette flertal til hurtig handling. Det såkaldte Dyvigudvalgs nedsættelse må ikke få lov til

[Albrechtsen]

at blive til endnu en sikkerhedspolitisk sylte-krukke.

Det var i den forbindelse glædeligt at høre, at hr. Svend Auken i sin tale understregede, at socialdemokratiet naturligvis vil leve op til sin kongresbeslutning om aktivt at arbejde for, at Danmark forbliver atomvåbenfrit under alle omstændigheder. Der er her tale om et helt klart fremskridt i forhold til 2. maj-dagsordenen.

Mindre glædeligt var det, at hr. Svend Auken så kraftigt inviterede til samarbejde med regeringen om de sikkerhedspolitiske spørgsmål, men forhåbentlig kommer dette ikke til at blokere for fremskridtet.

De signaler, der er kommet fra den socialdemokratiske folketingsgruppe i dag, er altså ikke ganske klare, men vi må jo håbe det bedste. Derfor er det også meget afgørende, at det folkelige pres, fredsbevægelsernes indsats osv., som i den kommende tid er undervejs, viser sig så klart og stærkt som overhovedet muligt og klart siger til dette folketing, at nu må der siges nej til atomvåbnene, at nu må Danmark tage vidtgående og konkrete skridt. Derfor håber jeg, de mange fredsaktiviteter, der forberedes her i efteråret, må blive kraftige manifestationer af den folkelige modstand mod oprustnings- og atomvanviddet, som hr. Svend Auken ganske rigtigt sagde har gjort verden til et farligt sted at være i.

På den baggrund var det ikke i første omgang særlig opmuntrende at høre hr. Niels Helveg Petersens indlæg. I hr. Niels Helveg Petersens tale var punktet om Danmarks atomvåbenfrihed præget af en selv efter radikal målestok betydelig uklarhed. Man kunne forstå, at det radikale venstre på den ene side naturligvis ville være med til at gennemføre, at Danmark under alle omstændigheder skal være atomvåbenfrit, men samtidig foretrak det radikale venstre altså at afvente Dyvigudvalgets redegørelse. Jeg håber, at det er det første af de to elementer, som er det vigtigste i det, hr. Niels Helveg Petersen sagde.

Ud over denne beslutning bør det også her i efteråret sikres, at regeringen på det kommende NATO-møde fremlægger et klart og konkret forslag om initiativer mod de nye mellemdistanceraketter. Jeg synes stadig væk, at det dagsordensforslag, som SF og VS fremsatte den 29. maj 1984, er et godt udgangspunkt – og altså også er et udgangs-

punkt, som debatten den 29. maj 1984 viste at der var et flertal som var enige om i dette folketing. Denne konkrete indsats bør udmøntes, og det bør sikres, at den udmøntes som konkrete forslag fra dansk side på det kommende NATO-møde.

Første næstformand (Knud Østergaard):

Må jeg få lidt ro, især ude i sidegangen.

Albrechtsen (VS):

Af andre initiativer, som regeringen bør pålægges at arbejde aktivt og konkret for i NATO-regie og andre steder, vil jeg i denne omgang indskrænke mig til at nævne et forbud mod førstebrug af atomvåben og et forbud mod produktion og oplagring og brug af kemiske våben – elementer, som også indgik i 2. maj-dagsordenen. En sådan sikkerhedspolitisk linje bør efter min mening gennemføres i den umiddelbare fremtid, og VS vil i hvert fald yde sit bidrag til, at det ikke gennem regeringens borgfredsbestræbelser lykkes for regeringen at hindre dette.

Bjørn Westh (S):

Før EF-topmødet i Athen og vel egentlig også før topmødet i Fontainebleau var statsministeren meget indstillet på, at det kunne blive nødvendigt for Danmark at nedlægge veto mod mælkekvoteringsordninger, og statsministerens argumenter var så gode, at jeg må sige, at vi fra socialdemokratiets side støttede statsministeren i bestræbelserne på at undgå kvoter for den enkelte landmand. Alligevel er denne ordning nu blevet indført. Hver enkelt landmand har nu fået brev om, præcis hvor mange kilo mælk han må levere. Ordningen har medført mange problemer for de enkelte landmandsfamilier. Den har givet anledning til meget bureaukrati. Der har været 8.000 ansøgninger om dispensation – kun 3.000 har fået et positivt svar.

Beslutningen om kvotaordningen er måske den største strukturbeslutning, der i mange år vil blive truffet vedrørende dansk landbrug. Det virker derfor lidt underligt, lidt malplaceret, at regeringen efter en sådan beslutning – og i øvrigt imod landbrugets ønsker – har nedsat en landbrugskommission til at se på landbrugets strukturproblemer. Regeringen burde vel, når den gik ind for en sådan ordning, have set på de problemer noget før, og

[Bjørn Westh]

regeringen burde vel i øvrigt nu tage sig mere af de menneskelige problemer, mælkekvoteringsordningen har givet, i stedet for at beskæftige sig med en landbrugskommission, som den gør.

Skal landbruget være en dynamisk faktor i dansk produktion, må det sikres muligheder for at udvikle sig og for at få unge til at etablere sig, men vil en ung i dag købe en landbrugsejendom, kan han ikke være sikker på, at han kan få en kvota at producere på. Og hvilken ung tør under sådanne vilkår overhovedet etablere sig? Og hvem vil i øvrigt udanne sig til at være mælkeproducent, når man ikke kan være sikker på at få en mælkekvota?

Vi har nu fået en kvotaordning for mælk. Vi har én for sukker, og man drøfter i disse dage én for vin. Kvoter på ét område affører næsten altid kvoter på et andet område. Der tales derfor også allerede nu om en kvotering af kornproduktionen, og der vil sikkert også blive tale om kvoter på andre områder.

Socialdemokratiet mener, at denne udvikling er farlig. Landbrugsproduktionen må tilrettelægges på en sådan måde, at udbud og efterspørgsel bringes mere i overensstemmelse, også ved at man bruger prispolitikken. Der skal naturligvis fortsat være garantipriser, men garantipriserne må ikke være så høje, at de fungerer som maksimalpriser. En forbedring af produktionen må også komme den almindelige forbruger til gode gennem bedre produkter og lavere priser, ligesom den almindelige lønmodtagers forbedrede produktion er til gavn for hele samfundet.

Jeg vil på denne baggrund spørge regeringen, om den er villig til gennem de forhandlinger, der skal være i EF, fremover at gå ind for en meget forsigtig, tilbageholdende prispolitik ikke mindst på kornområdet for at få mere markedsøkonomi ind i EFs landbrugs politik, så vi bl.a. på den måde kan bevæge os ud af det alt for centralistiske, bureaukratiske kvotasystem, som vi nu desværre har fået.

Undervisningsministeren (Bertel Haarder):

Jeg vil gerne til ære for hr. Svend Auken og andre sige lidt om lære- og praktikplads-situationen. Vi har i går fået de sidste tal. Det fremgår heraf, at der den 1. september er godkendt og registreret 22.400 uddannelses-

aftaler for lærlinge og EFG-elever. Det er næsten 1.400 flere end på samme tid sidste år. Men forbedringen er større end de 1.400, for arbejdsformidlingskontorerne ligger nemlig i øjeblikket inde med ansøgninger om over 10.000 uddannelsesaftaler, som endnu ikke er behandlet, og som det som bekendt er en rutinesag at behandle, og dette tal er 2.500 større end på samme tid sidste år. Reelt er der altså på nuværende tidspunkt indgået ca. 3.800 flere lære- og praktikpladsaftaler end på samme tid sidste år.

Så kan man sige: ja men selv med denne forbedring på 3.800 mangler der stadig mange pladser. Ja, det gør der, det skal jeg bestemt ikke benægte, og der er grund til at lægge så meget pres som overhovedet muligt på erhvervslivet for at få dem til at tage endnu flere.

Men man skal ikke gå rundt og sige, at der er 20.000, der mangler plads. For det første er tallet, hvis man skal tage det formelt, 18.500, men dertil kommer, at der altså er over 10.000 aftaler, der blot ligger og venter på at blive godkendt, og når vi tager dem med i billedet, så er det jo kun i realiteten omkring 9.000, som slet ikke har nogen plads.

Det betyder ikke, at nu er alt godt, og nu kan vi standse alle aktiviteter, men det betyder, at enhver brug af tallet 20.000 er helt falsk, og enhver påstand om, at det i virkeligheden slet ikke går særlig godt på dette felt, også er falsk. Allerede nu må man konkludere, at der er en markant forbedring på vej, og den sikre bebudelse af, at den er på vej, er altså disse helt præcis 10.025 uddannelsesaftaler, der ligger og venter på godkendelse i arbejdsformidlingskontorerne, og jeg kan oplyse, at det er tæt ved 100 pct. af disse aftaler, som vil blive godkendt. Sådan er det nemlig normalt.

Så kan man spørge: ja men er der pladser nok på EFG-basisåret? Dertil kan jeg sige, at det er der i hvert fald, specielt på de områder, hvor der er gode beskæftigelsesmuligheder. Der er masser af ledige pladser på handelsskolerne – dér optager vi simpelt hen alle – men hvad der er mere vigtigt: på jern- og metalområdet er der 1.880 ledige pladser, på bygge og anlæg 570, på landtransport 20, og så er der på de øvrige tekniske områder i alt 230 ledige pladser.

[Undervisningsministeren]

Det vil altså sige, at vi virkelig, når det gælder de tekniske skoler, har ledig kapacitet på de felter, hvor der er gode beskæftigelsesmuligheder, og når det gælder praktikpladssituationen, som man kommer ud i efter basisåret, er der altså tale om en markant forbedring, som bedst kan illustreres med tallet 3.800 flere pladser end sidste år.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Jeg forstår, at undervisningsministeren har tal – og det er der måske heller ikke noget overraskende i – som offentligheden ikke kender, nemlig fra 1. september. Det offentliggjorte tal er fra 1. august, og det var det, jeg refererede til. Det er på 20.000 unge mennesker, der ikke kan få lære- og praktikpladser, og det er et tal, som ikke er faldet i forhold til 1982. Det var det, jeg sagde i min tale. Så siger undervisningsministeren, at det ser bedre ud pr. 1. september, men det gør det desværre ikke, hr. undervisningsminister. Der er heller ikke med hensyn til antallet af unge, der ikke har fået lære- og praktikpladser pr. 1. september, tale om en forbedring i forhold til 1982. Der er tale om en forbedring i forhold til 1983, men da faldt antallet af godkendte pladser i forhold til 1982.

Det er altså på den baggrund, at jeg desværre må sige til undervisningsministeren, at han sammen med det øvrige folketing og den øvrige befolkning står med et totalt uløst problem med fremskaffelse af lære- og praktikpladser. Det sagde vi til undervisningsministeren i foråret at han ville komme til. Vi håbede, det ikke ville blive tilfældet, men vi sagde, han ville komme til det, og desværre må vi i dag konstatere, at der i forhold til situationen i 1982 ikke er tale om en virkelig forbedring.

(Kort bemærkning).

Carsten Andersen (SF):

Jeg vil kun spørge undervisningsministeren, hvordan han opfatter situationen, når det stadig væk siges, at der ligger 10.000 aftaler og venter.

I foråret nævnte jeg også over for undervisningsministeren, at der var mangel på praktikpladser, og dér fik vi samme forklaring om, at der lå ca. 10.000 aftaler og vente-

de, og derfor var tallet i realiteten ikke så højt. Men når man starter med ca. 20.000 og så siger, at 10.000 af dem venter, og der så går et halvt år og der stadig væk er 20.000 og 10.000 af dem, der venter på at blive godkendt, er tallet så egentlig ikke, at der ligger 20.000 og venter, altså at der ikke kommer flere ud, men stadig væk er en stor ventebunke?

Jeg vil også bede undervisningsministeren hægte det lidt sammen med den nedskæring, der sker inden for arbejdsformidlingsområdet. Kunne man ikke få flere unge ud i praktikpladserne, hvis man undlod at afskedige folk i arbejdsformidlingsområdet og måske satte dem til at godkende de praktikpladser? Det spurgte jeg om for et halvt år siden, og dér lød det, som om der lå en løsning lige om hjørnet. Men løsningen er der jo ikke, de står jo bare og venter hele tiden.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

Skæbnens luner kan undertiden gøre, at regeringen utilsigtet kan komme til at hjælpe oppositionen. Jeg har nu fra undervisningsministeren tallene for, hvor mange unge der ikke har fået lære- og praktikpladser ved udgangen af august måned i år. Tallet er, at 18.646 unge ikke har fået. Til sammenligning kan nævnes, at det i 1982 var 16.211. Altså en stigning i antallet af unge, der ikke har fået lære- og praktikpladser, med 2.500. Det er kendsgerningerne. Så kan det være, at der er flere ubehandlede pladser, end der var dengang, men tilbage står min beklagelige konstatering af, at problemet siden 1982 ikke er blevet mindre.

Undervisningsministeren (Bertel Haarder):

Jeg havde håbet, at hr. Svend Auken, da han nu tog to korte bemærkninger, ville bruge den sidste for at korrigere sig selv, men det gjorde han ikke. Derfor vil jeg blot minde ham om den meget nøgterne redegørelse, jeg gav, hvor jeg ikke var polemisk, og hvor jeg ikke sagde, at problemet var løst, men hvor jeg gjorde opmærksom på den helt markante forbedring, der er, og hvor jeg gjorde opmærksom på, at der er 2.500 flere ubehandlede sager i dag på arbejdsformidlingskontorerne, end der var for et år siden.

[Undervisningsministeren]

Det er rigtigt, at der, hvis vi sammenligner med 1982, er tale om noget, man kan kalde en stagnation, når det gælder antallet af mennesker, der i øjeblikket venter på en plads, men der er jo også tale om langt større ungdomsårgange i år, end der var dengang. Husk på, at det, vi har fået her i sommer, er den allerstørste af alle årgange, som er kommet ud og skal have plads. Derfor er det i virkeligheden ganske godt klaret med en sådan kraftig stigning, som har bevirket, at der på trods af denne rekordtilgang altså ikke er flere end i 1982, og at der er langt færre end i 1983. Husk på, hvor kraftig en forbedring det er i forhold til 1983. Det drejer sig om alt i alt 3.300 færre nu, der søger plads, end i 1983, og det synes jeg egentlig at også hr. Svend Auken burde tage hatten af for. Og så vil jeg bede hr. Svend Auken om aldrig at nævne tallet 20.000, for det er et usagligt tal. Det rigtige tal ligger på omkring 8.000, og vi skal jo ikke tage disse sager med, som blot ligger og venter på at få det blå stempel. Det er demagogisk at tale om 20.000, også om 18.000. Tallet er meget lavere, det er noget med omkring 9.000. Det er for mange, men man skal ikke gøre problemet værre, end det er.

(Kort bemærkning).

Svend Auken (S):

I tirsdags hørte den danske befolkning statsministeren sige, at der var sket et stort og mærkbart indhug i ungdomsarbejdsløsheden. I dag siger undervisningsministeren, at der er tale om en kraftig forbedring af situationen med hensyn til fremskaffelse af lære- og praktikpladser. Desværre må vi konstatere, at undervisningsministeren og statsministeren ikke har ret. Der er 2.500 flere unge i år end i 1982, der i dag ikke har fået sig en lære- og praktikplads. I bedste fald kan man sige, at situationen er uændret i forhold til 1982.

Så vil jeg gerne sige om statistikken for de unge, der sammen med deres forældre søger en lære- og praktikplads, at det ikke er rigtigt, som undervisningsministeren siger, at det er en helt tilfældig statistik, som ikke kan bruges til noget som helst, og som overvurderer problemet. Sandheden er, at disse unge mennesker skal melde sig hver eneste måned for at blive registreret som ansøgere til en

lære- og praktikplads. Kyndige folk siger tværtimod, at mange unge, der i et år forgæves har kæmpet for at få en lære- og praktikplads, har opgivet at lade sig registrere, men ville melde sig i samme øjeblik, der var ledige pladser til dem, hvad der altså desværre ikke er. Så vi må altså, hr. undervisningsminister – og jeg er lige så ked af det som undervisningsministeren over, at det ikke går bedre – konstatere, at der ikke er tale om en forbedring på dette område.

Undervisningsministeren (Bertel Haarder):

Nu har hr. Svend Auken indrømmet, at der altså i forhold til 1982 ikke er tale om en forværring, men tale om en stagnation. Men stagnation med hensyn til hvad? Stagnation med hensyn til antallet af ventende, men antallet af unge på basisåret er langt større. Men på trods af det er situationen altså ikke værre end i 1982, og den er langt bedre end i 1983, og det er jo bevægelsen, der er det afgørende. Sammenligner man med måneden før, er der tale om en meget markant forbedring, og det er denne bevægelse, som der nu er al mulig grund til at forvente vil holde. Det er bevægelsen, der er afgørende.

At årene 1982 og 1983 var vanskelige år for Danmark, må hr. Svend Auken vel vide bedre end nogen anden, han, der var politisk ordfører indtil efteråret 1982. Hvordan så det ikke ud med den private beskæftigelse? Hvordan så det ikke ud med mulighederne for at overtale virksomhederne til at tage flere unge ind? Jeg tror, at hr. Svend Auken kræver lidt for meget af os, hvis han mener, at vi så hurtigt skulle skabe opgang. Jeg synes, det er flot, at opgangen er kommet og sat i gang allerede efter ét år, og at den så i det andet år er så markant, at vi her sidder med en forbedring på over 3.000 i forhold til sidste år.

Landbrugsministeren (Niels Anker Kofoed):

Hr. Bjørn Westh kom med nogle udtalelser vedrørende mælkekvoter. Dertil kan jeg sige, at hr. Bjørn Westh måske ikke var i Danmark på det tidspunkt, hvor dette spørgsmål blev afgjort, for den mælkeordning, vi vedtog i EF den 31. marts 1984, blev godkendt af et enigt markedsudvalg. Baggrunden var såmænd den enkle, at mælkeproduktionen i EF var blevet for stor i for-

[Landbrugsministeren]

hold til budgettet, for stor på den måde, at produktionen ville komme op på ca. 106 mill. t, og der var et marked for ca. 95 mill. t. Der var to muligheder: enten at lave en kvantitativ regulering eller en prismæssig reduktion. En prismæssig reduktion skønnede Kommissionen ville blive mellem 16 og 20 pct. Dette diskuterede vi i markedsudvalget. Vi traf den beslutning, at dansk landbrugs mejeribrug ikke havde muligheder for at tage en 20 pct.s reduktion af priserne. Vi valgte den kvantitative regulering.

Forskellen er, at vi i Danmark principielt ikke har individuelle kvoter. Vi fik lavet en mejerikvotaordning, som dækker hele Danmark, og som er enestående, fordi den har den fleksibilitet, at produktionen, hvis den falder væk ét sted, automatisk går ud til andre, forstået på den måde, at det ikke er sikkert, fordi man producerer mere end i referenceperioden, at man kommer til at betale superafgift. Det afhænger af, om Danmark som helhed kommer til at overskride den landekvota, vi i fællesskab blev enige om at vi skulle have.

På den anden side er jeg enig med hr. Bjørn Westh i, at det ikke er noget godt system, men det var den bedste måde at regulere mælkeproduktionen på. Ingen kan være tjent med, at en mælkeproduktion opretholdes, som der ikke er afsætning for.

Til sidst skal jeg svare på det principielle spørgsmål: hvad med fremtiden? Om regeringen vil få lavet et centralistisk og dirigerende system? Jeg tror nok, at fremtidens landbrugspolitik i EF bliver, at der lægges mere vægt på prispolitikken til at regulere produktionen end hidtil, således at garanti-priserne dermed kommer til at ligge lidt lavere end markedspriserne og det dermed i højere grad bliver markedspriserne, der dirigerer fremtidens markedssituation. Men dette medfører også, at det danske folketings skal gøre det indlysende klart, således at dansk landbrug kan konkurrere i den situation, så vi ikke pålægger dansk landbrug ekstraordinære omkostninger, men derimod prøver at fjerne nogle af de omkostninger, det har.

(Kort bemærkning).

Bjørn Westh (S):

Socialdemokratiet advarede i folketingets markedsudvalg regeringen mod at indgå en

kvotaordning, men sagde, at man ikke ville prøve at forhindre regeringen i at gøre det, hvis den på det sene tidspunkt i forhandlingerne mente, det var den eneste måde. Vi advarede imod det, og vi har siden erfaret, at landbrugskommissæren også advarede imod ordningen og hellere ville have fundet nogle ordninger med hensyn til prispolitikken. Vi fik, første gang vi blev præsenteret for dette her, at vide, at prisen skulle reduceres med 12 pct. Siden har man i argumentationen for at forsvare sig sagt både 20 og 30 pct. til landmændene ude omkring.

Det, der skete, var, at man forhøjede priserne med 2 pct. og derefter indførte en kvotaordning. Vi kunne have nået det samme efter vores mening ved en moderat prissænkning og så have sagt til landmændene: indpasser I jer ikke efter den, sænker vi priserne igen til næste år.

Jeg er glad for, at regeringen svarede positivt på, at den ville være tilbageholdende med priserne især på kornområdet, som jeg stillede spørgsmål om, så vi kan arbejde i fællesskab på at komme ud af denne kvotaordning, som virkelig giver mange familier store problemer. Alle de breve, vi modtager fra familier, der klager over de vanskeligheder, de er kommet i, viser os, at det virkelig giver problemer. Derfor er jeg tilfreds med regeringens erklæring om, at det er prispolitikken, vi skal bruge, så vi kan komme ud af disse problemer.

Landbrugsministeren (Niels Anker Kofoed):

Jeg vil gerne sige til hr. Bjørn Westh, at vi har diskuteret disse problemer hele vinteren, så sent som i marts måned, men vi fandt ikke noget bedre alternativ end det, vi landede på, og som oven i købet var et dansk forslag på mejerikvotaordningen, der nu kører i samtlige lande undtagen Holland og Vesttyskland. Jeg tror, det var den bedste ordning, vi kunne opnå i den situation. Jeg ved godt, der kan være problemer, men man løser ingen problemer ved at skabe mistillid til det, vi har vedtaget i enighed, for der var ikke andre muligheder.

Der er blevet opereret med 12 pct.; dertil kan jeg sige, at det er Kommissionens egne beregninger. Hvis det skulle have samme virkning, var det altså et spørgsmål om mellem 16 og 20 pct. Det er, hvad kommissæren

[Landbrugsministeren]

har refereret, og det tror jeg også er rigtigt. Hvad det andet angår, har jeg sagt, at det i højere grad bliver fremtidens prispolitik, der regulerer produktionen, men lad os nu ikke tage bekymringerne på forskud; vi kommer til at diskutere det til efteråret.

Statsministeren (Poul Schlüter):

Jeg vil gerne begynde med at takke de to grønlandske medlemmer og de to færøske medlemmer af folketinget, fordi de traditionen tro har taget ordet under folketingets åbningsdebat. Det synes jeg er uhyre værdifuldt, for de holder i dag indlæg, som giver folketingets øvrige medlemmer værdifulde informationer om udviklingen nordpå, og det spiller naturligvis en stor rolle for os herhede, fordi vi har rigsfællesskabet, som vi skal værne om, og som vi skal bevare. Derfor siger jeg tak for de mange råd og impulser, de har givet os, og som ministrene har noteret, og som vi vil bearbejde.

Hr. Preben Lange fremhævede specielt, at det er meget store opgaver, det grønlandske hjemmestyre nu tager fat på med overtagelsen af store dele af den kongelige grønlandske handel. Det er sandt, og det er vi også opmærksom på i regeringen. Jeg vil gerne bekræfte, at vi herved naturligvis fortsat vil bistå med råd og dåd på mange måder, især i den svære overgangsperiode, som nu forestår.

Hr. Steenholdt gjorde en bemærkning, jeg lægger meget vægt på. Hr. Steenholdt sagde, at det er vigtigt, at vi ved siden af alt det økonomiske, vi har sammen, også arbejder for at opbygge et tillidsforhold mellem vore to befolkninger og undgår modsætninger. Det gælder både hernede og deroppe. Jeg tror, vi skal skrive os hr. Steenholdts råd bag øret.

Hr. Breckmann talte om udnyttelsen af den færøske undergrund. Jeg vil gerne beklage, at vi ikke allerede har opnået enighed herom. Det er selvfølgelig en svær sag, det ved vi alle, men jeg håber da, at vi hurtigt kan få et gennembrud i forhandlingerne, således at vi kan nå frem til et resultat, som både Færøerne og Danmark kan tilslutte sig, således at vi får skabt retningslinjerne for et samarbejde om udnyttelsen af de forekomster, vi må håbe findes i den færøske undergrund.

Jeg siger også tak for det indlæg og de råd, vi modtog fra hr. Johs. M. Olsen.

Dernæst vil jeg gerne takke de mange ordførere, der i dag har holdt så overordenlig saglige taler, men det er vel rigtigt, at jeg især svarer de andre, og dermed er jeg nået til hr. Svend Aukens indlæg. (*Munterhed*).

Hr. Svend Auken fremsatte på socialdemokratiets vegne et dagsordensforslag. Jeg skal ikke sige så forfærdelig meget om det, men der er ét punkt – og det var vel næsten hovedpunktet – som er meget væsentligt, det er det punkt i dagsordenen, som taler om gennemførelse af en særlig selskabsafgift, der skal anvendes til oprettelse af en fond til eksportfremme.

Jeg synes, det er min pligt at gøre opmærksom på, at det vel må formodes, at en sådan ordning vil indeholde et subsidieelement, og det er vanskeligt at se, hvorledes man skulle kunne gennemføre noget sådant uden at komme i strid med Danmarks GATT-forpligtelser – jeg tænker på GATT-aftalens artikel 16. Man kan også spørge, om en sådan ordning ikke ville være i konflikt med statsstøttereglerne i den europæiske traktats artikel 92; det taler meget for. Derfor ville det være meget, meget, meget betænkeligt, hvis folketinget vedtog en sådan u-præcis dagsorden, hvis nærmere gennemførelse fortaber sig i mørket.

Hvis vi skulle gennemføre det stykke socialdemokratisk politik, som har fundet udtryk i hr. Svend Aukens dagsorden i dag, må jeg spørge: skal vi så også gennemføre socialdemokratiets lovprogram? Socialdemokratiet forelagde et lovprogram den 3. september – uhyre interessant, der var meget godt fra havet og fra luften indeholdt deri, men det kostede jo også. Når jeg gør op, hvad den socialdemokratiske politik, som vi har fået forelagt i lovprogrammet, vel vil koste de offentlige kasser, når jeg til det resultat, at det i alt fald ikke kan være mindre end 7 mia kr., og så må jeg indrømme, at jeg har svært ved at se sammenhængen i den socialdemokratiske politik, og jeg kan slet ikke endossere hr. Svend Aukens sætning om, at socialdemokratiet erkender, at det er nødvendigt at holde igen på de offentlige udgifter; det er socialdemokratiets lovprogram i alt fald ikke udtryk for.

Når man sådan har kig på vore virksomheders indtjening, er det underforstået, at

[Statsministeren]

man helst skal tro, at nu, hvor vore virksomheder har fået stigende indtjening, går de nok og bruger de penge privat på en eller anden facon og anvender dem slet ikke til at satse på ekspansion, hvilket vil sige investeringer, større produktion og ansættelse af flere medarbejdere. Men i det virkelige liv forholder det sig helt anderledes, end det gør efter de forældede socialistiske recepter.

Vi kan heldigvis konstatere, at vore virksomheders overskud – og derved forstår jeg regnskabsresultatet før skat – i de sidste par år er vokset. Det var også på tide, for i de år – og navnlig de sidste år, hvor vi havde socialdemokratisk regering, 1980, 1981 – oplevede vi jo de uhyggelig mange lukninger af danske virksomheder. De havde for lille et overskud, og mange af dem havde sandelig endog dramatisk underskud.

Men vi har set nu, at virksomhedernes overskud er steget. Det androg 3,6 pct. i 1981, så steg det til 4,2 pct. i 1982, og så steg det til 5,8 pct. i 1983. Det er det sidste niveau, der skal til for at sikre, at danske virksomheder kan overleve og konsolidere sig, og det er det, der skal til for at friste nye folk til at etablere nye virksomheder og arbejdspladser.

Men når vi så prøver sagligt at sætte os ind i, hvad dette stigende overskud er brugt til, ved jeg godt, at det er hr. Svend Aukens kagebog at ville sige, at dette overskud slet ikke er anvendt, som det skulle, det er anvendt til glæde for aktionærerne. Men kendsgerningerne fortæller os – og jeg tager udgangspunkt i Nyt fra Danmarks Statistik nr. 166 – at de stigende overskud ikke er anvendt til udbetaling af større udbytter. I 1981 anvendtes 34 pct. af overskuddet til udbytter, men i 1982 og 1983 anvendtes kun 21 pct. af overskuddet til udbytter.

Hvor er overskuddet så blevet af? De stigende overskud er ganske klart anvendt til konsolidering i vore erhvervsvirksomheder, og det kan man se af – og jeg henviser igen til Danmarks Statistik nr. 166 – at egenkapitalens andel af de samlede aktiver er vokset fra 32,6 pct. i 1981 til 34,6 pct. i 1983. Det har været sårbart for danske virksomheder i mange år, at deres egenkapital var så lille i forhold til deres omsætning og deres risiko. Nu har de fået et stærkere kapitalgrundlag, og det havde de også brug for, for uden det stærkere kapitalgrundlag er der grænser for,

hvilken risiko de kan løbe. Uden den stigende indtjening havde vi ikke oplevet i de sidste par år den drastiske stigning i investeringerne, som nu omsider fører til forbedret beskæftigelse og vækst i vores bruttonationalprodukt.

Jeg siger dette, fordi jeg synes, det står i relation til det helt forfejlede socialdemokratiske krav i dagsordenen om, at vi nu skal pålægge virksomhederne en ekstra selskabskat. Det ville være det forkerte signal at give erhvervslivet på et tidspunkt, hvor de anvender deres stigende indtjening til at skabe vækst.

Jeg må erkende, at hr. Svend Auken ikke var påfaldende positiv i vurderingen af den redegørelse, jeg afgav på regeringens vegne i tirsdags. Jeg er selvfølgelig glad for, at hr. Svend Auken syntes, at jeg var i god form – og det har han også ret i, det er jeg – men han betegnede jo talen som værende uden indhold, og han brugte i forgårs det udtryk om den, at det var en reklametale. Nu behøver det jo ikke ubetinget at være så skidt endda, men det er da rigtigt, at jeg har fundet grund til at udtrykke tilfredshed med de resultater, regeringen har opnået i sin første toårsperiode, og vi har endnu kun haft de to år, men jeg synes ikke, det var en reklametale i den forstand. Bevares, man kan måske for at bruge fagsprog sige, at det var en rimelig – er det ikke sådan, det hedder – lovprisning af egne produkter. Jeg undlod i alt fald at sammenligne med det konkurrerende socialdemokratiske produkt, og jeg beder om, at man opfatter det som en udpræget elskværdighed.

Men så vil jeg sige – for jeg synes, hr. Svend Aukens tale var så sort – at man skal lade være med at tegne Danmarks situation mørkere, end den reelt er. Det er forkert, og det vil skade os, hvis man fortier de positive træk i udviklingen. Det hele er ikke gået godt, og det har jeg også redegjort for i åbningstalen, men der er grund til at fremhæve, at vi har fået vendt udviklingen på så mange måder i løbet af de to år.

Hr. Svend Auken synes, jeg er så skrækkelig optimistisk. Jeg er nu ikke sikker på, at det er det værste. Man kan næsten ikke lede en regering uden at være optimist. Hvis man ikke selv er optimist, hvordan skulle man så kunne overbevise andre om, at man fører den rigtige politik? Jeg tror i og for sig, at

[Statsministeren]

optimisme er en nødvendig drivkraft i et opsving, som endnu kun er i sin første fase, men jeg ved da godt, at hr. Svend Auken og de øvrige medlemmer af den tidligere regering ikke er så præget af optimisme; det var de jo heller ikke, mens de var regering i den sidste tid, og det bidrog måske nok til, at det gik så galt, som det gjorde.

Nå, lad mig nu vende mig til det, som alligevel var det centrale i hr. Svend Aukens indlæg, og som direkte ledte op til den dagsorden, hr. Svend Auken stillede forslag om. Hr. Svend Auken talte om regeringens selvopgivende politik over for betalingsbalanceunderskuddet, og jeg synes, det er rigtigt, at vi her i folketinget gør os store anstrengelser for til bunds at forstå, hvad der ligger bag udviklingen i vore betalingsbalancel.

Jeg tror ikke, hr. Svend Auken kan overbevise hverken folketinget eller offentligheden om, at denne regering har været præget af, at den veg tilbage fra at træffe de nødvendige og ubehagelige beslutninger. Det var nemlig disse beslutninger, den sidste halvdel af hr. Svend Aukens tale beskrev. Men vi føler et meget stærkt ansvar over for udviklingen i produktion og beskæftigelse. Vi har sat os det mål, at vi vil have skabt nye arbejdspladser, så vi efterhånden kan få bugt med arbejdsløsheden.

Nu er et økonomisk opsving i gang, det er båret frem af eksporten og investeringerne i arbejdspladserne i erhvervslivet, altså i den private sektor, men jeg erkender villigt, at det er et opsving, som endnu er i en, må jeg kalde det sårbar fase. Nye kontraktive, forbrugsbegrænsende, indgreb kunne meget let kvæle eller i hvert fald hæmme opsvinget i dets indledende fase. Det ønsker regeringen meget stærkt at undgå, og det er derfor, vi ikke vil gennemføre indgreb, før det måtte være aldeles klart, at de ikke kan undgås. Det er ikke, fordi vi er sorgløse eller ansvarsløse, det er, fordi vi netop føler et stærkt ansvar over for en fortsat positiv udvikling i produktion og beskæftigelse. Vi er begyndt at få vækst igen, men vi har brug for mere vækst, og jeg troede egentlig, at socialdemokratiet ville være helt enige i den holdning.

Den politik, socialdemokratiet selv førte de sidste år, forhindrede et opsving. (*Afbrydelse*) ... Ja, vi fik det da i hvert fald ikke. Den politik, socialdemokratiet nu i opposition anbefaler, er jeg bange for ville bremse

opsvinget. Det ved jeg godt ikke er motivet – man skal aldrig klandre hinandens motiv – men jeg siger bare, at jeg tror, det ville være den økonomiske konsekvens af den politik, man har lagt frem. Det er i hvert fald regeringens opfattelse, at man skal vurdere og analysere grundigt på den stigning i betalingsbalanceunderskuddet, vi får i år, inden man over hals og hoved kaster sig ud i nye indgreb, som kan bringe opsvinget i fare.

Så vil jeg gerne føje følgende til, så enhver vil forstå det: man kan være helt sikker på, at den dag, det samfundsøkonomisk måtte være uomgængeligt nødvendig at stramme statsfinanserne, også bliver den dag, regeringen foreslår det. Men det bliver ikke før, og vi håber, at vi kan undgå det. Jeg synes, meget peger på, at vi kan undgå det, og det kommer jeg nu til.

Alle ved, at Danmark har været ramt som andre – vi måske mere end de fleste – af den midlertidigt kunstigt høje dollarkurs. Det har været en belastning. Nu er der jo ingen garanti for, at dollaren falder i løbet af en nærmere fremtid, men jeg tror godt, jeg tør spå, at den gør det på et eller andet tidspunkt. Et dollarfald i løbet af 1984 er ikke noget, vi på nuværende tidspunkt kan inddrage i vores økonomiske tilrettelægning, for vi har ingen garanti for det. Jeg vil sige det sådan, at skulle der komme et fald i dollarkursen, er det en ekstra præmie, som vi kan glæde os over, men vi skal tilrettelægge den økonomiske politik, så den er korrekt, også selv om dollarkursen ikke måtte vige. Det mener jeg også vi har gjort.

Nu går jeg til det næste, som er væsentligt for vores betalingsbalanceudvikling. Det fremgår af den oversigt, som det økonomiske sekretariat netop har udsendt, at lagerudviklingen i 1983 og 1984 har spillet en meget væsentlig rolle for stigningen i underskuddet i 1984. Et meget reelt billede af den grundlæggende og langsigtede udvikling på betalingsbalancen mener jeg man får, hvis man korrigerer betalingsbalanceunderskuddet for ændringer i lagerbeholdningerne. I 1983 faldt de danske lagre i størrelsen 1,5 mia kr. Men i år er lagerbeholdningerne steget dramatisk; de er nemlig steget med 6 mia kr.

Hvis man ser på betalingsbalanceunderskuddet og tager lagerforøgelsen i betragtning – eller i andre perioder tager lagerreduktionen i betragtning – får man et meget

[Statsministeren]

spændende og sigende billede, og jeg kan oplyse, at der så viser sig følgende langtids-tendens, og det er den, regeringen bygger på.

I årene 1973–75 var dette korrigerede underskud, hvor vækst eller fald i lagerbeholdninger tages i betragtning, i gennemsnit 2,5 mia kr. I den følgende treårsperiode var det vokset til i gennemsnit 10 mia kr. I 1979–81 var det nået op på i gennemsnit 14 mia kr. I 1982 sprang det op til 19 mia kr., men derefter vendte udviklingen. I 1983 faldt det til 12 mia kr., og ifølge det økonomiske sekretariats skøn falder det i 1984 til ca. 10 mia kr. Det tegner efter regeringens opfattelse grundlæggende en positiv udvikling, og jeg gør opmærksom på, at denne reelle forbedring er opnået, til trods for at vor udenlandske rentebyrde, der unægtelig belaster betalingsbalancen, fra 1983 til 1984 stiger med ikke mindre end 4 mia kr.

Så kan man spørge, hvad det er, der fører til denne relativt positive udvikling. Svaret ligger lige for: det skyldes overskuddet på vare- og tjenestebalancen, som fra 1982 til 1984 er vokset med ikke mindre end 8 mia kr. Når vi i årene fra 1982 til 1984 overhovedet har haft problemer med betalingsbalancen, skyldes det, at rentebyrden hele tiden er steget. Jeg kan oplyse, at vi venter, at overskuddet på vare- og tjenestebalancen, som er vokset så smukt som med 8 mia kr., yderligere i 1985 vil vokse med ca. 4,5 mia kr.

Jeg nævner disse tal – og det er måske lidt usædvanligt under en åbningsdebat, som ellers er så skrækkelig politisk og polemisk – fordi jeg lægger så megen vægt på, at man vil prøve at forstå, at det, regeringen udleder af disse tal, er, at der er sket en grundlæggende ændring i positiv retning i betalingsbalancen, og at væksten i underskuddet i år er en midlertidig foreteelse fremkaldt især af meget kraftige forskydninger i lagerdannelsen og naturligvis dollarkursen som nævnt.

Men det er det, som er baggrunden for, at vi siger: vi skal ikke bringe det igangværende opsving i produktion og beskæftigelse i fare gennem en siksakkurs og gennem forhastede indgreb. Regeringen venter, at de betalingsbalancetal, vi møder for andet halvår, bliver helt anderledes end for første halvår. Juli, august, september er nu på arkiv. Følger vi det materiale, som er til rådighed, har vi endnu ikke betalingsbalancetal, vi har valutatal, men jeg kan oplyse, at alt peger på, at tredje

kvartal giver et helt anderledes tal på betalingsbalancen end første og andet kvartal. Regeringen mener, at vi med den enorme stigning i produktion, som på grundlag af de større varelagre er planlagt overalt i vore eksporterhverv, har lov til at håbe – men det er nok også vores pligt at tro på – at fjerde kvartal bliver sympatisk, så vi slutter med et betalingsbalanceunderskud i 1984, som selvfølgelig er højt, men som er et udtryk for, at opsvinget kom til os, ikke mindst fordi vi selv gjorde så meget for at skabe det, tidligere, end vi havde kunnet regne med, da vi planlagde det økonomiske forløb for året 1984.

Dernæst vil jeg vende mig til et andet emne, som mange har talt om – hr. Gert Petersen, hr. Svend Auken og andre – og det er spørgsmålet om en eventuel nedsættelse af arbejdstiden. Jeg skal ikke sige så voldsomt meget om det, for regeringen har nu engang den grundlæggende opfattelse, at spørgsmålet om arbejdstidens længde i vort land bedst afgøres af parterne på arbejdsmarkedet. Nu er det offentlige jo da for resten også part, og en forkortelse af arbejdstiden vil selvfølgelig påvirke de offentlige budgetter, og derfor er det vel rigtigt, at jeg gør en enkelt bemærkning derom.

Jeg har forstået det således, at socialdemokratiet på sin kongres og også i sin folketingsgruppe har bakket en nedsættelse til 35 timer op som et aktuelt overenskomstkraft. Nu sagde hr. Svend Auken, at det drejede sig om valget mellem mere forbrug og mere fritid. Det er jo altid rart, hvis man kan stille mennesker over for et valg mellem to tiltalende muligheder, og det er det selvfølgelig. Men er det et sandt valg, eller foregøgler man folk noget, som ikke er korrekt?

Var det nu ikke lidt flot sagt, at den socialdemokratiske politik drejer sig om valget mellem mere forbrug og mere fritid? For hr. Svend Auken sagde nemlig også, at kompensationen skulle holdes inden for de rammer for lønstigning, der er plads til. Så er det, jeg siger: en nedsættelse til 35 timer er vist en nedsættelse på 12½ pct. Det er meget. Hvis det skal gennemføres, og hvis kompensationen skal holdes inden for det, hr. Svend Auken kalder for forsvarlige rammer med sin tale i dag, vil det så ikke indebære en realindtægtsnedgang for lønmodtagerne på 7-8 pct.? Vi må jo vide, hvad vi taler om; vi skal

[Statsministeren]

jo ikke bilde folk noget ind, der er uholdbart; hvem har glæde af det? Ja men hr. Svend Auken tale i dag om kortere arbejdstid sammenholdt med, at compensationen skal holdes inden for de rammer, der er plads til, kan jeg ikke se fører til andet end et kraftigt reallønsfald for lønmodtagerne, og det troede jeg ikke var socialdemokratiets politik, skønt jeg godt ved, at socialdemokratiet sørgede for større reallønsnedgang i de sidste år under den socialdemokratiske regering, end vi har været i stand til at præstere.

Så bebrejder hr. Svend Auken mig, at jeg har givet udtryk for, at en arbejdstidsnedsættelse ikke vil føre til, at der ansættes flere i den offentlige sektor. Det er sandt; det har jeg givet udtryk for. Men jeg tilføjede, at der, i samme omfang som de offentligt ansatte vil undlade at kræve fuld løncompensation i forbindelse med arbejdstidsforkortelse, kan blive tale om at drøfte ansættelse af flere for de sparede penge. Det, der ikke var plads til, er, at en nedsat arbejdstid skulle føre til en tilsvarende forøgelse af statens lønudgifter og den dertil svarende forøgelse af skattetrykket, som igen ville blive en belastning for vore private arbejdspladser og sætte en lønglidning i gang, som ville ødelægge de forbedringer i konkurrenceevnen, vi har skabt og fortsat har brug for.

Hr. Svend Auken, hr. Gert Petersen, fru Anne Grete Holmsgård og mange andre var inde på den sociale udvikling gennem de to år under firkløverregeringen, og jeg vil også gerne sige et par ord om det.

Jeg syntes oprigtig talt, at de fik tegnet et vrangbillede – jeg kan også sige et vrængbillede – i forhold til det, som er kendsgerningerne. Man vil så gerne skabe det billede, at regeringen er i gang med at ødelægge velfærdsstaten. Man taler i det hele taget både her i salen og udenfor, så man skulle tro, vi havde mindst halveret de sociale ydelser eller noget i den stil. Men det er jo ikke det, der er sket.

Må jeg minde om, at udgifterne til social- og sundhedsformål udgør omkring halvdelen af de samlede offentlige udgifter. At der skulle være tale om, hvad man overhovedet kan kalde voldsomme nedskæringer på dette område, er direkte forkert. Må jeg minde om, at udgifterne på social- og sundhedsområdet fra 1982 til 1985 i løbende priser er steget med 21 mia kr. I 1982 var de samlede udgif-

ter på de to områder 130 mia kr., i 1983 voksede tallet til 139,8, i 1984 146 mia kr., og i 1985 vil det efter det finanslovsforslag, finansministeren har fremsat, blive til knap 152 mia kr. Det er løbende priser.

Hvis vi gør op, hvad det svarer til i faste priser, er der tale om en stigning fra 1982 til 1985 af det offentlige udgifter, af statens udgifter på social- og sundhedsområdet, med 1,6 mia kr. Jeg gentager, det er i faste priser. Hvordan kan man så finde belæg for, at vi skulle være i gang med at ødelægge vores social- og sundhedsvæsen? Det passer jo overhovedet ikke med tallene.

Regeringen har med de gennemførte besparelser og omlægninger for stat og kommuner under ét opnået, hvad jeg gerne vil erkende er en opbremsning i det offentlige resourceforbrug. Ser man f.eks. på antallet af medarbejdere, af beskæftigede, hvad møder vi dog ikke også her af grundløs agitation: regeringen fyrer titusinder af ansatte hos det offentlige. Ja men det passer jo ikke. Antallet af beskæftigede i den sociale sektor udviser en stigning på 6 pct. fra januar 1981 til januar 1982, på 4 pct. fra 1982 til 1983, og beskæftigelsen er uændret fra januar 1983 til januar 1984, men det har vi også ønsket, fordi vi har erkendt, at vi, hvis vi skal have orden i samfundsøkonomien, ikke kan blive ved med at ansætte titusinder af nye år efter år hos det offentlige. Men vi har ikke fyret, vi har ikke nedskåret tallet.

Andre områder har man nævnt, f.eks. dagpengeordningen, i debatten, og hvad har vi ikke måttet høre. Må jeg minde om, at de offentlige udgifter til arbejdsløsheds- og sygedagpenge i Danmark udgør i alt 25 mia kr. i 1984. Ser vi på dagpengene, erkender jeg, at regeringen har gennemført en form for fastfrysning, det er rigtigt. Men det skal dog føjes til, at der for de lavere indkomstgrupper er tale om, at man ikke rammes af fastfrysningen. De lavere indkomstgrupper, som kommer på dagpenge, vil fortsat modtage 90 pct. af hidtidig løn i dagpenge. Hertil kommer, at der er gennemført en særlig regulering for den del af de ledige på individuel sats, som ikke inden for et år har fået reguleret beregningsgrundlaget.

Man kan tage karensdagen – det var da herligt, hvis man havde kunnet lade som ingenting, hvis man havde kunnet sige: det system, vi havde, virker godt, vi kan bevare

[Statsministeren]

det. Det gav en stor besparelse for det offentlige at gennemføre karensdagen, men da det gennemsnitlige antal sygdomsperioder i 1983 var ca. 1,5 pr. beskæftiget lønmodtager, har karensdagen dog trods alt kun beskeden betydning for den enkelte. Det er ikke en drastisk forringelse af den sociale tryghed.

Eller hvis vi tager varig hjælp, som selvfølgelig er et ømt og svært område, vil jeg gerne gøre opmærksom på, at der i juni måned 1983 var godt 50.000 familier på niveauet for varig hjælp, mens der på samme tidspunkt i 1984 var knap 44.000, og en del af denne nedgang har sammenhæng med, at vi jo herinde i folketinget – og det gjorde vi da i forholdsvis bred enighed – skabte forbedrede muligheder for førtidspension gennem førtidsreformen. Der er i øvrigt også gennemført en forbedring af ydelsen for varig hjælp, fordi den del af boligudgiften, som familien selv skal udrede, nu højst kan udgøre 25 pct. af hjælpen.

Man plejer også – og det er også sket under debatten i dag – at ville skabe det indtryk, at regeringen end ikke har skånet pensionisterne. Derfor vil jeg gerne nævne, at det dog er således, at regeringen har ført den kurs, at pensionisterne i videst muligt omfang skulle friholdes for besparelser. Derfor har denne gruppe også i 1985 – og det samme vil ske i 1986 – beholdt dyrtidsreguleringen.

Men så vil jeg gerne slå fast, at realværdien af en typisk folkepension steg fra 1982 til 1984 med 4 pct. Det kan vi jo ikke sige om vi andre befolkningsgrupper, men vi klarer os også lettere. Det er anderledes, når man er kommet op i pensionsalderen, når man har taget beslutningen og er gået på pension, så kan man ikke lave så meget om på sin tilværelse. Det er derfor, regeringen har sagt, at vi må sikre pensionistgruppen særligt, og det viser sig altså, at pensionisternes, skal vi kalde det realindkomst, heldigvis er forøget med 4 pct. fra 1982 til 1984, og hertil kommer endog den meget store forhøjelse af det skattefri bundfradrag i 1984.

Jeg mener, at regeringen, når vi gør status, godt kan være sin indsats på de sociale områder bekendt. Vi har gennemført en række besparelser, ligesom vi har gennemført besparelser på praktisk talt alle andre områder i samfundshusholdningen.

Jeg skal blot føje til om udviklingen i ledigheden, som jo også mange talere her i dag har beskæftiget sig med, at vi håber og tror, at vi har vendt den triste udvikling, som prægede så mange år. Fra 1977 til 1982 blev der nedlagt omkring 150.000 job i den private sektor. Det var det, man så prøvede at lappe på ved i den samme periode at ansætte nye titusinder hos det offentlige, men det kan vi jo ikke blive ved med. Det er ikke nogen sund og ikke nogen varig løsning.

Derfor synes jeg oprigtigt talt, det er glædeligt, at der i løbet af det sidste års tid er oprettet så mange nye job og vel at mærke ude på vores private arbejdspladser, hvor man producerer varer og yder tjenester, som kan bidrage til, at vor samfundsøkonomi kommer i orden.

Man kan diskutere, hvor mange nye job det er, og det er synd, vi ikke har et fuldstændig præcist tal, men det er ikke så let at lave statistik på det felt. Vi kender alle sammen ATPs opgørelse. Jeg skal ikke støtte mig til det tal. Det er sikkert lidt overdrevet. Der må ligge en eller anden forklaring bag.

Det er min bedste opfattelse, at der i løbet af det sidste års tid er skabt – nu siger jeg det forsigtigt – mellem 35.000 og 45.000 nye arbejdspladser i Danmark. Det kan nemlig ikke være anderledes, hvis vi skal have orden i de tal, som står fast. Vi har færre arbejdsløse nu end for et år siden, men samtidig har vi jo oplevet – og tak for det – at de omkring 25.000 nye, som meldte sig på arbejdsmarkedet, også er kommet i arbejde. Det er da ikke så ringe i en krisetid, at vi fik skabt et godt samarbejde mellem regeringens økonomiske politik og erhvervslivets indsats, og her har både arbejdsgivere og fagforeninger og mange andre været med i alle mulige positive kampanjer. Det er da ikke så ringe, at vi på et års tid har fået mellem 35.000 og 45.000 nye job.

Vi har også fået en vækst. Vi har fået en vækst på 3,5 pct., ja, hov, gad vidst, om ikke den når at blive til 4 pct., inden året er gået. For vi oplevede i år i modsætning til i fjor en god høst, og det tæller selvfølgelig med i vores bruttonationalprodukt. Men med en vækst på omkring 4 pct. kan det danske samfund glæde sig over, at vi har lagt os i spidsen i Vesteuropa. OECD venter jo desværre ikke i almindelighed et fald i ledigheden de næste år, men vi kan da glæde os over at

[Statsministeren]

OECD siger, at arbejdsløsheden vil falde i Danmark i 1985, ligesom vi har oplevet det i 1984.

Så siger hr. Svend Auken, at forbedringerne i Danmarks økonomi næsten udelukkende skyldes udviklingen i udlandet. Jeg vil endda sige, nå ja, var det udlandets skyld, så tager vi det med; det er da godt nok. Men jeg synes nu alligevel, vi skal opholde os et øjeblik ved den betragtning, og jeg spørger: er det udlandets skyld, at renten i Danmark er faldet fra omkring 22 pct. til omkring 15 pct.? Og jeg spørger: kan det være udlandets eller de internationale konjunkturernes skyld for den sags skyld, at underskuddet i de danske statsfinanser er faldet fra udsigt til 80 mia kr. i 1982 til omkring 40 mia kr. til næste år? Kan det være udlandets skyld, at prisstigningerne er halveret? Jo, der har også været en afdæmpning i prisstigninger i udlandet, men har det mon været uden betydning for den stabile prisudvikling i Danmark, at vi for to år siden fik en regering, som fra første dag besluttede sig fast til at ville opretholde kronens værdi, således at vi omsider holdt op med at importere prisstigninger fra udlandet? Nej, det er vist ikke uden betydning. Eller kan det være udlandets skyld, at vi oplever, at der nu er flere i arbejde i Danmark, til trods for at der desværre er færre i beskæftigelse i de andre lande? Kan det være udlandets skyld, at vi oplever en rekordstigning i vore investeringer i byerhvervene på endog 25 pct.?

Kan det være – ja, nu må jeg stille det sidste spørgsmål – også være udlandets skyld, at vi har fået en firkloverregering? Nej, det er det jo ikke. Den fik vi, fordi socialdemokratiet gav op. Naturligvis spiller det en stor rolle for os, når den internationale konjunktur svinger og forbedres. Ja men det er slet ikke noget, vi behøver at diskutere, det er en selvfølge, men det har alligevel været helt afgørende. Det er jo også alle uafhængige økonomers vurdering, at fra oktober måned 1982 begyndte vi omsider at føre en ny politik herhjemme, og jeg føjer til, at vi havde ikke fået de positive resultater med en fortsættelse af den politik, socialdemokratiet stod for.

Jeg synes heller ikke, vi skal glemme i dag, at de fleste beslutninger, som har haft betydning for at få vendt udviklingen positivt i vort land, gik socialdemokratiet gennem de

to år imod. Lad mig nævne nogle væsentlige eksempler.

Socialdemokratiet gik imod begrænsningerne i de offentlige udgifter. Socialdemokratiet gik imod nedsættelsen af de kommunale bloktilskud. Socialdemokratiet gik imod suspensionen af dyrtidsordningen. Socialdemokratiet gik imod den stramme indkomspolitik, og socialdemokratiet stemte minsandten også imod finansloven, som var et bærende udtryk for den samlede økonomiske politik, firkloverregeringen har ført. Derfor synes jeg, det er retfærdigt at sige, at socialdemokratiet sandelig ikke har megen lod eller del i de positive resultater, der er opnået.

Der er én væsentlig undtagelse, og den skal jeg for at være elskværdig, som mit sind normalt byder mig, slutte med. Det er realrenteskatten. Her havde vi et samarbejde, og det siger jeg tak for. Det er forsonende, men det er, foreløbig, desværre, den enlige svale, som endnu ikke har gjort nogen sommer.

Formanden:

Vi går til anden runde.

Svend Auken (S):

Selv om det nok for tilhørerne kan være en lang debat at høre på, er 10 minutter ikke meget, når man skal svare så mange gode borgerlige ordførere og også statsministeren efter hans lange forsvarstale her til sidst, men jeg vil alligevel gøre forsøget.

Først til hr. Erhard Jakobsen – jeg ved ikke, om han stadig væk er her. Han spurgte: hvorfor ser socialdemokraterne aldrig på den socialdemokratiske politik, der føres af regeringerne i Sverige og i Frankrig? Det gør vi da i høj grad.

I dag har vi diskuteret betalingsbalancen. I 1982 var underskuddet på den svenske betalingsbalance 22 mia sv. kr. I år har de overskud på betalingsbalancen. Hvad gør vi i samme periode i Danmark? Vi øger underskuddet fra 11 til 18 mia kr. Fransk mændene har gjort det samme, og de spanske socialister har forsøgt at gøre det samme, som vi gerne ville have at den danske regering skulle gøre, nemlig bruge den chance, Danmark har fået efter meget hårde år med en negativ økonomisk vækst, til gavn for produktion og beskæftigelse her i landet, men sådan at gældsstiftelsen ikke fortsætter.

[Svend Auken]

Det andet, hr. Erhard Jakobsen sagde, var, at han fuldstændig manglede et alternativ. Det gør jeg såmænd også. Socialdemokratiet har lagt en klar politik frem til en øjeblikkelig imødegåelse af betalingsbalanceunderskuddet, vel at mærke på en måde, der er konstruktiv, som ikke fører til øget arbejdsløshed, og som har en retfærdig byrdefordeling indbygget. Hvad har regeringen lagt frem i dag? Hvad har regeringen lagt frem over for betalingsbalancen? Jeg ved, hr. Erhard Jakobsen har sagt fra folketingets talerstol, at han engang har lært hele Bibelen udenad, og derfor vil han sikkert være glad, når jeg citerer om regeringens politik vedrørende betalingsbalancen de berømte ord fra indgangen til første Mosebog på hebraisk: tohu wa bohu. Det lyder i dansk oversættelse: »Der var øde og tomt«, og det er jo kendsgerningen. Der er øde og tomt, der er ingen initiativer omkring betalingsbalancen fra regeringens side, og derfor oplever man det fantastiske, at en opposition er nødt til at foreslå de nødvendige ubehagelige indgreb, fordi en regering viger tilbage for at leve op til sit ansvar.

Med hensyn til finansloven, som hr. Gammelgaard spurgte mig om, vil jeg gerne sige, at socialdemokratiet, som det er enhver bekendt, bortset fra sidste år siden 1929 altid har stemt for finansloven. Da skete der et brud i det parlamentariske mønster ved, at regeringen indgik finanslovforlig med et parti, der ikke ville stemme for finansloven, et parti, der i øvrigt netop har afholdt landsmøde. Jeg sad og tænkte på, at den hr. Dohrmann, der holdt sine efter min opfattelse uhyggelige taler om fremmedarbejdere på fremskridtspartiets landsmøde, for mindre end et år siden var den tiljublede helt i statsministeriets spejlsal. I år er mønsteret måske ændret igen, det vil vi da gerne i den socialdemokratiske gruppe vurdere, og hvis der er sket en ændring, vil vi selvfølgelig i god tid gøre vores stilling klar.

Jeg glemte i mit første indlæg at gøre en enkelt bemærkning om en begivenhed, der i hvert fald har optaget offentligheden meget, nemlig det skifte, der er sket i partiet venstre. Det er måske lidt usædvanligt, når det drejer sig om en politisk modstander, men jeg vil gerne sige, at vi fra socialdemokratiets side, selv om vi ikke er enige med hr. Christoffersen om den økonomiske politik, mener, at vi

ved hr. Christophersens overgang til det nye arbejde i Bruxelles har mistet en god kollega med holdning og indsigt i det, han beskæftigede sig med, og vi håber selvfølgelig stadig at kunne bevare kontakten med ham på den nye post.

Så er der kommet en ny formand i venstre, og her tog socialdemokratiet fuldstændig fejl. Vi havde naturligvis regnet med, at det blev hr. Ivar Hansen, at venstre havde valgt det sikre. Nu valgte man at eksperimentere. Vi vil følge eksperimentet og selvfølgelig byde hr. udenrigsministeren velkommen som partileder til arbejdet.

Så vil jeg gerne sige til hr. Niels Helveg Petersen, at socialdemokratiet er enig i, at det dagsordensforslag, der er stillet bl.a. af hr. Niels Helveg Petersen, peger på, at der er behov for en skattereform herhjemme, men vi synes, formuleringen er meget løs, vi synes, den er helt utilfredsstillende løs. Vi synes også, at formuleringen vedrørende indkomstpoltikken er utilfredsstillende, og derfor vil socialdemokratiet ikke kunne stemme for denne dagsorden, men jeg vil til gengæld spørge hr. Niels Helveg Petersen: hvis hans dagsorden bliver forkastet om et øjeblik her i tinget, hvad vil det radikale venstre så gøre i forhold til de tre forslag, vi har lagt frem i vores dagsordensforslag til et øjeblikkeligt indgreb over for betalingsbalancen? Vi er naturligvis villige til at diskutere alle problemer med hensyn til beregningen af grundlaget for den bundne opsparing, men jeg vil alligevel spørge hr. Niels Helveg Petersen: med denne principielle tilkendegivelse er man så ikke enige med os i, at der er behov for et øjeblikkeligt indgreb, og kan man derfor ikke stemme for den dagsorden, vi har foreslået?

Og så til statsministeren. Jeg tror, at mange som jeg ved at høre statsministerens meget lange og meget interessante forsvarstale så for sig slangen foran den indiske fløjtespiller, der bliver tryllet op af kurven og efterhånden står ret op i luften overbevist om den magi, der udfoldes. Jeg sad i hvert fald til sidst med den tanke: ja men i virkeligheden er det jo udlandet, der skylder os penge. Men sådan er det desværre ikke.

Slanger kan man hive op med fløjtespil, galluptal kan man hive op med optimistiske udtalelser, men desværre er tal på en beta-

[Svend Auken]

lingsbalance nogle forfærdelige krabater at have med at gøre.

Jeg gentager: i januar måned sagde den daværende finansminister og statsministeren, at underskuddet ville blive 8 mia kr. I foråret sagde man 12 mia kr. Så sagde statsministeren, at den kritiske grænse var 15 mia kr., og nu siger det økonomiske sekretariat, at det er 16 mia kr. Men alle ved, at det bliver mindst 18 mia kr., som også Nationalbanken har peget på det, og at en væsentlig del af denne forværring af betalingsbalancen skyldes en alvorlig stigning i importen af forbrugsvarer. Alene i de første otte måneder i år er importen til forbrug vokset med 4 mia kr. Hr. Jes Lunde har udmærket beskrevet, hvad det er for forbrugsvarer, man køber, og det er dem, vi ikke har råd til.

Jeg vil gerne sige til statsministeren, der spørger, hvor vi vil få det forbrug fra, som vi vil bytte med en kortere arbejdstid, at i alle regeringens fremskrivninger vedrørende den fremtidige økonomiske udvikling er der forudsat en anelig vækst i det private forbrug. En anelig vækst i år, en anelig vækst til næste år og næste år og næste år og næste år igen. Det tror vi ikke er samfundsøkonomisk forsvarligt, og det er dette merforbrug, som der var langt mere perspektiv i – det tror jeg også der er folkelig basis for – at ombytte med en nedsat arbejdstid.

Statsministeren havde nogle, undskyld, bizarre bemærkninger, som jeg håber han har fået i ufordøjet form fra en medarbejder, sat på en pligtmæssig opgave, til imødegåelse af vort forslag om at styrke den danske eksportindsats, hvor statsministeren ligefrem mente, at det var et brud på GATT-aftaler, og hvad ved jeg.

Jeg vil gerne sige til statsministerens orientering, at vi i forvejen gør en eksportindsats, men alle, også hans egne medarbejdere og hans egne ministre siger, at denne eksportindsats er for svag. Danmark er for svagt kørende. Vi har for traditionelle produkter, og vi eksporterer dem til for traditionelle markeder. Det er en eksportindsats med nye produkter på nye markeder, en sådan massiv styrkelse skulle bruges til.

Op så må jeg slutte med at sige, at statsministeren er en fantastisk dygtig taler; det har jeg sagt før, og det vil jeg gerne gentage. Han er så dygtig, at han næsten kan vende de sociale kendsgerninger i dette land 100 pct.

om. Jeg tror, at masser af mennesker – det kan være efterlønsmodtagere, som i tillid til den ordning, vi havde, er gået på efterløn, det kan være folk, der er blevet syge eller arbejdsløse uden egen skyld, det kan være folk på bistand, osv. – spørger sig selv, om det virkelig kan være rigtigt, at vi har en statsminister, der ikke kender følgerne af sin egen politik, nemlig et alvorligt fald i den daglige levestandard, et fald, som for visse grupper vedkommende, når vi kommer frem til april 1986, som er den foreløbige frist for regulering af dagpenge osv., vil nå op på mere end 20 pct.

Gammelgaard (KF):

Jeg vil gerne spørge hr. Svend Auken, hvad der egentlig i højere grad er udtryk for en social indsats, for en højnelse af den sociale standard i et samfund, end det, at man nedbringer arbejdsløsheden. Jeg gør opmærksom på, at i de to sidste år hr. Anker Jørgensen var ved regeringsmagten sammen med sine ministre, steg arbejdsløsheden med ca. 80.000. Jeg gør også opmærksom på, at i år skabes der her i landet omkring 40.000 nye arbejdspladser, og det betyder, at vi, når vi tager hensyn til den store tilgang, kan nedbringe arbejdsløsheden med ca. 5.000. Vi har fået vendt udviklingen, og det er første gang i en årrække, at vi nedbringer arbejdsløsheden.

Årsagen til denne mindre arbejdsløshed, de mange nye arbejdspladser, er de store investeringer. Det er særdeles bemærkelsesværdigt, at den danske industriproduktion stiger hurtigere end industriproduktionen i de fleste af de lande, vi normalt sammenligner os med. Der er kun to andre industrilande, der har højere vækstrater, nemlig USA og Japan. Alle de andre har lavere, og dermed er også svaret givet på de sædvanlige socialdemokratiske påstande om, at industriens øgede overskud ikke giver sig udslag i flere investeringer. Overskuddet går simpelt hen til investeringer. Sammenlignet med andre europæiske lande har Danmark langt den største stigning i industriinvesteringerne. Fra marts-april 1983 til marts-april 1984 steg industriinvesteringerne herhjemme med 60 pct., mens EF-gennemsnittet var 13 pct. Holland kom os nærmest med en stigning på 29 pct.

[Gammelgaard]

Jeg kan da kun beklage, at flertallet bag regeringens økonomiske politik ikke omfatter oppositionens største parti, socialdemokratiet, men sandheden er jo, at de gode resultater ville forsvinde som dug for solen, hvis regeringen lod sig friste til at føre politik efter socialdemokratiets anvisninger.

Vi opfordrer socialdemokraterne til at ændre deres politik. Jeg tror, at denne opfordring støttes af langt størstedelen af fagbevægelsens medlemmer, hvis interesser socialdemokratiet påstår det varetager. Socialdemokratiet har imidlertid sat sig uden for indflydelse og varetager dermed kun egne partipolitiske interesser. Det kan i hvert fald ikke påberåbe sig nogen andel af æren for de mange økonomiske resultater, der har omsat sig i en optimisme og virkelyst, som igen har givet sig udslag i en stærk vækst i erhvervenes investeringer og i eksporten og i en gradvis nedbringelse af ledigheden. Det er resultater, som ikke mindst er til gavn for fagbevægelsens medlemmer, og som ganske udeblev, da socialdemokratiet havde magt til at gennemføre sine teorier.

Jeg har tidligere her i dag sagt, at vi ikke i år med hensyn til finanslovens vedtagelse vil opleve den samme usikkerhed som sidste år. Aftalen mellem regeringen og det radikale venstre fra foråret er nemlig konkret udmøntet i det fremsatte finanslovsforslag, og der er hermed skabt et langsigtet og sikkert grundlag for borgernes og erhvervenes fremtidige dispositioner. Men det er under alle omstændigheder af interesse at få at vide, hvorledes socialdemokratiet stiller sig ved den endelige afstemning om finanslovsforslaget for 1985. Hr. Svend Auken svarede jo ikke. Jeg måtte opfatte det, hr. Svend Auken sagde, sådan, at det er fremskridtspartiet, der bestemmer, om socialdemokratiet stemmer ja eller nej til finansloven for 1985. Kan vi få at vide: hvorledes vil socialdemokratiet stemme? Lad os nu få det frem!

Gert Petersen (SF):

Det var en interessant oplevelse at høre statsministeren. Det var sandelig triumfatoren, som havde indtaget talerstolen her og nu sendte sit lys ud over os alle. Jeg ved ikke rigtig, hvad der er at triumfere over, men statsministeren vidste det – det skal guderne vide! Jeg ved ikke, hvad der er at triumfere

over. Jeg har godt hørt både statsministeren og senere nu hr. Gammelgaard vende tilbage til udviklingen på arbejdsløhedsområdet. Det er noget trættende at høre dette med, at nu går det godt for første gang – man skulle tro i mands minde. Må jeg minde om, at i slutningen af 1970'erne faldt arbejdsløhestallet også, endda under den forkætrede socialdemokratiske regering, som det ikke skal være min opgave at forsvare, for jeg synes, den lavede en masse skidt ved siden af, men arbejdsløhestallet faldt faktisk i slutningen af 1970'erne. Så steg det meget voldsomt igen fra 1980 og frem, men faldet i slutningen af 1970'erne var meget mere drastisk end det fald, som jeg nu indtil trivialitet har hørt hr. Gammelgaard glæde sig over masser af gange, og som drejer sig om et fald fra 1983 til 1984 på ca. 2 pct. Ved hjælp af et mikroskop kan man måske få øje på det, større er det ikke. 4.000–5.000 mennesker ud af en samlet arbejdsløshedshær på ca. 283.000 på årsbasis, mere er det ikke, og der er ingen som helst grund til at tage det som tegn på den store vending. Trods dette fald er arbejdsløsheden stadig større både i tal og i procenter, end den var, da denne regering tog over. Det er sandheden. Ja, man skulle ikke tro det, når man har hørt triumfatoren stå heroppe og fortælle, hvor fantastisk godt det går, men sandheden er altså, at arbejdsløsheden i dag, i år, er højere, end den var, da regeringen tog over.

Betalingsbalancen. Hr. Svend Auken har gennemgået regeringens forudsigelser, og hvordan man har måttet dementere så den ene og så den anden. Man startede med 8 mia kr., og nu er man endt på 16 mia kr. Man kommer så og fortæller os, at fra nu af begynder det at gå godt. Sandheden er jo, at Danmark er et af de efterhånden meget få lande i Vesteuropa, som har et betydeligt betalingsbalanceunderskud. Grækenland, og så er der ét til, som jeg ikke lige nu kan huske, samt Danmark er lande i Europa med betalingsbalanceunderskud. De andre lande har kunnet arbejde sig ud af det.

Statsministeren holder vældige foredrag om investeringerne, og de er steget, det benægter jeg aldeles ikke, men de skulle altså være årsagen til, at beregningerne med hensyn til betalingsbalanceunderskuddet er slået så forfærdeligt fejl for regeringen, at unJer-

[Gert Petersen]

skuddet for i år nu åbenbart bliver dobbelt så stort, som regeringen gættede på i januar.

Hvis man kigger på en oversigt over importen i Danmark for perioden januar-juli 1984 og til den ende anvender Statistiske Efterretninger fra den 21. september 1984, vil man se, at der har været en importstigning i denne periode på 19,5 pct. Stigningen, når det drejer sig om investeringsgoder, ligger på omkring gennemsnittet af denne samlede importstigning, nemlig på 20-21 pct., mens stigningen, når det drejer sig om transportmidler, ligger helt oppe på 36,4 pct., og stigningen inden for den gruppe, når det drejer sig om personbiler, er oppe på 41,1 pct. Hvad angår stigningen i varer til direkte forbrug i 1984 i forhold til 1983, er der tale om en vækst på 26,7 pct., betydeligt over gennemsnittet, og inden for denne gruppe er det især de varige forbrugsgoder, som tynger med en stigning på 40,1 pct.

Det er helt indlysende, at det er de velstillede grupper i Danmark, som på det sidste har forøget deres forbrug. Jeg var lige ved at sige, at det var dem vel undt, hvis det ikke var på bekostning af de dårligst stillede grupper, hvis forbrug er blevet meget, meget hårdt ramt af regeringens politik, uanset hvad statsministeren her står og foregøgler folk.

Derfor må vi forvente, at regeringen kommer med et indgreb inden for de kommende måneder, men hvad bliver det så for et indgreb? Det bliver naturligvis et af de sædvanlige – og i den henseende er jeg bange for, at regeringen har overtaget en uskik fra den tidligere regering – som kommer til at gå på skatter og afgifter, moms osv., og som rammer bredt, som man siger, med det resultat, at det ikke bliver de grupper, der skulle rammes, som virkelig bliver ramt, men derimod igen de dårligst stillede. Derfor har vi stillet vores dagsordensforslag, som i den henseende er parallelt med det socialdemokratiske, fordi vi for det første anser det for nødvendigt, hvis ikke det skal komme til en katastrofe senere, og fordi vi for det andet ønsker at fastslå et andet fordelingspolitisk princip for indgreb, når det drejer sig om at bremse en økonomisk dårlig udvikling. Denne gang er det de velstillede grupper i befolkningen, som må pålægges byrderne, og som indgrebet skal rette sig imod.

Jeg havde ikke drømt om, at regeringen ville acceptere det, for det er stik imod regeringens principper. Jeg hørte jo her endnu en gang under den lille skattedebate, vi havde, hvordan de konservative partout vil have ført proportionalstrækket helt op. Hvad betyder det? Det betyder enorme skattelettelser for de velstillede her i landet, det betyder afskaffelse af progressionen, og det sagde hr. Gammelgaard, tror jeg det var, også klart og tydeligt.

Må jeg så sige, at SF er kategorisk modstander af en afskaffelse af progressionen, og jeg blev lidt forvirret af debatten mellem hr. Gammelgaard og hr. Stavard, for jeg har egentlig også det indtryk, at socialdemokratiet er modstander af en afskaffelse af progressionen. Jeg tror, at vi og socialdemokratiet er enige om, at proportionalstrækket skal føres højere op, end det er i dag, men at der naturligvis skal være en tillægsskat, altså en progression, på de store indtægter. Jeg kan ikke forestille mig, at der skulle kunne indgås noget kompromis med de konservative herom, hvorved man opgav den progression. Jeg mener tværtimod, det drejer sig om nu at få genskabt progressionen i den danske beskatning i stedet for den ødelæggelse, den underminering, vi har oplevet i kraft af fradragsregler, fiduser osv., og naturligvis på en fornuftig måde, sådan at det er de store indtægter, som rammes af progressionen.

Der var mange andre problemer i det, statsministeren kom med. Ja, fra hans side var det jo ikke spor problematisk, forstod jeg, men der var mange problemer i det, og det er især problemer, som rammer hundredtusinder af almindelige mennesker i dette land.

Statsministeren taler om, at det ikke er gået særlig meget ud over dem, som på en eller anden måde er afhængige af sociale ydelser. Går det ikke ud over dem, når man standser reguleringen af de sociale ydelser, af arbejdsløshedsdagpengenes og sygedagpengenes maksimumssatser? Går det ikke ud over dem i betragtning af, at prisstigningerne jo har været større, end regeringen forudså?

Prisstigningerne har af internationale grunde ikke været så store, som de var for 4-5 år siden, men de har ikke desto mindre, også efter det økonomiske sekretariats egne opgørelser, været ca. 50 pct. større, end regeringen forudså, end den fastlagde sine løn-

[Gert Petersen]

rammer efter, og det vil igen sige, at disse prisstigninger kraftigt har udhulet de sociale ydelser, som en række mennesker troede de havde krav på, og som er en forudsætning for, at de kan leve en nogenlunde anstændig tilværelse.

Jeg er også træt af at høre om, hvordan regeringen har friholdt folkepensionisterne. Jeg ved godt, at fra statens side har man friholdt folkepensionisterne, de har stadig væk deres regulering, men så har man foretaget drastiske nedskæringer på bloktilskud osv. til kommunerne – med det resultat, at kommunerne har forringet vilkårene for folkepensionisterne, i mange tilfælde endda ganske groft, ved at fratage dem en række smågoder, som disse folkepensionister havde, og som de har et rimeligt krav på. Årsagen til, at kommunerne har foretaget den forringelse, er igen denne regerings politik og de nedskæringer, som den har foretaget, og det vil sige, at ansvaret også her falder tilbage på regeringen.

Må jeg sige til sidst, at vi på en måde hilser med tilfredshed, at denne debat ikke tegner til, at alle katte nu skal være grå igen. Jeg har kunnet notere klare forskelle, og jeg glæder mig over, at der ikke er lagt op til det brede samarbejde og de usle forlig mellem et stort parti herinde og så de borgerlige partier, som vi tidligere har oplevet. Det er jeg i hvert fald tilfreds med at jeg ikke ser noget tegn på.

Niels Helveg Petersen (RV):

Jeg skylder svar på et par indlæg. Først til hr. Lenger.

Hr. Lenger skal vide, at det er et mål for det radikale venstres arbejde med en skattereform, at den gennemføres med et bredt flertal. Jeg mener, det er det eneste rimelige og rigtige mål at sætte sig for en så omfattende reform, og det er bl.a. også nødvendigt for at sikre, at den kan holde ud over næste valgdag. Der er ikke noget som helst mærkværdigt i, at man på den ene side ønsker en reform og på den anden side ønsker den gennemført med et bredt flertal.

Fru Anne Grete Holmsgård spørger, om vi regner med et samlet merprovenu af en skattereform, en skatteomlægning, og svaret er nej. Vi regner med, at den samlede skattereform må være udgiftsneutral.

Fru Anne Grete Holmsgård stiller det samme spørgsmål som hr. Rahbæk Møller: hvorledes vil de højere indkomsters behandling blive med den skitse, vi arbejder med. Svaret er det samme til fru Anne Grete Holmsgård, som det var til hr. Rahbæk Møller: det kommer til at afhænge af den enkelte skatteydere fradragsforhold. Det er klart, at der vil være høje indkomster med meget store fradrag, som vil blive ramt ved en omlægning, hvor fradrag får samme værdi for alle. Omvendt vil det ikke kunne undgås hverken med det, vi arbejder med, eller med det, socialdemokratiet arbejder med som skitse, at der vil være høje indkomster med ingen eller få fradrag, som får en skattelettelse. Det er just de skatteydere, som i det nuværende system, kan man sige, ikke tænker i skattefiduser, og som derfor i øjeblikket betaler en meget høj skat.

Det, som er afgørende for os, er at få proportionalstrækket ført til tops, så man sikrer, at alle fradrag får samme værdi for alle. Dette kombineres med en tillægsskat – vi forestiller os den lagt på bruttoindkomsten – en fradragssanering og bedre vilkår for børnefamilierne.

Fru Lilli Gyldenkilde stillede et spørgsmål om dagpengereformen, og det er rigtigt, som fru Lilli Gyldenkilde siger, at de tanker, der rører sig om dette, ikke tilstrækkeligt har været til offentlig debat. Det ville være helt urimeligt hu hej at gennemføre en dagpengereform, uden at den var sat til omfattende og seriøs offentlig debat. Det vil den selvfølgelig også blive senest på det tidspunkt, da lovforslaget fremsættes her i folketinget, og efter at arbejdsmarkedets parter er blevet hørt. Det måtte dog – vil jeg tro – kunne tilfredsstillende fru Lilli Gyldenkilde, at det første skridt på vejen mod en dagpengereform faktisk har været, at arbejdsmarkedets parter er blevet orienteret om de tanker, der foreligger.

Og lad mig så føje til om dette, at ud over den skitse, som regeringen har udarbejdet og forelagt for os, gør vi os nogle tanker om dagpengefinansiering, som er mere vidtgående, herunder, at også grupper af lønmodtagere, som ikke i dag bidrager til arbejdsløshedsforsikring, fordi de ikke har nogen påtrængende arbejdsløshedsrisiko, skal bidrage til finansieringen af arbejdsløshedssystemet.

Hr. Stavads spørgsmål til mig forstod jeg ikke helt. Jeg forstod det sådan, om jeg da

[Niels Helveg Petersen]

ikke havde den opfattelse, at man i denne samling skulle nå til enighed om indholdet af en skattereform, og svaret er selvfølgelig jo; det står oven i købet i den dagsorden, jeg er medforslagsstiller til.

Hr. Jes Lunde har et par gange og hr. Gert Petersen en enkelt gang fra talerstolen beskæftiget sig med udviklingen i importen, og hr. Jes Lunde og hr. Gert Petersen citerede nogle procenttal for importudviklingen.

Jeg vil sige, at det er tal, som jeg overhovedet ikke kan bestride. Det er da også rigtigt at fremhæve, at der har været en stærk procentvis stigning i importen af personbiler og visse varige forbrugsgoder, og at den største procentvise importudvikling viser sig på de områder, vil jeg ikke bestride. Men det, der giver de store udsving på betalingsbalancen, som vi ser det her og nu, gennem 1984 i kroner og øre, er ikke importen af personbiler og varige forbrugsgoder, det er andre områder, der i milliarder vejer langt, langt tungere.

I januar-juli-tallene, som hr. Jes Lunde citerer, er der tale om en vækst i bilimporten på 890 mill. kr. For maskiner og udstyr er stigningen på 1.645 mill. kr. For varer til byerhverv er der en stigning på 6,35 mia kr. På næringsmidler, »druk« og tobak er der en stigning på 1,25 mia kr. Det er ikke så stor en procentvis stigning som i importen af automobiler, men det er da for pokker virkelig af væsentlig betydning, når man skal vurdere den samlede importudvikling, ikke bare at se på nogle procentudsving, men også at se på, hvad det er for tal, der virkelig tonser i regnskabet, og det er i meget høj grad varer til videre forarbejdning i industrien.

Hr. Tommy Dinesen spurgte, om jeg ville opkræve milliarder hos kommunerne for så at bygge en Storebæltsbro for dem, og jeg tror, det vil glæde hr. Tommy Dinesen, om ikke overraske ham så meget, at mit svar er nej.

Hr. Svend Auken spørger, hvorledes vi vil forholde os til det socialdemokratiske dagsordensforslag, hvis det skulle komme til afstemning, og jeg vil sige, at det vil vi stemme nej til. Jeg er ikke enig i, at det i dag med de oplysninger, vi har foran os, er fornuftigt at foretage en øjeblikkelig forbrugsbegrænsning. Jeg er ikke enig i, at det ikke kan tænkes, at årets sidste to kvartaler kommer til at vise en anden udvikling i vore handelstal end den, vi

har set i første halvår, og derfor finder jeg ikke, at tidspunktet er rigtigt til at gennemføre en stramning i finanspolitikken, hvortil kommer, at det ville være, synes jeg, uforvarsligt at gå ind på et så løst skitseret forslag som det, der her er stillet af socialdemokratiet.

Lad mig også sige, at jeg ikke er tilhænger af, at vi på 1983-grundlaget skulle påligne erhvervsvirksomheder en ekstraskat nu. Jeg er ganske overbevist om, at de penge, man derved ville trække ud af virksomhederne på et historisk grundlag, ville nedsætte investeringerne og dermed være med til at bremse det opsving i investeringerne, som er i fuld gang, og som vi har hårdt brug for; samtidig ville det yderligere forringe virksomhedernes muligheder for at konsolidere sig.

Jeg vil gerne føje til, at jeg da ikke vil afvise, at der er megen logik i i forbindelse med en samlet skattereform også at se på satsen for selskabsbeskatning. Det er vi klar til. Jeg mener, det hører sammen med en samlet skattereform, ikke fordi vi ønsker at trække flere penge ud af virksomhederne, men fordi det kan være en af metoderne, man må vælge for at undgå skattetænkning. Jeg vil dog gerne sige, at sigtet med en sådan ordning for os ikke skulle være at trække penge ud af investeringer, men at gøre systemet sammenhængende.

Jeg vil blot slutte med at sige til hr. Gert Petersen, at desværre forholder det sig sådan med Danmarks betalingsbalanceproblemer, at de ikke er ustadige. Det mest stabile, vi har haft i dansk politik, er underskuddet på betalingsbalancen. Vi har faktisk haft underskud på betalingsbalancen siden 1963, da hr. Bertel Dahlgaard var økonomiminister.

(Kort bemærkning).

Stavad (S):

Hr. Niels Helveg Petersen havde ikke rigtig fået fat i mit spørgsmål. Han siger, at der står i dagsordenen, at man skal forhandle og nå til enighed i denne samling om en skattereform. Det står der for det første rent faktisk ikke; der står kun, at man skal indlede forhandlinger. Men jeg vil gerne konkretisere mit spørgsmål til hr. Niels Helveg Petersen: er hr. Niels Helveg Petersen og det radikale venstre indstillet på, at vi meget hurtigt går i gang med forhandlingerne om en skattere-

[Stavad]

form med henblik på allerede i denne folketings-samling at komme i gang med en lovgivning, at vi altså ikke giver os selv så lang en snor, men forhandler nu og så ser, om vi i næste samling kan føre en skattereform ud i livet?

(Kort bemærkning).

Rahbæk Møller (SF):

Hr. Niels Helveg Petersen kommenterede endnu en gang mit indlæg fra i formiddags ved at henvise til, at virkningen af en skattereform afhænger af den enkeltes forhold, og det kan jeg erklære mig ganske enig i, det gør den vitterlig. Jeg kan oplyse, at også efter SFs skattetanker vil en velhaver, der overhovedet ikke bruger fradragssystemet i dag, selvfølgelig få en skattelettelse, det er da umuligt at undgå, og der er ingen grund til at undgå det, men det var ikke det, jeg spurgte om.

Det, jeg spurgte om, var faktisk, om det radikale venstre overhovedet havde regnet sine ting igennem, for jeg mente at konstatere en modsætning mellem erklærede mål og anviste midler.

Hr. Niels Helveg Petersens indlæg giver mig anledning til at spørge, om jeg måske har misforstået målet. Er det eller er det ikke det radikale venstres hensigt at rette op på den »manglende« progression, som ifølge Danmarks Statistik betyder, at indkomstgruppen af lavtlønnede mellem 100.000 og 125.000 kr. betaler de største procenter af bruttoindkomsten i skat? Skal det rettes op, eller skal det ikke rettes op? Det var det ene punkt.

Det andet punkt er: skal skattereformen løbe rundt, eller er det meningen, at den skal indholde indkomstskattelettelser på 10-20 mia kr. for at tilgodese store indkomster?

Det var såmænd kernen i mit spørgsmål, og det vil jeg godt have at hr. Niels Helveg Petersen besvarer.

(Kort bemærkning).

Ivar Nørgaard (S):

Hr. Niels Helveg Petersen er åbenbart faldet for statsministerens drømmetal om det, statsministeren kalder lagre. Det er den måde, hvorpå statsministeren bortforklarer den store forbrugsstigning, der har været i 1984.

Statsministeren siger, at det skyldes nok – for han kan ikke dokumentere det – at disse forbrugsvarer er blevet lagret så stærkt. Men statsministerens to medarbejdere økonomiministeren og industriministeren har udgivet noget statistisk materiale, og det sidste er netop udgivet af industriministeren i dag og sendt til folketingets medlemmer. Det drejer sig om kvartalsoversigt nr. 3, 1984. Deri dokumenteres det sort på hvidt, hr. Niels Helveg Petersen og hr. statsminister, at forbrugs-vareimporten på et halvt år er steget med 3 mia kr. og, hvis man lægger personbiler til, med 4 mia kr. Det er i industriministerens statistik.

I økonomiministerens økonomiske årsoversigt gøres der opmærksom på, at man skønner, at den gennemsnitlige disponible realindkomst for store grupper af lønmodtagere i hele 1984 er blevet reduceret med 1½-2 pct. i forhold til 1983, og om lagrene, hr. statsminister, siger den økonomiske årsoversigt:

»Samtidig er der formentlig gennem hele opgangsperioden kun sket mindre bevægelser i lagrene af færdigvarer, og denne tendens ventes fortsat i resten af året.«

Det dokumenterer, at det er dem, der har haft profitindtægter, der har haft det store forbrug, og at det ikke ligger på lager, men er blevet reelt forbrugt i 1984.

(Kort bemærkning).

Niels Helveg Petersen (RV):

Jeg kvier mig helt ved at tage ordet, for jeg ved jo, at der kommer en stribe efter mig.

Først til hr. Stavad. Jeg kan svare bekræftende på hr. Stavads spørgsmål. Vi ønsker selvfølgelig forhandlinger sat hurtigt i gang, og vi ønsker at nå resultater i denne folketings-samling.

Hr. Rahbæk Møller spørger, om der ikke skal rettes op på progressionen. Den er der jo, som vi ved, reelt ikke i dag, og hvorfor ikke? På grund af den udvikling, der har været i fradragsforholdene, på grund af den stærke tilskyndelse for folk med høje marginals-katter til at købe sig fradrag. Det er det, der igennem årene har skævvredet vores skattesystem, og det er det, det hele drejer sig om at rette op på. Vores skatteskitse bygger selvfølgelig ikke på skattelettelser af den størrelsesorden, overhovedet ikke, hverken

[Niels Helveg Petersen]

samlet til gruppen af store indkomstmottagere eller til andre. Vi mener, at det er helt påkrævet især at anvende provenuet til forbedring af børnefamiliernes vilkår, og det er vi også indstillet på som noget centralt i en skattereform.

Det sidste spørgsmål, hr. Rahbæk Møller stillede, har jeg vist allerede besvaret én gang.

Lad mig sige til hr. Ivar Nørgaard, at jeg ikke var så heldig, at jeg havde fået det papir, hr. Ivar Nørgaard citerede. Jeg brugte tallene for perioden fra januar til og med juli. Jeg vil gerne sige, at forskydninger i lagre er noget af det vanskeligste at opgøre, noget af det mest upålidelige, vi overhovedet har i vor handelsstatistik, og jeg vil konkludere som min opfattelse af betalingsbalanceudviklingen, at jeg ikke anser det for urealistisk at tro, at tallene i andet halvår viser en bedring.

(Kort bemærkning).

Jes Lunde (SF):

Jeg skal kun bekræfte, at de tal, hr. Ivar Nørgaard refererede fra kvartalsoversigten, er nøjagtig de samme, som når vi regner frem til og med juli måned, altså forlænger det en måned ekstra, hvad også hr. Niels Helveg Petersen var inde på. Det, det drejer sig om her, er, at vi får importen til direkte forbrug – sammenlagt med personbilerne – til 4½ mia kr., når vi tager juli måned med; så tendensen er fastholdt. Hr. Niels Helveg Petersen kan da have ret i, at ud over procenter er det også interessant, hvilke milliardbeløb der ligger bag. Det er altså ganske vægtige beløb, der ligger bag de store procentvise stigninger her. Vi taler om 4½ mia kr. ud af et samlet underskud på 13 mia kr. i løbet af de første 7 måneder. Det kan ikke bortforklares.

Derudover synes jeg stadig væk, procenterne viser noget interessant. De viser den forskydning, der er ved at ske i vægten på vores betalingsbalance. De viser en tendens med hensyn til, hvor vi bevæger os hen. Er det stadig væk sådan, at vi hovedsagelig importerer råvarer, eller er det sådan, at vi mere og mere importerer direkte til privat luksusforbrug? Det sidste ser desværre ud til at være tendensen. Det tror jeg ikke at hr. Niels

Helveg Petersen vil være i stand til at benægte.

Pia Kjærsgaard (FP):

Jeg vil gerne vende tilbage til de finanspolitiske stramninger, statsministeren har givet udtryk for kan blive nødvendige. Ja men hvad er det dog for noget? Er det ikke nøjagtig det samme, vi år efter år har set forskellige regeringer praktisere med et lige dårligt resultat? Er det måske ikke det, der har gjort Danmark til et land med et rekordhøjt skattetryk, med stor arbejdsløshed, med underskud i statskassen på 42–43 mia kr. og et betalingsbalanceunderskud på et tocifret milliardbeløb?

Hvem rammer nye afgifter og skatter? Det er naturligvis os alle sammen, men de rammer hårdest de dårligst stillede i vort samfund: de arbejdsløse, pensionisterne og i det hele taget de lavestlønnede. Det er urimeligt, at regeringen kommer med den slags trusler, fordi man ikke kan få tingene til at hænge sammen. Vi står i den situation, at pengene ikke kan plukkes ned af træerne, og man kan roligt sige, at staten har fået mere end rigeligt af skatteborgerne, så det er en løsning, fremskridtspartiet kraftigt vil tage afstand fra.

På samme måde finder vi det forkert, at man har involveret pensionsopsparing i regeringens forslag. Det ville være en køn historie, hvis private nu igen skulle narres af firkløveret i form af statsindgreb i den private pension, som vi så det ske, dengang man stjal fra pensionsopsparene. Regeringen kan ikke forvente, at befolkningen skal have tillid til fordelene ved privat pensionsopsparing efter det vælgerbedrag af dimensioner, man foretog i regeringen kort tid efter dens tiltræden. Det bliver nok utopisk at tænke på opsparing i de baner.

Det er blevet udtalt, at vi efter regeringens mening ikke kan få råd til skattelettelser. Jeg vil naturligvis påstå det modsatte, og jeg vil tillade mig at tilføje: regeringen vil ikke få råd til skattelettelser. Grunden hertil er indlysende, ikke mindst når regeringen stiller sig tilfreds med, at der er sket en opbremsning i den offentlige sektor. Besparelserne er udeblevet, og derfor kan der heller ikke blive tale om skattelettelser, så længe man holder den kurs.

[Pia Kjærsgaard]

Vort nordiske broderland Norge, der har aner i det danske, har varslet skattelettelser. Deroppe har man altså lyttet til det norske fremskridtsparti på samme måde som i Island. I Danmark står man derimod i stampe og dykker ned i de gamle, støvede forslag, som man polerer op og sender ud til de skattestrykunderkuede danske borgere. I stedet for skulle man sætte sig ned og gennemgå fremskridtspartiets mange konstruktive forslag til besparelser, og for at ingen skal være i tvivl om, hvad vi taler om, kan jeg nævne bare nogle af de områder, hvor staten kunne sætte ind.

Man kunne stoppe for nyansættelser, man kunne nulstille lønningerne, fjerne jobskabelsesordninger, der giver konkurrenceforvriddning, nedskære på kulturområdet, stoppe for yderligere uddannelse af unge til arbejdsløshed, fjerne pensionsforskellene i det danske samfund ved at skære en tredjedel væk af statspensioner og kommunale pensioner. Det er bare nogle af de områder, fremskridtspartiet har vist konkrete besparelsesmuligheder på, og der er mange, mange flere. Iværksættes disse besparelser, vil skattelettelserne være en realitet også i Danmark, men det kræver vilje og mod.

Mysteriet om den forsvundne skattelettelse bliver måske et spændende kapitel i regeringens historie. Ved et forlig, regeringen indgik i 1983 med fremskridtspartiet og de radikale, blev det bestemt, at familier med børn under 10 år skulle have en bestemt skattelettelse. Regeringen mente ikke, at der var tid til at få det med i skatteudskrivningen, og man endes i stedet om at sende en check til hver familie på beløbet efter skat, svarende til 800 kr. pr. barn. Nu går vi snart ind i 1985, og skattelettelsen figurerer ikke i det økonomiske regnskab. Hvor er skattelettelsen blevet af, hr. skatteminister? Der er mange familier, der venter på svaret, og ikke mindst fremskridtspartiet er interesseret.

Anne Grete Holmsgård (VS):

Statsministeren mente, at bl.a. jeg nærmest fik det til at lyde, som om de sociale udgifter var blevet sådan cirka halveret under denne regering. Jeg må tage den bemærkning som udtryk for, at statsministeren har sovet godt og trygt under det, jeg sagde. Det skal jeg sådan set ikke beklage; den, der sover, syn-

der sjældent – i hvert tilfælde så længe han sover.

Ud over det hev statsministeren et tal frem i sin redegørelse her, som han har brugt i hvert tilfælde i én, muligvis i to åbningsredegørelser tidligere. Det er det tal, der hedder 1,6 mia kr. Hvis man tager udviklingen fra 1982 til 1985, konstaterer man, at de samlede social- og sundhedsudgifter i faste priser stiger med 1,6 mia kr. Jeg kender godt tallet, vi har diskuteret det tidligere herinde, og det er egentlig helt interessant, for når statsministeren står her og skal forsvare sig, så siger han: ja men det stiger faktisk. Når han skriver sin åbningsredegørelse – eller hvem der nu skriver den – og når han holder den, så hedder det: vi er meget kede af, at vi ikke fik de 5-6 mia kr. ekstra med, som vi ville have sparet i 1982, men som vi ikke kunne få igennem. Det er udelukkende et udtryk for, at regeringen alligevel ikke havde magt, som den havde agt, når de sociale og sundhedsmæssige udgifter steg i en periode. Men det er også svindel, når man siger, at de steg, for det er godt nok et totaltal, men man tager ikke med ind, at problemerne også voksede i den periode, og at det ikke gælder hele udviklingen frem til 1985, for der er faktisk sat bom for det i de kommende budgetter.

Så siger statsministeren: det går ikke så skidt, det går jo meget godt, og vi har såmand slet ikke ramt de dårligst stillede så forfærdelig meget. Og hvem trækker man så frem? Man trækker to grupper frem. Den ene er pensionisterne, den anden er de folk, der får dagpenge, men som ikke er på den maksimale sats.

Begge dele er sandheder med meget store modifikationer. Det er rigtigt, at hvis man tager selve folkepensionen, så er dens realværdi ikke faldet, men det er mange af de ydelser, pensionisterne er afhængige af. Det gælder den kollektive trafik. Det gælder en forringelse af hjemmehjælpen. Det gælder de prisstigninger, der har været på væsentlige varegrupper, på mælk og en lang række andre ting. Det har alt sammen klempt pensionisterne.

Jeg synes egentlig, at det er værd endnu en gang at huske på, hvor mange gange det konservative folkeparti og andre partier herinde har haft snablen nede i den sociale pensionsfond, til trods for at det var en ordning, der i sin tid blev gennemført med det klare

[Anne Grete Holmsgård]

løfte, at midlerne skulle tilføres pensionisterne efter en vis opsparingsperiode. Alligevel er milliard efter milliard rullet tilbage i statskassen og aldrig nogen sinde kommet pensionisterne til gode; i hvert tilfælde er det klart en mindre del af pengene, der er røget den vej. Der er røget nogle den vej, men det er en mindre del.

Med hensyn til de arbejdsløse glemte statsministeren dem på dimittendsatsen. De har nemlig ikke fået reguleret deres dagpenge med så meget som én eneste krone, og de må dog immervæk siges at være nogle af de arbejdsløse, der er allerdårligst stillede. Statsministeren glemte også fjernelsen af dyrtidsreguleringen, et regulært røveri, også fra de laveste lønindkomster, og en regulær overførsel i form af et tilskud til erhvervet, en ganske gemen overførsel fra løn til profit. Det er svært at forstå sandheden i det, hvis det ikke skulle have ramt de dårligst stillede grupper.

Med hensyn til karensdagen mente statsministeren, at det jo ikke var så drastisk. Åh, 1,5 sygedage, kunne det virkelig betyde så meget? Ja tak, det er de 1,5 sygedage, som de, der er ramt, betaler for. Så er der dem, der afspadserer, enten gennem den almindelige afspadsering eller gennem flekstiden. Der er dem, der simpelt hen spises op gennem feriedage. Og hvem er det, det rammer værst? Ja, det er faktisk kvinderne, det entydigt rammer værst. Det er dem, der har de fleste sygedage, bl.a. fordi de ikke kan klare børnenes sygdomme ved den ene fridag, de har mulighed for at tage. Og så sker der det, som ikke bliver noteret i statistikken, men som vi alle sammen kender fra situationen uden for dette hus, at folk går på arbejde, selv om de er syge.

Det var nogle enkelte eksempler på, at det ikke er så pragtfuldt, så enestående, som statsministeren gerne vil have det til at lyde. Men vigtigst er det vel egentlig, at det, man må dømme regeringen på, ikke først og fremmest er, hvad den har intentioner om at gøre fremover, men de midler, den har anvendt i den økonomiske politik. Der er ikke ét eneste parti i folketinget, der ikke mener, at kasseunderskuddet skal nedbringes, betalingsbalanceunderskuddet skal ud af verden, men der er en afgrund af forskel mellem de midler, man ønsker at benytte. Jeg ønsker at benytte midler, der peger på en solidarisk vej. Statsministeren og hans parti og regeringen

ønsker midler, der peger i den stik modsatte retning, en dybt asocial retning.

Anker Jørgensen (S):

Jeg havde egentlig forestillet mig, at debatten primært skulle være en debat imellem de politiske ordførere og så selvfølgelig med svar fra regeringen, men jeg synes, at statsministerens svar var så provokerende og så utrolig ensidigt, at jeg ikke kan nære mig for at gå ind i debatten med nogle få bemærkninger.

Hvori består statsministerens utrolige jonglering og ensidige fremstilling af tallene? Jo, både i åbningstalen og nu her i svarene har vi hørt en statsminister, som det ene øjeblik sammenligner, når det passer, med 1975, og det andet øjeblik med 1981-1982 og en gang imellem med de sidste 10 og 20 år. Må jeg gøre opmærksom på en enkelt ting, nemlig dette med væksten i hele OECD-området og eksempelvis her i Danmark. Det er en kendsgerning, at det er særdeles ensidigt og næsten frækt at fremstille tingene, som statsministeren gør det, når statsministeren omtaler væksten før og nu. De sidste to år før hr. Poul Schlüter overtog regeringen, er det en kendsgerning at væksten i hele OECD-området var på minus 0,3 pct. Nu er væksten i hele OECD-området ikke et minus, men et plus på godt 4 pct. Det giver naturligvis en helt anden og god baggrund bl.a. for eksport og for handelstal og alt det dér.

Så vil jeg sige til statsministeren – det er der mange der har sagt – at det altså ikke er noget, alene socialdemokrater har fundet på, at den er gruelig gal med handelsbalancen og med betalingsbalancen. Der er flere, også fremtrædende økonomer, der har peget på den kendsgerning. Uanset hvor meget man forklarer og bortforklarer om lagre og den slags ting, er det givet, at det er en udvikling, der er særdeles farlig, og som man bør træde op imod. Man sagde, at underskuddet blev på 8 mia kr. Statsministeren siger nu, at der bliver et minus på 16 mia kr. Vi tillader os, men skal naturligvis ikke lægge os fast på tallet, at tro, at der er risiko for, at det bliver 18 mia kr.

Jeg vil også godt sige, at netop når det gælder disse tal for vækst osv., så er det en kendsgerning, at praktisk talt alle lande i den periode, hvor vi havde regeringen, havde et minus i betalingsbalancen, og det var en helt

[Anker Jørgensen]

anden situation. I den situation, vi står i nu, er det lige så tydeligt en kendsgerning, at det er diametralt modsat: praktisk taget alle lande har et plus på deres betalingsbalance.

Dette er simpelt hen fundamentalt, hvis man vil være bare en lille smule hæderlig i sin fremstilling af tallene, og det mener jeg ærlig talt ikke at statsministeren har været.

Må jeg sige om sundhedssektoren og den sociale sektor, at det er lige stramt nok, at man fejrer hele den diskussion til side med, at det kun er et minus på 1 pct. Så siger statsministeren for at dokumentere det, at man bruger mange flere penge i den sociale sektor og sundhedssektoren. Ja, det gør man, og det er da klart, når der bl.a. er 20.000–25.000 flere arbejdsløse. Det er en af forklaringerne på, at man bruger flere penge, men det ændrer ikke de sociale vilkår for en række grupper, der har en realindkomstferringelse på i hvert fald 14-15 pct.: efterlønsmodtagere, arbejdsløse og syge.

Det nytter heller ikke, at man springer let hen over pensionisterne. Omsorgen ude i kommunerne er forringet, boligydelsen er ikke fulgt med den almindelige udvikling. Også dette betyder en forringelse.

Når statsministeren slår sig for brystet og siger, at pensionisterne sandelig er garderet, dem har man sikret, så vil jeg alligevel gøre opmærksom på, at regeringen her i folketinget foreslog, at man skulle suspendere dyrtidsreguleringen for pensionisterne. I den sag var det heldigvis muligt at mobilisere et flertal imod statsministeren og hans regering, og det er jeg da glad for, men det betyder naturligvis, at regeringen ikke har dette at prale af nu. Det var os andre, der reddede denne situation.

Om arbejdstiden kun dette: statsministeren fremstiller det, som om vi sagde, at der prompte 1. marts 1985 skal ske en nedsættelse fra 40 til 35 timer om ugen. Han ved jo godt, hvad det konkret er, der ligger i vores program. Det er en gradvis nedsættelse over en 4-årig periode, men således at der er en plan for det, så man kan se, hvor det snerper hen.

Det er også uanstændigt, synes jeg, at statsministeren bruger et tal på 80 mia kr., som var forudsætningen for en forringelse af vores finanslov. Det er en kendsgerning, hr. statsminister, at det finanslovsforslag, vi nu skal til at behandle, indeholder et plus på 10

mia kr., som alene er et resultat af socialdemokratiets forslag, og at det indeholder et plus på 6 mia kr., som simpelt hen er et resultat af, at man rykker 1986-restskatterne frem til 1985. Det første er socialdemokratiets skyld, og det andet er en lille smule hokuspokus.

Det er sagen og kendsgerningerne, som jeg meget beklager at statsministeren ikke tager med i sine vurderinger.

Statsministeren (Poul Schlüter):

Jeg vil blot gerne sige hr. Anker Jørgensen tak for deltagelsen i debatten og især for, at hr. Anker Jørgensen henleder folketingets medlemmers opmærksomhed på den sidste OECD-rapport. Den bliver man så glad for at læse, for det er jo den, der så stærkt fremhæver, at dansk samfundsøkonomi på praktisk talt alle områder er værd at fremhæve, fordi vi er på rette vej. Når man grundigt studerer sidste OECD-rapport, så oplever man en international vurdering af den økonomiske udvikling i Danmark, som – ja, for at sige det ligeud, passer fuldstændigt med min egen.

(Kort bemærkning).

Anker Jørgensen (S):

Hr. statsminister, det, jeg lagde vægt på at pege på, var udviklingen i væksten i hele OECD-området sammenlignet med Danmark dengang – det er tal, statsministeren har brugt, jeg synes: misbrugt – og den vækst, der er i hele OECD-området nu, som giver helt andre muligheder for det. Vil statsministeren ikke indrømme, at der i hele OECD-området er en så stærk vækst, at det giver en regering en mulighed for f.eks. at drive betalingsbalanceunderskuddet ned, sådan som det er sket i alle andre lande? Jeg håber, at statsministeren vil det, og så bør man tage imod vores tilbud om forhandling om det forslag, som vi har lagt frem i tinget i dag.

Statsministeren (Poul Schlüter):

I vækstudviklingen inden for hele OECD-området har vi også inkluderet lande som Japan og USA; og det er sandt, at væksten i USA og i Japan er større end i Danmark, og det skal vi for resten være godt tilfredse med, naturligvis.

[Statsministeren]

Tager vi derimod det vesteuropæiske område, så viser det sig, at når væksten i de andre OECD-lande i Vesteuropa er 2¼ pct., så er den 4 pct. i Danmark. Med andre ord: det holder stik, som jeg sagde i min åbningstale forleden, og som jeg har gentaget i dag, nemlig at når det drejer sig om vækst, har Danmark lagt sig i spidsen inden for Vesteuropa – ikke i hele verden, det bøjer jeg mig for, men hvert fald i vores del af verden. Det er da ikke så tosset, men vi skal længere frem, det er jeg enig i, vi skal have yderligere vækst.

Det er også derfor, det er så vigtigt at holde fast ved den stramme økonomiske politik, regeringen har fremlagt. Det er også derfor, det er så vigtigt at få nogle fornuftige overenskomster til foråret. Får vi det, så vil vi forbedre konkurrenceevnen. Så kan vi også få væksten til igen at gro.

Hermed sluttede forhandlingen.

Forslag om motiveret dagsorden af Gammelgaard (KF) m. fl. (se foran)

vedtoges med 80 stemmer (KF, V, RV, CD, KrF, Breckmann (Fær.) og Steenholdt (Grønl.) mod 75 (S, SF, FP, VS og FD).

Hermed var følgende forslag bortfaldet:

Forslag om motiveret dagsorden af Svend Auken (S) (se foran).

Forslag om motiveret dagsorden af Gert Petersen (SF) (se foran).

Forslag om motiveret dagsorden af Pia Kjærsgaard (FP) (se foran).

Forslag om motiveret dagsorden af Anne Grete Holmsgård (VS) (se foran).

Forslag om motiveret dagsorden af Maisted (FD) (se foran).

Hermed sluttede forespørgslen.

Den sidste sag på dagsordenen var:

7) Første behandling af lovforslag nr. L 1:

Forslag til finanslov for finansåret 1985.
(Fremsat 2/10 84).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Ingen bad om ordet.

Lovforslagets overgang til anden behandling
vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til finansudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Der var ikke mere på dagsordenen.

Uden for dagsordenen foretoges:

Valg af 1 stedfortræder for 1 statsrevisor.

Formanden:

Efter at Mette Madsen (V) er udnævnt til kirkeminister, vil der være at foretage valg af ny stedfortræder for statsrevisor Ivar Hansen (V) for perioden 25. juli 1984–30. september 1986.

Hertil har den pågældende gruppe udpeget Svend Erik Hovmand (V).

Den pågældende er herefter valgt.

Valg af 1 medlem af repræsentantskabet for Danmarks Nationalbank.

Formanden:

Fra økonomiministeren har jeg modtaget anmodning om, at der må blive foretaget nyvalg af 1 medlem til repræsentantskabet for Danmarks Nationalbank i stedet for medlem af folketinget Mette Madsen (V), der er blevet udpeget til kirkeminister.

Til nyt medlem af repræsentantskabet for den resterende del af indeværende funktionsperiode indtil den 31. marts 1986 har vedkommende gruppe udpeget medlem af folketinget Tørnæs (V).

Den pågældende er herefter valgt.

Valg af 1 medlem af værnepligtsnævnet.

Formanden:

Fra indenrigsministeren har jeg modtaget meddelelse om, at medlem af folketinget Mette Madsen (V) i forbindelse med sin ud-